VS 2-1350 KONINKLIJKE LANDMACHT

HANDBOEK VOOR DE SOLDAAT

UITGAVE 1976

VS 2-1350 KONINKLIJKE LANDMACHT

HANDBOEK

VOOR DE

SOLDAAT

UITGAVE 1976

Vastgesteld door Commandant Commando Opleidingen Koninklijke landmacht
bij brief AFO / 6000 / T dd 21 januari 1976.

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1

ALGEMEEN

Dit handboek wordt aan u uitgereikt bij uw opkomst in werkelijke dienst.
Het kan door u als naslagwerk worden gebruikt voor een aantal militaire onderwerpen welke in de loop van uw diensttijd uitgebreider met u zullen worden behandeld.

Wilhelmus van Nassouwe
Ben ick, van Duytschen bloet,
Den Vaderlant ghetrouwe
Blijf ick tot in den doet;
Een Prince van Oraengien
Ben ick vrij onverveert,
Den Coninc van Hispaengien
Heb ick altijd gheeert.

Mijn schilt ende betrouwen
Sijt ghij, o God mijn Heer
Op u so wil ick bouwen,
Verlaet mij nimmermeer,
Dat ick doch vroom mach blijven,
Uw dienaar t'aller stondt,
Die tyranny verdrijven,
Die my mijn hert doorwondt.

Het Nederlandse volkslied bestaat uit vijftien coupletten. De beginletters van deze coupletten vormen tezamen de naam: WILLEM VAN NASSOV. Het 1e en 6e couplet worden het meest gezongen.

OVERZICHT VAANDELS EN STANDAARDEN DER KONINKLIJKE LANDMACHT

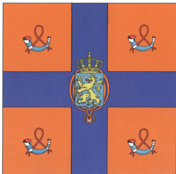
Naam onderdeel:	Zet de traditie voort van:	Roemrijke daden (vaandelopschriften)	
Garderegiment Grenadiers	Regiment Grenadiers en Jagers	Tiendaagse Veldtocht	1831
		Ypenburg	1940
		Ockenburg	1940
Garderegiment Jagers	Regiment Grenadiers en Jagers	Tiendaagse Veldtocht	1831
		Ockenburg	1940
Garderegiment Fuseliers Prinses Irene	Brigade Prinses Irene	St Come	1944
		Pont Audemer	1944
		Beeringen	1944
		Tilburg	1944
		Hedel	1945
Regiment Infanterie Johan Willem Friso	1 en 9 RI (met de vaandelopschriften van 1 RI)	Tiendaagse Veldtocht	1831
		Citadel van Antwerpen	1832
Regiment Limburgse Jagers	2, 6 en 11 RI (met de vaandelopschriften van 6 RI)	Quatre Bras en Waterloo	1815
		Tiendaagse Veldtocht	1831
		Citadel van Antwerpen	1832
Regiment Infanterie Menno van Coehoorn	3 RI	Waterloo	1815
		Tiendaagse Veldtocht	1831
Regiment Infanterie Oranje Gelderland	5 en 8 RI (met de vaandelopschriften van 5 en 8 RI)	Quatre Bras en Waterloo	1815
		Citadel van Antwerpen	1832
		Grebbeberg	1940
Regiment Infanterie Chassé	7 en 10 RI (met de vaandelopschriften van 7 RI)	Quatre Bras en Waterloo	1815
		Citadel van Antwerpen	1832
	4 RI (vaandel opgelegd in legermuseum)	Valkenburg	1940

Naam onderdeel:	Zet de traditie voort van:	Roemrijke daden (vaandelopschriften)
Korps Commando-troepen	2 Dutch Troop 10 I.C.	Arakan 1944 Arnhem 1944 Nijmegen 1944 Eindhoven 1944 Vlissingen 1944 Westkapelle 1944
Regiment Stoot-troepen	Eigen traditie	Noord-Brabant en Limburg 1944–1945
Regiment van Heutsz	Koninklijk Nederlands Indisch Leger	Krijgsverrichtingen K.N.I.L. 1816–1950 Korea 1950–1954
School Reserve-officieren der Infanterie	Eigen traditie	Geen
Koninklijke Militaire Academie	Eigen traditie	Geen
Regiment Aan- en Afvoertroepen	Eigen traditie	Geen
Regiment Huzaren van Boreel	2 RH en 4 RH 1e en 2e esk PAW	Quatre Bras en Waterloo 1815 Tiendaagse Veld-tocht 1831
Regiment Huzaren van Sytzama	1 RH	Waterloo 1815
Regiment Huzaren Prins Alexander	1 en 2 RH motorrijders	Quatre Bras en Waterloo 1815 Tiendaagse Veld-tocht 1831
Regiment Genie-troepen	1e en 2e regiment Genietroepen	Veldtocht van 1815 Krijgsverrichtingen in 1830 en 1831 Citadel van Antwerpen 1832 Rotterdam 1940
Regiment Verbindings-troepen	Eigen traditie	Rotterdam 1940
Koninklijke Marechaussee	Koninklijke Marechaussee	Geen
Koninklijke Militaire School	Eigen traditie	Geen

VAANDELS EN STANDAARDEN

N.B. Voor beschrijving vaandels zie pag. 1–3 en 1–4

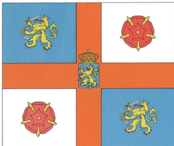

DE KONINKLIJKE ONDERSCHEIDINGSVLAG

Foto Max Koot

HARE MAJESTEIT DE KONINGIN

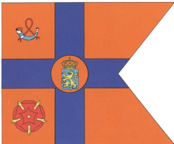

DE ONDERSCHEIDINGSVLAG VAN Z.K.H. DE PRINS DER NEDERLANDEN

Foto Max Koot

ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID DE PRINS DER NEDERLANDEN
INSPECTEUR-GENERAAL DER KRIJGSMACHT

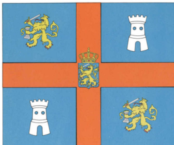

DE ONDERSCHEIDINGSVLAG
VAN H.H.K.K.H.H. PRINSES BEATRIX, PRINSES IRENE,
PRINSES MARGRIET EN PRINSES CHRISTINA

Foto Max Koot

HARE KONINKLIJKE HOOGHEID BEATRIX
PRINSES DER NEDERLANDEN

DE ONDERSCHEIDINGSVLAG VAN Z.K.H. PRINS CLAUS

1–12

Foto Max Koot

ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS CLAUS

MILITAIRE WILLEMS ORDE
RIDDERKRUIS DER 4E KLASSE

De Militaire Willems Orde is de hoogste onderscheiding welke door H.M. de Koningin kan worden verleend. Zij strekt tot beloning van uitstekende daden van *moed, beleid en trouw,* bedreven door hen, die ter zee, te land of in de lucht, in welke betrekking ook en zonder onderscheid van stand of rang, de Koningin en het Vaderland dienen.

De orde bestaat uit vier klassen:

Ridder Grootkruis
Commandeur
Ridder 3e klasse
Ridder 4e klasse

HOOFDSTUK 2

ORGANISATIE KONINKLIJKE LANDMACHT

In verband met de reorganisatie van de topstructuur in de Koninklijke Landmacht is het thans nog niet mogelijk – doordat gegevens hiertoe ontbreken – de geldende organisatie schematisch weer te geven. De nog geldende structuren zullen met U in Uw opleidings – c.q. parate periode worden behandeld.

Zo spoedig mogelijk na het bekend worden van de definitieve structuren zal U een nieuw hoofdstuk 2 worden aangeboden.

hierlangs afknippen

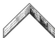
HOOFDSTUK 3

RANGONDERSCHEIDINGSTEKENEN EN KRAAGEMBLEMEN

1 Rangonderscheidingstekenen van Land-, Zee- en Luchtmacht.

a. Koninklijke Landmacht

Rangonderscheidingsteken	Aanspreektitel
 kleur: rood Soldaat der 1e klasse Marechaussee der 3e klasse	**Marechaussee** indien hij behoort tot het Wapen der Koninklijke Marechaussee **Soldaat** Bij de Garderegimenten Grenadiers, Jagers en Fuseliers Prinses Irene, resp. grenadier, jager en fuselier. Bij de cavalerie: huzaar. Bij de artillerie: kanonnier.
 kleur: geel of wit Korporaal Marechaussee der 2e klasse	**marechaussee** indien hij behoort tot het Wapen der Koninklijke Marechaussee **korporaal** indien hij behoort tot de overige Wapens en Dienstvakken
 kleur: geel of wit Korporaal der 1e klasse Marechaussee der 1e klasse	

Rangonderscheidingsteken	Aanspreektitel
 Sergeant (Wachtmeester) Sergeant der 1e klasse (Wachtmeester 1e kl)	**wachtmeester** Artillerie **sergeant** overige Wapens en Dienstvakken
 Sergeant (Wachtmeester) Sergeant 1e klasse (Wachtmeester 1e kl)	**sergeant** Administratie **wachtmeester** Koninklijke Marechaussee en Cavalerie

kleur: goud

Sergeant-Majoor (Opperwachtmeester)

opperwachtmeester
Artillerie

sergeant-majoor
overige Wapens en Dienstvakken

kleur: zilver

Sergeant-Majoor (Opperwachtmeester)

opperwachtmeester
Koninklijke Marechaussee en Cavalerie

sergeant-majoor
Administratie

(van uw leeftijd)

Vaandrig/Kornet

kornet
Koninklijke Marechaussee, Cavalerie en Artillerie

vaandrig
overige Wapens en Dienstvakken

(duidelijk ouder dan U zelf)

Adjudant onderofficier

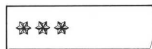
adjudant
alle Wapens en Dienstvakken

kleur: goud

Technisch Opzichter/ Opzichter van Fortificatiën

opzichter
Verbindingsdienst en Genie

Rangonderscheidingsteken	Aanspreektitel
 2e luitenant 1e luitenant	**luitenant** alle Wapens en Dienstvakken
 Kapitein/Ritmeester	**ritmeester** Cavalerie **kapitein** overige Wapens en Dienstvakken
 1e luitenant Kapitein	met: op de borst **dokter** (goudkleurige aesculaap) **tandarts** (zilverkleurige aesculaap)
 Majoor	**majoor** alle Wapens en Dienstvakken
 Luitenant-Kolonel	**overste** alle Wapens en Dienstvakken
 Kolonel	**kolonel** alle Wapens en Dienstvakken

Rangonderscheidingsteken		Aanspreektitel
of	met	**aalmoezenier** (zilver)
of	met	**dominee** (goud)
of	met	**raadsman**
	met	**rabbijn**

N.B. De geestelijke verzorgers bij de Koninklijke landmacht kunnen de rang bekleden van kapitein t/m kolonel.
N.B. Zie voor rangen, graden en aanspreektitels MILVA pag. 3–17.

Brigade-Generaal

Generaal-Majoor

Luitenant-Generaal

Generaal

met *rode band* om de pet **generaal**

b. Koninklijke Marine

Rangonderscheidingsteken		Aanspreektitel
 Matroos der 2e kl (Marinier der 2e kl)	kleur: rood	**matroos** bij de Marine
 Matroos der 1e kl (Marinier der 1e kl)	kleur: rood	**marinier** bij het Korps Mariniers
 Kwartiermeester (Korporaal)	kleur: geel	**kwartiermeester** bij de Marine **korporaal** bij het Korps Mariniers
 Bootsman (Sergeant)	kleur: goud	**bootsman** bij de Marine **sergeant** bij het Korps Mariniers
 Schipper Sergeant-Majoor	kleur: goud	**schipper** bij de Marine **majoor** bij het Korps Mariniers

kleur: goud

Opper-schipper
(Adjudant-OO)

schipper
bij de Marine

adjudant
bij het Korps Mariniers

Opmerking:
Bij het hierboven genoemde personeel behorende tot de **Marine** zijn op de *linkermouw* boven de rangonderscheidingstekens twee *gekruiste ankers* geborduurd. Indien deze ankers ontbreken of in plaats hiervan een ander embleem is aangebracht, wordt dit personeel (uitgezonderd de matroos) aangesproken zoals dat met overeenkomstige rang van het Korps Mariniers.

Luitenant ter Zee
3e kl
(2e luitenant)

Luitenant ter Zee
2e kl (jongste categorie)
(1e luitenant)

mijnheer
bij de Marine

luitenant
bij het Korps Mariniers

Luitenant ter Zee
2e kl (oudste categorie)
(Kapitein)

mijnheer
bij de Marine

kapitein
bij het Korps Mariniers

Luitenant ter Zee
1e kl
(Majoor)

mijnheer
bij de Marine

majoor
bij het Korps Mariniers

Rangonderscheidingsteken	Aanspreektitel
 Kapitein-Luitenant ter Zee (Luitenant-Kolonel)	**overste** bij de Marine èn het Korps Mariniers
 Kapitein ter Zee (Kolonel)	**kolonel** bij de Marine èn het Korps Mariniers
 Commandeur	**commandeur** bij de Marine
 Schout-bij-Nacht (Gen-Maj der Mariniers)	**schout bij nacht** bij de Marine **generaal** bij het Korps Mariniers
 Vice-Admiraal Luitenant-Admiraal	**admiraal** bij de Marine (komt bij het Korps Mariniers niet voor)

c. **Koninklijke Luchtmacht**

Rangonderscheidingsteken			Aanspreektitel
(Op de *mouw*, of op de *epaulet)*			
 Soldaat der 1e klasse			**soldaat**
 Korporaal	 Korporaal der 1e klasse		**korporaal**
 Sergeant	 Sergeant der 1e klasse		**sergeant**
 Sergeant-Majoor			**majoor**
 Vaandrig en Adjudant-oo		(van Uw leeftijd!)	**vaandrig**
		(duidelijk ouder dan Uzelf!)	**adjudant**

Rangonderscheidingsteken	Aanspreektitel
(Banden om de *epaulet* of om de *manchet*)	
 2e Luitenant	 **luitenant**
 1e Luitenant	
 Kapitein	**kapitein**
 Majoor	**majoor**
 Luitenant-Kolonel	**overste**

Rangonderscheidingsteken	Aanspreektitel
(Banden om de *epaulet* of om de *manchet*)	
 Kolonel	**kolonel**
 Commodore	**commodore**
 Generaal-Majoor	**generaal**
 Luitenant-Generaa	
 Generaal	

2 Kraagemblemen

a. Kraagemblemen van wapens

Koninklijke Marechaussee

Infanterie

Cavalerie

Veldartillerie

Artillerie

Luchtdoelartillerie

Genie

Verbindingsdienst

b. Kraagemblemen van dienstvakken

Technische Staf

Intendance

Militaire Administratie

Aan- en Afvoertroepen

Technische Dienst

Militaire Geneeskundige Dienst en van de Geneeskundige Troepen

Militair Juridische Dienst

Officieren en Technisch Opzichters van Fortificatiën

c. Kraagemblemen van Infanterie-eenheden

Garde Grenadiers

Garde Jagers

Garde Fuseliers Prinses Irene

Stoottroepen

Johan Willem Friso

Limburgse Jagers

Oranje Gelderland

Menno van Coehoorn

Chassé

Van Heutsz

Korps Commandotroepen

d. Overige kraagemblemen

Korps Mobiele Colonnes

Koninklijke Militaire Academie

Koninklijke Militaire School

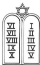
opleidingscentrum Officieren
voor Speciale Diensten

goud – Prot.
zilver – R.K.

Geestelijke verzorging
Raadslieden

Legerrabbijn

Kapelmeester

Militaire vrouwen afdeling

Tudorroos als broche op de uitgaanstenue

op de diensttenue

Rangen, graden en aanspreektitels bij de MILVA

De Militaire Vrouwenafdeling is onderverdeeld in de Onderafdelingen Algemene Dienst en Geneeskundige Dienst.
Het personeel dat is ingedeeld bij de onderafdeling Algemene Dienst, draagt dezelfde rangonderscheidingstekenen als de mannelijke militairen en wordt op overeenkomstige wijze aangesproken.
De vrouwelijke militairen van de Onderafdeling Geneeskundige dienst zijn hoofdzakelijk in geneeskundige inrichtingen werkzaam en dragen afwijkende rangonderscheidingstekenen, welke hier niet nader worden omschreven.

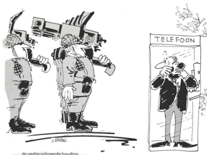
HOOFDSTUK 4

MILITAIRE VORMEN EN GEBRUIKEN

1 Gedrag, tenue en voorkomen

De meeste dienstplichtigen die voor het eerst de kazerne binnengaan, hebben het idee in een totaal andere wereld terecht gekomen te zijn.
Alles dient model te gebeuren: kleden, lopen, inruimen van kasten enz., enz.
Velen hebben zich reeds afgevraagd of dat nu allemaal wel nodig is. Helaas wel!
Het leger is bestemd voor een onmenselijk harde taak, waardoor vele persoonlijke eigenaardigheden, jammer genoeg, moeten worden afgelegd.
De oorlogservaring heeft geleerd dat de onderdelen met de strengste discipline, de minste verliezen hebben aan mensenlevens en materieel.
Als immers de opdrachten van de commandant door iedereen in een onderdeel volledig en met de grootst mogelijke persoonlijke inzet worden uitgevoerd, staat de aanvaller tegenover de gebalde kracht van een geheel onderdeel zonder zwakke plekken.
Daarom wordt ook model gedrag – het als één man reageren op de bevelen en aanwijzingen van de commandant – geoefend en tot een gewoonte gemaakt.
Dit is de enige methode om ingeval van een dreiging de orders nauwgezet te kunnen opvolgen.
Dienstplichtigen in een groep hebben meestal uiteenlopende beroepen en godsdiensten; ze komen van verschillende scholen en uit verschillende provincies van Nederland.
Toch is het van het grootste belang dat zo gauw mogelijk uit al die verschillende opvattingen en ambities een groep met een goede geest en saamhorigheid groeit.
Hiervoor is nodig verdraagzaamheid en kameraadschap.
In noodsituaties moet men op elkaar kunnen vertrouwen.
Het beste daarvoor is er de eerste dag al mee te beginnen.
Allen zijn dan voor het eerst aan dezelfde regels onderworpen en gezamenlijk kunnen de moeilijkheden gemakkelijk worden overwonnen.
Een buitenstaander vormt zich soms een beeld van het gehele leger uit de ontmoeting met een enkele militair.
Het zou overigens niet voor het eerst zijn dat de gedisciplineerde houding en de gemotiveerde instelling van een leger een oorlog kon voorkomen, omdat vijandelijke waarnemers de gevechtswaarde als zó goed beoordeelden, dat van aanvalsplannen werd afgezien.
Treed dus correct op; besteed goede zorg aan tenue, uitrusting en uiterlijk voorkomen.

Een meerdere draagt een grote mate van verantwoordelijkheid, zeker in tijden van spanning en gevaar. Daarom is hij met gezag bekleed. De daaruit voortvloeiende gehoorzaamheid kan het hele verschil tussen succes of nederlaag betekenen.

.... de gedisciplineerde houding ....

2 Het brengen van de groet

Evenals het groeten in de burgersamenleving, is het wisselen van de groet tussen militairen geen verplichting.
Het elkaar groeten is een beleefdheidsvorm en/of een uiting van saamhorigheid.
Het is vanzelfsprekend dat de groet, wanneer men in uniform is gekleed, de militaire groet behoort te zijn, eventueel gecombineerd met een mondelinge groet.
Voor in het buitenland en bij internationale staven geplaatste militairen is de militaire groet verplicht gesteld tegenover buitenlandse militairen.
Internationale militaire samenwerking stelt extra eisen aan de in het buitenland verblijvende militairen. Het zou van weinig hoffelijkheid getuigen, indien men zich in zulk een geval niet aan de regels van het land zou aanpassen.

a. Door militairen wordt de eregroet gebracht:
   (1) aan H.M. de Koningin, de Prinsen en Prinsessen der Nederlanden
   (2) aan een gouverneur van een Rijksdeel
   (3) aan een buitenlands staatshoofd en de leden van een buitenlands regerend vorstenhuis
   (4) aan een ambassadeur van een buitenlandse mogendheid indien hij als zodanig door H.M. de Koningin wordt ontvangen
   (5) aan een door een militaire eenheid gevoerd ontplooid vaandel

   (6) bij het voorbijgaan van een stoffelijk overschot dat met militair eerbetoon wordt begraven
   (7) tijdens het in het graf neerdalen van een stoffelijk overschot
   (8) tijdens het spelen van het Nederlandse volkslied en de volksliederen van andere naties bij officiële gelegenheden
   (9) tijdens het hijsen en neerhalen van de vlag[1])
   (10) bij het openen van de ban en zolang de ban is geopend[2])

   Opmerking: De eregroet wordt eveneens gebracht aan de onder a t/m c genoemde vorstelijke personen en autoriteiten wanneer zij zich in een auto bevinden, welke is voorzien van een onderscheidingsvlag.

b. *De eregroet door de individuele ongewapende militair*
   De individuele ongewapende militair maakt halt en front en brengt de groet.[3]) [4])

c. *De eregroet door de individuele gewapende militair*
   De individuele gewapende militair maakt halt en front en neemt de houding aan; de met pistool bewapende militair brengt bovendien de groet.

---

[1]) De eregroet wordt gebracht zolang de commandant van de „vlaghijsers" c.q. „neerhalers" de eregroet brengt.
[2]) Tijdens het voorlezen van een Koninklijk besluit waarbij de ban niet kan worden geopend, wordt eveneens de eregroet gebracht.
[3]) Indien enig voorwerp wordt meegevoerd, wordt dit tijdig neergezet.
[4]) De beweging met de rechterhand blijft achterwege indien de militair geen uniform en/of geen hoofddeksel draagt.

d. door de individuele militair

De eregroet begint acht passen voordat de vorstelijke persoon, de autoriteit, het vaandel of het stoffelijk overschot voorbijgaat en eindigt op twee passen afstand daarna.

In het geval de militair de vorstelijke persoon, de autoriteit, het vaandel of het stoffelijk overschot passeert, brengt hij de eregroet en vervolgt zijn weg.

3 Het aanspreken van hogeren in rang

Evenals in de burgermaatschappij zal men ook als militair de voorkomende beleefdheidsnormen in acht dienen te nemen, wanneer men zich tot een hogere in rang moet wenden.

In zulk een geval is het gepast om de mondelinge groet te brengen, gevolgd door de aanspreektitel van de meerdere.

Gedurende het onderhoud wordt de rusthouding aangenomen.

HOOFDSTUK 5

INWENDIGE DIENST EN WACHTDIENST

A. INWENDIGE DIENST

1 De dienst van kamerwacht

Als U voor de dienst van kamerwacht bent aangewezen is het Uw taak:

a. de kamer en de daarin aanwezige meubelen schoon te houden;
b. ervoor te zorgen dat tijdens Uw aanwezigheid niets wordt beschadigd of ontvreemd;
c. eventuele defecten of vermissingen te rapporteren.

Voor dit laatste moet U in voorkomend geval een formulier gebruiken, waarvan een ingevuld voorbeeld hieronder is afgedrukt.
Blanco formulieren zijn verkrijgbaar bij de sergeant van de dag.

Rnr: 50.11.16.002 Rang: sld
Naam: A. Stuk Functie:
Werkzaam bij: B. cie

☐ VERZOEK
☒ RAPPORT } in tweevoud indienen
☐ AANVRAAG BEZOEK ARTS

H 15333

☐ ... dag(en) vakantieverlof / buitengewoon verlof ¹) van/op d.d. .... 19... t/m .... 19... zonder / met ¹) vrij vervoer. Verlofadres:
☐ avondpermissie/nachtpermissie ¹) op d.d. .... 19... tot .... uur.
☐ geneeskundig onderzoek; eerste/voortgezet ¹) bezoek
☒ ~~vermissing~~/beschadiging ¹) van: ruit op kamer 12
☐ .... ¹)

REDEN c.q. OMSCHRIJVING (niet invullen bij bezoek arts)
dader onbekend (voor vervolg z.o.z.)

Datum: 31 januari 1974
De kamerwacht
A Stuk
(handtekening aanvrager)

BENEDEN DEZE LIJN NIETS INVULLEN DOOR DE AANVRAGER

2 Bezoek aan arts of tandarts

Als U een bezoek wilt of moet brengen aan de militaire arts of aan de militaire tandarts, moet U daarvan tijdig vóór de aanvang van het desbetreffende spreekuur (ziekenrapport) kennis geven.
Daarvoor gebruikt U een formulier, waarvan een ingevuld voorbeeld hieronder is afgedrukt.
Blanco formulieren zijn verkrijgbaar bij de sergeant van de dag.

Voorbeeld bezoek aan arts:

Rnr: 50.12.17.003 Rang: sld
Naam: K. Pok Functie:
Werkzaam bij: C. cie

☐ VERZOEK
☐ RAPPORT } in tweevoud indienen
☒ AANVRAAG BEZOEK ARTS

H 15333

☐ ... dag(en) vakantieverlof / buitengewoon verlof ¹) van/op d.d. .... 19... t/m .... 19... zonder / met ¹) vrij vervoer. Verlofadres:
☐ avondpermissie/nachtpermissie ¹) op d.d. .... 19... tot .... uur.
☒ geneeskundig onderzoek; ~~eerste~~/voortgezet ¹) bezoek
☐ vermissing/beschadiging ¹) van ....
☐ .... ¹)

REDEN c.q. OMSCHRIJVING (niet invullen bij bezoek arts)
.... (voor vervolg z.o.z.)

Datum: 23 januari 1974
De sld
K Pok
(handtekening aanvrager)

BENEDEN DEZE LIJN NIETS INVULLEN DOOR DE AANVRAGER

Voorbeeld bezoek aan tandarts:

Rnr. *51.14.18.104* Rang *sld*
Naam *R. Kies* Functie
Werkzaam bij *A cie*

☐ VERZOEK
☐ RAPPORT (in tweevoud indienen)
☒ AANVRAAG BEZOEK ARTS

H 15333

☐ dag(en) vakantieverlof / buitengewoon verlof *) van/op d.d. .... 19 .... t/m .... 19 .... zonder / met *) vrij vervoer. Verlofadres:
☐ avondpermissie/nachtpermissie *) op d.d. .... 19 .... tot .... uur.
☐ geneeskundig onderzoek; eerste/voortgezet *) bezoek
☐ vermissing/beschadiging *) van
☒ *voortgezette behandeling bij tandarts* *)

REDEN c.q. OMSCHRIJVING (niet invullen bij bezoek arts)

(voor vervolg z.o.z.)

Datum *24 januari* 19*74*
De *sld* *R. Kies*
(handtekening aanvrager)

BENEDEN DEZE LIJN NIETS INVULLEN DOOR DE AANVRAGER

3 Avondappèl en nachtpermissie

Het avondappèl wordt gewoonlijk om 24.00 uur gehouden.
In de eerste 8 oefenweken na opkomst in werkelijke dienst kan het tijdstip van het avondappèl door uw commandant worden vastgesteld tussen 22.00 en 24.00 uur. Indien U dat wenst kunt U nachtpermissie aanvragen bij Uw commandant. U dient hierbij gebruik te maken van een formulier dat in het bezit is van de sergeant van de dag.

4 Vakantieverlof

Voor het aanvragen van vakantieverlof maakt U gebruik van een formulier, waarvan een ingevuld voorbeeld hieronder is afgedrukt.
Denk hierbij vooral aan het vermelden van Uw vakantie-adres.
Blanco formulieren zijn bij de sergeant van de dag verkrijgbaar.

Rnr. *49.08.07.100* Rang *sld*
Naam *O. Rust* Functie
Werkzaam bij *C cie*

☒ VERZOEK
☐ RAPPORT (in tweevoud indienen)
☐ AANVRAAG BEZOEK ARTS

H 15333

☒ *5* dag(en) vakantieverlof ~~buitengewoon verlof~~ *) van/op d.d. *28-1-* 19*74* t/m *1-2-* 19*74* zonder ~~met~~ *) vrij vervoer. Verlofadres: *Camping „Rul" Hausheim Dld*
☐ avondpermissie/nachtpermissie *) op d.d. .... 19 .... tot .... uur.
☐ geneeskundig onderzoek; eerste/voortgezet *) bezoek
☐ vermissing/beschadiging *) van
☐ .... *)

REDEN c.q. OMSCHRIJVING (niet invullen bij bezoek arts)

(voor vervolg z.o.z.)

Datum *10 januari* 19*74*
De *sld* *O. Rust*
(handtekening aanvrager)

BENEDEN DEZE LIJN NIETS INVULLEN DOOR DE AANVRAGER

5 Buitengewoon verlof

Er kunnen zich bijzondere voorvallen voordoen, waaraan U recht op buitengewoon verlof kunt ontlenen.
De belangrijkste daarvan volgen hier:
a. voor de uitoefening van het kiesrecht;

b. voor het voldoen aan een wettelijke verplichting;
c. bij ondertrouw van de militair (één dag);
d. bij huwelijk van de militair (drie dagen);
e. bij 25-, 40-, 50- of 60-jarig huwelijksfeest van ouders, stiefouders, pleegouders, schoonouders of grootouders (één dag);
f. bij overlijden van echtgenoten, ouders of kinderen; ook bij overlijden van bepaalde bloed- of aanverwanten (aantal dagen afhankelijk van verschillende omstandigheden);
g. bij bevalling van de echtgenote (ten hoogste twee dagen).

Verder bestaat de mogelijkheid voor het verkrijgen van buitengewoon verlof in geval van o.m.:

- ernstige ziekte van familieleden of verloofde
- kerkelijke bevestiging of Eerste Heilige Communie van de militair en bepaalde familieleden
- het afleggen van examens en tentamens
- aanmelding bij de vroegere werkgever
- de militair die enige verzorger is van door ziekte of ongeval getroffen naaste familieleden.

In voorkomend geval dient U zich te wenden tot de administrateur van de eenheid waarbij U bent ingedeeld, die de nodige nadere inlichtingen kan verstrekken.

In voorkomend geval gebruikt U voor het aanvragen van buitengewoon verlof een formulier, waarvan een ingevuld voorbeeld hieronder is afgedrukt.

Blanco formulieren zijn verkrijgbaar bij de sergeant van de dag.

Rnr: 50.11.03.120 Rang: Sld
Naam: L. Geluk Functie:
Werkzaam bij: A-cie

☒ VERZOEK
☐ RAPPORT (in tweevoud indienen)
☐ AANVRAAG BEZOEK ARTS

If 15333

☒ 1 dag(en) ~~vakantieverlof~~ buitengewoon verlof ¹) ~~v.a.~~/op d.d. 25-1-1974 t/m ——— 19.. zonder/~~met~~ ¹) vrij vervoer. Verlofadres: thuis
☐ avondpermissie/nachtpermissie ¹) op d.d. .... 19.. tot .... uur
☐ geneeskundig onderzoek; eerste/voortgezet ¹) bezoek
☐ vermissing/beschadiging ¹) van ....
☐ .... ¹)

REDEN c.q. OMSCHRIJVING (niet invullen bij bezoek arts)
ouders 25 jaar getrouwd (voor vervolg z.o.z.)

Datum: 17 januari 1974
De: Sld
L. Geluk
(handtekening aanvrager)

BENEDEN DEZE LIJN NIETS INVULLEN DOOR DE AANVRAGER

6 Diversen

U kunt het formulier (If 15333) behalve voor de doeleinden zoals hiervoor is beschreven ook nog gebruiken voor andere mogelijkheden zoals b.v. voor het schrijven van een verzoek om zich te mogen beklagen (zie hoofdstuk 6) of om de bataljonscommandant te mogen spreken, enz. (zie noot 3 op het formulier).

B. WACHTDIENST

7 De kazernewacht

De meeste kazernes en legerplaatsen worden beveiligd met behulp van een kazernewacht.
In bepaalde gevallen worden schildwachten uitgezet.
In andere gevallen wordt volstaan met het verrichten van portiersdiensten en/of patrouilles.

Als schildwachten worden uitgezet bestaat een kazernewacht uit een wachtcommandant, een commandant van aflossing en de benodigde manschappen.

Als slechts portiersdiensten worden verricht, zal niet altijd een commandant van aflossing bij de wacht zijn ingedeeld.
De taak van een kazernewacht omvat in het algemeen de beveiliging van de kazerne of legerplaats en de handhaving van de orde en rust daarin.

Van tijd tot tijd zult U voor het verrichten van wachtdienst worden aangewezen.
De wachtdienst duurt tijdens werkdagen 12 uren.

Tijdens het weekeinde en tijdens feestdagen kan een 24 uurswacht worden ingesteld.

8 Voorbereiding voor de wachtdienst

a. Ga op de wachtlijst na voor welke periode U voor wachtdienst bent aangewezen.

b. Informeer bij de sergeant van de dag:
- op welke plaats en op welk tijdstip, in welke tenue en eventueel met welk wapen U zich voor de wachtdienst moet melden
- verzorg Uw kleding, uitrusting en uiterlijk voorkomen tot in de puntjes (voor U op wacht gaat wordt dit nauwkeurig geïnspecteerd).

9 In het wachtverblijf

Tijdens Uw verblijf in het wachtlokaal gelden de volgende bepalingen:

a. zonder toestemming van de wachtcommandant mag U geen kleding of uitrusting afleggen of iets aan Uw tenue veranderen;

b. spelen om geld en gebruik van alcoholhoudende drank zijn verboden;

c. slechts met toestemming van de wachtcommandant mag het wachtverblijf worden verlaten.

10 Buiten het wachtverblijf

Buiten het wachtverblijf kunt U de volgende diensten moeten verrichten:

a. optreden als portier;

b. optreden als schildwacht;

c. optreden als lid van een bewakingspatrouille;

d. optreden als ordonnans van de wachtcommandant.

.... controleren van bescheiden van personen....

11 Portiersdienst

Indien U als portier moet optreden omvat Uw taak in het algemeen:

a. controleren van bescheiden van personen en voertuigen die de kazerne of de legerplaats binnenkomen of verlaten;

b. openen en sluiten van de toegangen tot de kazerne of de legerplaats.

Een en ander volgens de instructies die U daarvoor door de wachtcommandant (of de commandant van aflossing) worden gegeven.

12 Schildwacht

a. Bevoegdheid:

Met uitzondering van hen aan wie U als schildwacht ondergeschikt bent (commandant van aflossing, wachtcommandant, officier van kazernepiket, officier van kazerneweekdienst, kazernecommandant) is iedere militair verplicht U als schildwacht te gehoorzamen.

Mede in verband met dit gezag, dat aan U als schildwacht is toegekend, behoort U uiterst correct op te treden.

b. Taak:

De taak die U als schildwacht wordt toebedeeld, is vastgelegd in de instructies (consignes) die u daarvoor van de wachtcommandant of van de commandant van aflossing krijgt verstrekt.

c. Gedragsregels:

- Niet in beweging zijnde, staat U twee passen rechts van Uw schilderhuis, ,,op de plaats = rust''.
- Als U in beweging bent, loopt U in de houding in de gewone pas heen en weer.
- Bij slecht weer mag U in Uw schilderhuis schuilen als Uw plicht tot waakzaamheid dit toelaat.
- Als er iets bijzonders voorvalt, dat van onmiddellijk belang is voor de wacht, waarschuwt U de wachtcommandant op de ter plaatse voorgeschreven manier.
- U bent verantwoordelijk voor de orde en netheid op en nabij Uw post.
- U behoort bedaard, doch zeer beslist op te treden.
- Bij Uw aflossing geeft U Uw consignes over aan Uw opvolger, die ze moet herhalen.

d. Eerbewijzen

(1) De schildwacht brengt geen eerbewijzen m.u.v. de eregroet (zie pt 2 van hoofdstuk 4), tenzij de omstandigheden – b.v. indien de vrees bestaat voor wederrechtelijke binnendringing – het nalaten van het brengen van deze eregroet noodzaken.

(2) De schildwacht bij de toegang van de kazerne bekleedt een uitzonderlijke positie. Hij wordt bij de uitoefening van zijn functie niet beschouwd als een individuele militair, maar als representant van de in de kazerne gelegerde eenheid (eenheden). Met het oog hierop dienen aan zijn houding en optreden bijzondere eisen te worden gesteld. In het kader daarvan zal hij zich in alle gevallen waarin hij zich bij de uitoefening van zijn dienst wendt tot een persoon die de kazerne wil betreden of verlaten, dan wel indien deze persoon zich tot hem wendt, het contact beginnen door de militaire groet te brengen.
Dit brengen van de groet kan achterwege blijven indien een goede uitvoering van de beveiligende of controlerende taak dit noodzakelijk maakt.

(3) Indien geen erewacht is bevolen roept de schildwacht bij de hoofdingang van de kazerne de wacht „in het geweer" bij aangekondigde bezoeken van de volgende vorstelijke personen en autoriteiten:
(a) H.M. de Koningin
(b) een lid van het Koninklijk Huis
(c) een gouverneur van een Rijksdeel
(d) een buitenlands staatshoofd
(e) een lid van een buitenlands regerend vorstenhuis
(f) een ambassadeur van een buitenlandse mogendheid
(g) een minister-president en een minister van buitenlandse zaken van een buitenlandse mogendheid
(h) een gezant van een buitenlandse mogendheid
(i) de Minister of Staatssecretaris van defensie
(j) de Bevelhebber der landstrijdkrachten en de rechtstreeks onder zijn bevel staande ondercommandanten, voor zover zij opperofficier zijn[1]
(k) een bevelvoerend vlag- of opperofficier van de Koninklijke marine en de Koninklijke luchtmacht
(l) een vlag- of opperofficier van een buitenlandse mogendheid.
(m) een Minister die lid is van de Ministerraad van een Rijksdeel alsmede de gevolmachtigde Minister van de Nederlandse Antillen.
en in de volgende gevallen:
(n) wanneer een ontplooid militair vaandel het wachtverblijf passeert
(o) wanneer nabij het wachtverblijf bij officiële gelegenheden het „Wilhelmus" of een buitenlands volkslied door een militair muziek-/fanfarekorps wordt gespeeld.

[1] Dit geldt ook voor C-KMar m.b.t. bezoeken aan zijn onderhebbende ehdn.

HOOFDSTUK 6

MILITAIR RECHT

MILITAIR STRAF- EN TUCHTRECHT – WAARDERINGSSYSTEEM

1 Beginselen van de krijgstucht

Krijgstucht is nodig om de krijgsmacht aan zijn doel te doen beantwoorden. Het doel van de krijgsmacht is de belangen van het Koninkrijk gewapenderhand te beschermen tegen daden van geweld van buiten af of van binnen uit. Deze taak kan slechts worden vervuld indien de krijgsmacht een betrouwbaar en uitstekend gevechtsapparaat is, dat in staat is om onder allerlei wisselende omstandigheden met succes deze bescherming te kunnen bieden. Om dit alles te kunnen bereiken is een hechte organisatie nodig, waarin iedere militair, welke plaats hij ook in die organisatie inneemt, zijn man staat.

Dit houdt in dat U er voortdurend naar moet streven de U opgedragen taak naar beste kunnen en met verantwoordelijkheidsbesef te vervullen.

Veelal zal dit slechts mogelijk zijn in hechte samenwerking met anderen, zodat ook saamhorigheid en kameraadschap iedere militair eigen behoren te zijn. Indien U in deze geest Uw militaire dienst verricht, handelt U naar de beginselen van de krijgstucht.

In een grote organisatie als de krijgsmacht ligt het voor de hand dat er een hiërarchie (rangorde) bestaat; het zou anders onmogelijk zijn om deze hoeveelheid mensen te kunnen oefenen en leiden.

Wil de krijgsmacht als organisatie werken, dan moet de zekerheid bestaan dat regels en voorschriften die in de krijgsmacht gelden, ook worden opgevolgd. Daarom ligt de nadruk in de militaire dienst op de begrippen gehoorzaamheid en ondergeschiktheid, maar ook op eensgezindheid en saamhorigheid.

a. *Gehoorzaamheid*

Gehoorzaamheid aan de terzake van de dienst gegeven bevelen wil zeggen dat U dienstbevelen stipt en prompt moet opvolgen. Bevelen die geen betrekking hebben op de militaire dienst, behoeft U niet op te volgen.

Het gaat hier echter altijd om buitengewone omstandigheden. De verantwoordelijkheid voor het niet opvolgen berust bij degene die het bevel ontvangt (de bevelsontvanger).

Twee voorbeelden:

(1) Het bevel aan een soldaat-chauffeur die onderweg een verkeersongeval veroorzaakt, om door te rijden teneinde niet te laat op het oefenterrein aan te komen, behoeft niet te worden opgevolgd.

(2) Het bevel om krijgsgevangenen dood te schieten, in verband met ge-

brek aan voedsel en onvoldoende bewakingsmogelijkheden mag niet worden opgevolgd.

Deze uitzonderingsgevallen zullen echter weinig of in het geheel niet voorkomen, zodat de algemene regel dat een dienstbevel moet worden opgevolgd voor iedere militair een duidelijke zaak behoort te zijn.

Uit het bovenstaande blijkt echter dat in de krijgsmacht het principe „bevel is bevel" niet wordt toegepast.

b. Ondergeschiktheid

Ondergeschiktheid betekent: zijn plaats weten in de organisatie en het betekent dus niet onderdanigheid.

Ondergeschiktheid wil slechts zeggen dat er in de organisatie van de krijgsmacht velen zijn die leiding geven en velen die samen moeten werken om onder leiding een bepaalde taak te vervullen. Vrijwel alle leidinggevenden zijn zelf echter ook weer ondergeschikt, zodat in feite alle militairen van hoog tot laag ondergeschikten zijn.

Als waarborg tegen willekeur en onrecht is iedere militair het recht gegeven zich mondeling of schriftelijk te beklagen over een vermeende krenkende of onbillijke behandeling over een ontvangen bevel of een bestraffing; zie hiervoor punt 6.

U bent bovendien geheel vrij schriftelijke verzoeken in te dienen bij de bevoegde macht en hierin aandacht te vragen voor zowel dienst- als persoonlijke aangelegenheden.

2 Handhaving van de krijgstucht

a. Handhaving van de krijgstucht betekent de verplichting van iedere militair, dus ook van U, zich te gedragen volgens de regels en voorschriften welke in de krijgsmacht gelden. Het betekent ook dat iedere hoger geplaatste de verplichting heeft op te treden tegen inbreuken op de krijgstucht. Dit optreden zal in de eerste plaats er op gericht moeten zijn om door eigen goed gedrag de lager geplaatsten aan te sporen tot een juiste plichtsvervulling. De meerdere kan ook een terechtwijzing geven of de zaak rapporteren; de compagniescommandant kan een krijgstuchtelijke straf opleggen.

b. *De verhouding van meerdere tot mindere*
Men is meerdere:
(1) krachtens hogere rang;
(2) bij gelijke rang, krachtens hogere ouderdom in rang;
(3) ongeacht de rang of stand,
   - krachtens functie
   - krachtens beschikking.

Daarnaast worden zowel de schildwacht als de patrouille met een meerdere gelijkgesteld, maar dan uitsluitend ten aanzien van de misdrijven tegen de ondergeschiktheid.
Zo levert b.v. het opzettelijk niet voldoen aan een opdracht die door de schildwacht binnen het kader van zijn consignes is gegeven, opzettelijke ongehoorzaamheid op.
Bij koninklijk besluit kan ook ten opzichte van buitenlandse militairen een verhouding van meerdere tot mindere worden geschapen. Voorts wordt opgemerkt dat voor het militaire straf- en tuchtrecht alle militairen met enige rang beneden die van tweede luitenant (dus ook de korporaals) tot de onderofficieren worden gerekend.

3 Krijgstuchtelijke vergrijpen

De beginselen van de krijgstucht gelden voor iedere militair. Deze beginselen zijn omschreven in het Reglement betreffende de Krijgstucht (RK), waarvan de tekst is opgenomen in VS 27-3103.
Een commandant kan een militair straffen voor gedragingen die in strijd zijn met de militaire tucht of orde (onkrijgstuchtelijke gedragingen). Een gedraging is in strijd met de militaire tucht of orde indien deze gedraging in strijd is met de in de krijgsmacht geldende regels en voorschriften. Een overtreding van deze regels en voorschriften wordt een krijgstuchtelijk vergrijp genoemd.
Enige voorbeelden hiervan zijn:
- het verstoren van de orde
- niet voldoen aan de eisen van hygiëne
- het niet op de juiste wijze onderhouden van het aan de militair toevertrouwde materieel (zijn wapen, uitrusting, voertuig enz)

- niet voldoen aan de verplichting de politie te helpen, ook buiten dienst, zelfs ongevraagd.

4 Onderzoek en afdoening van krijgstuchtelijke vergrijpen

a. De cc die kennis krijgt van een (mogelijk) krijgstuchtelijk vergrijp, zal daarnaar een onderzoek instellen. Vaak zal hij dat kunnen doen aan de hand van een schriftelijk rapport.
Het onderzoek vindt plaats op het compagniesrapport en zal in een rustige, waardige sfeer moeten verlopen.
De cc hoort de verdachte. Alvorens tot verhoor wordt overgegaan ontvangt de verdachte een formulier waarin staat vermeld, waarvan hij verdacht wordt, wie de rapporteur(s) is (zijn), waar en wanneer de behandeling der zaak zal plaatsvinden en waar en wanneer de verdachte eventuele, op de zaak betrekking hebbende stukken kan inzien.
Via hetzelfde formulier kan de verdachte een vertrouwensman kiezen of verzoeken er een toegevoegd te krijgen. Hij of zijn vertrouwensman kan personen opgeven, die hij wenst te doen horen. De cc kan ook de rapporteur(s) en andere getuigen horen. De verdachte kan een kort uitstel verkrijgen, om een vertrouwensman te kiezen of om zich nader te beraden.
Tijdens de behandeling van de zaak kan de verdachte of diens vertrouwensman alles opmerken wat voor de beoordeling der zaak van belang kan zijn. Zij kunnen tevens te horen personen via de cc vragen stellen.
Het onderzoek moet de cc in staat stellen om te beslissen, of de verdachte zich al dan niet heeft schuldig gemaakt aan een krijgstuchtelijk vergrijp. Hij neemt zijn beslissing op eigen overtuiging, die gegrond moet zijn op het te zijner kennis gekomen bewijs.

b. Acht hij de verdachte schuldig dan kan de cc een keuze doen uit een aantal mogelijkheden van afdoening. Hij kan volstaan met een waarschuwing of een uitbrander, hij kan betrokkene een of meer gunsten ontzeggen, hij kan een krijgstuchtelijke straf opleggen.
De straffen die mogen worden opgelegd staan vermeld in de Wet op de Krijgstucht (W.K.) (VS 27-2-, art. 3).
De krijgstuchtelijke straffen zijn:
1. Berisping
2. Strafdienst
3. Verplichting te 22.00 uur in de kazerne terug te zijn
4. Geldboete
5. Licht arrest
6. Verzwaard arrest.

Een krijgstuchtelijke straf mag niet worden opgelegd zonder dat de verdachte vooraf is gehoord.

c. Bij het bepalen van de strafsoort en de strafmaat moet de strafoplegger rekening houden met de ernst van het vergrijp, de omstandigheden

waaronder het begaan is alsmede de persoonlijkheid en het doorgaand gedrag van de dader.
Bij de bestraffing van verschillende vergrijpen wordt slechts één straf opgelegd. De enige uitzondering daarop is dat licht arrest en strafdienst gecombineerd kunnen worden opgelegd.
In geval van strafoplegging wordt de straf, terstond na de voorlezing van de strafreden aan de gestrafte aangezegd. De strafreden behoort als een duidelijke en bondige weergave van het feit te worden omschreven.
De straf en de omschrijving van de strafreden worden op de strafliist ingeschreven. Aan iedere militair wordt op zijn verzoek inzage verleend van zijn straflijst. Hij mag daarvan afschrift nemen.
Elke straf wordt gemeld aan de commanderende officier. Deze kan bepalen dat een aan een soldaat opgelegde straf, met vermelding van de strafreden, doch niet van diens naam, op het publikatiebord wordt bekend gemaakt.
De straf van de verplichting om vóór het avondappèl in de kazerne terug te zijn, en de arreststraffen worden in het arrestantenregister ingeschreven.

5 Wijziging in de strafoplegging

Een opgelegde krijgstuchtelijke straf kan door een hogere chef worden „overgenomen", d.i. verzwaard, verlicht of tenietgedaan. Wijziging ten nadele van de gestrafte mag niet plaats hebben zonder dat deze tevoren is gehoord. Maar ook bij verlichting of tenietdoening van de straf behoren zo mogelijk de gestrafte en de eerste strafoplegger te worden gehoord.
Van de bevoegdheid tot overnemen zal de hogere chef over het algemeen slechts gebruikmaken, indien zijn beoordeling van het vergrijp belangrijk afwijkt van die van de eerste strafoplegger.
De strafoplegger zelf mag de straf ook wijzigen. Hij zal dat uitsluitend doen wanneer hem feiten of omstandigheden bekend worden, die hij vóór de strafoplegging nog niet kende en die niet rechtvaardigen dat de oorspronkelijke straf gehandhaafd blijft.
De straf mag niet meer worden overgenomen door de beklagmeerdere en mag niet meer worden gewijzigd door de strafoplegger wanneer beklag tegen die straf is ingediend.
De uitvoering van een krijgstuchtelijke straf kan worden geschorst, zowel door de strafoplegger zelf, als door een hogere chef.
Voorts mag de uitvoering van een krijgstuchtelijke straf worden afgebroken om de gestrafte een inmiddels opgelegde zwaardere straf te doen ondergaan. Automatische opschorting van de uitvoering van een arreststraf vindt plaats bij verbreking van het arrest.
Van een opgelegde krijgstuchtelijke straf kan ter gelegenheid van nationale feestdagen (b.v. de verjaardag van Hare Majesteit de Koningin)

of op grond van buitengewone omstandigheden, gehele of gedeeltelijke vrijstelling worden verleend.

6 Beklag over een krijgstuchtelijke straf

a. De militair die krijgstuchtelijk is gestraft, kan zich over de gehele strafoplegging of een deel daarvan (strafmaat, strafreden) beklagen. De termijn hiervoor bedraagt vier dagen, te beginnen met de tweede dag na de dag waarop de straf ter kennis van de gestrafte is gebracht.

Voorbeeld:
Een militair, aan wie op 5 januari een krijgstuchtelijke straf is aangezegd, kan zich over die straf beklagen van 7 tot en met 10 januari. In geval van volstrekte verhindering om binnen de termijn beklag te doen, vangt de beklagtermijn aan zodra die verhindering is opgeheven.

De gestrafte moet schriftelijk te kennen geven dat hij zich over de hem opgelegde straf bezwaard voelt. Verder is het beklag niet aan enige vorm gebonden. Het beklagschrift wordt ingediend bij de cc. Als datum van indiening geldt de dag waarop de klager het beklagschrift afgeeft aan iemand die bevoegd (of verplicht) is om het namens de cc in ontvangst te nemen. De cc tekent deze datum aan op het beklagschrift en zendt het door naar de beklagmeerdere die het beklag moet behandelen. Als zodanig treedt steeds op de rechtstreekse chef van de strafoplegger. De klager kan zijn bezwaren tegen deze straf schriftelijk indienen bij zijn beklagschrift of deze mondeling bij de beklagmeerdere voorbrengen. In het beklagschrift maakt de klager kenbaar, of hij geen dan wel een gekozen of toegevoegde vertrouwensman wenst.

De hiervoor beschreven regeling met betrekking tot de vertrouwensman is in de beklagprocedure voor zover mogelijk van overeenkomstige toepassing. De beklagmeerdere onderzoekt de zaak in haar geheel, o.a. door in elk geval de klager te ondervragen en zonodig de strafoplegger en eventuele getuigen. Zolang dit onderzoek duurt kan hij de verdere uitvoering van de straf schorsen.

De beklagmeerdere beslist op het beklag bij gemotiveerde schriftelijke beschikking. Hij kan de strafoplegging handhaven, wijzigen of teniet doen. Bij wijziging mag de straf niet worden verzwaard.

Bij teniet doen van de strafoplegging wordt bepaald, dat eventueel ten onrechte geleden nadeel zoveel mogelijk wordt hersteld. Is het beklag te laat ingediend, dan wordt het niet voor behandeling vatbaar verklaard.

Van de beklagbeschikking wordt een afschrift of een uittreksel uitgereikt aan klager. Verder wordt een afschrift gezonden aan de strafoplegger en – langs de hiërarchieke weg – aan de Bevelhebber der Landstrijdkrachten.

Wanneer de strafoplegging door de beklagmeerdere niet in haar geheel is tenietgedaan, kan de gestrafte – in tweede en laatste aanleg – de eindbeslissing van het Hoog Militair Gerechtshof inroepen. De termijn hiervoor is dezelfde als die voor het beklag in eerste aanleg. De klager moet

zijn wens daartoe kenbaar maken in een schriftelijk verzoek, dat hij bij zijn compagniescommandant indient.
Klager dient in dit verzoek kenbaar te maken of hij geen dan wel een gekozen of toegevoegde vertrouwensman wenst. Behalve degene die in eerste en/of tweede instantie als vertrouwensman is opgetreden, kan nu een toegevoegd of gekozen advocaat optreden.
De beklagmeerdere zorgt voor doorzending van het beklagschrift en de overige stukken aan het HMG. Van de eindbeslissing wordt een afschrift of een uittreksel aan de klager en een afschrift aan de strafoplegger gezonden. Wanneer de krijgstuchtelijke straf is opgelegd door de militaire rechter, is daarvan geen krijgstuchtelijk beklag mogelijk. Wel kan de gestrafte tegen een door de krijgsraad opgelegde krijgstuchtelijke straf hoger beroep aantekenen.

b. *Andere soorten van krijgstuchtelijk beklag*
De militair die meent van een meerdere een krenkende of onbillijke behandeling te hebben ondervonden, kan zich daarover beklagen bij de laagste tot straffen bevoegde commandant van die meerdere. Dit beklag kan mondeling of schriftelijk worden ingediend.
De commandant die het beklag behandelt, behoort de zaak te onderzoeken, o.a. door in elk geval de klager te ondervragen. Hij kan het beklag mondeling of schriftelijk afdoen.
De militair die zich over een hem gegeven bevel bezwaard acht, kan zich daarover beklagen bij de laagste tot straffen bevoegde commandant van de meerdere die het bevel heeft gegeven.
Het indienen van dit beklag ontslaat hem echter niet van de verplichting het bevel op te volgen.
De commandant die het beklag moet behandelen behoort de zaak te onderzoeken, o.a. door in elk geval de klager te ondervragen. Is het beklag mondeling ingediend, dan kan de commandant die het behandelt, het mondeling afdoen. Is het schriftelijk ingediend, dan moet hij op het beklag een schriftelijke beslissing nemen.
Voorts moet hij dan zijn beslissing ter kennis brengen van de belanghebbenden en de stukken langs de hiërarchieke weg aan de Minister van defensie aanbieden.
Voor beklag over een krenkende of onbillijke behandeling en beklag over een gegeven bevel is geen termijn voorgeschreven.
Het is niet mogelijk tegen de beslissing op dit beklag in beroep te gaan bij het HMG.

c. *Het beklagrecht in het algemeen*
Het beklagrecht legt zowel aan de meerdere als aan de mindere nog een algemene plicht op. Het is enerzijds de meerdere verboden de mindere te weerhouden van het doen van beklag. Anderzijds is het de mindere verboden zijn beklag op oneerbiedige wijze of tegen beter weten in te doen. Dit geldt voor alle soorten van krijgstuchtelijk beklag.

7 De militair in krijgsgevangenschap

Een aantal artikelen uit het Reglement betreffende de Krijgstucht heeft betrekking op de Nederlandse militair die door de vijand krijgsgevangen is gemaakt. Uit deze artikelen blijkt dat de militaire status niet eindigt indien U krijgsgevangen bent gemaakt. De strijd tegen de vijand wordt toch voortgezet, zij het nu zonder wapens. De ongewapende strijd moet nu vooral gericht zijn tegen de geestelijke beïnvloeding door de vijand en is nodig om niet geestelijk ten onder te gaan maar voortdurend gereed te zijn om weer werkelijke militaire dienst te kunnen verrichten zodra de krijgskansen keren. Saamhorigheid en militaire tucht zijn in krijgsgevangenschap daarom van onschatbare waarde. Hoewel zulks in strijd zou zijn met de bepalingen van het krijgsgevangenenverdrag van Genève van 12 augustus 1949, moet ernstig rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat een toekomstige vijand krijgsgevangenen onder hevige lichamelijke en geestelijke pressie zal zetten, teneinde inlichtingen van militaire of andere aard te verkrijgen. De methoden om dit te bereiken staan bekend onder de naam „hersenspoeling". Geloof in de „eigen zaak", lichamelijke fitheid en een waardige houding zijn de beste verdedigingsmiddelen hiertegen. Bedenk steeds dat iedere inlichting, hoe onbelangrijk deze ook in Uw ogen lijkt te zijn, het leven van Uw strijdende kameraden kan bedreigen.

Hieronder volgt een samenvatting van de artikelen 26a t/m h uit het reglement betreffende de krijgstucht.

26a. Een militair blijft ook in krijgsgevangenschap een militair. Tussen krijgsgevangenen blijven de rangsverhoudingen bestaan.

26b. In gesprekken en correspondentie moet men uiterst voorzichtig zijn omdat zij een bron van inlichtingen voor de vijand kunnen zijn. De krijgsgevangen militair mag geen inlichtingen van militaire aard aan de vijand verstrekken. Hij mag slechts zijn naam, voornamen, en registratienummer opgeven.

26c. Zelfs in de moeilijkste omstandigheden zal de krijgsgevangen militair noch mondeling noch schriftelijk enige verklaring afleggen, welke afbreuk zou kunnen doen aan de belangen van eigen land of bondgenoten.

26d. Van de krijgsgevangen militair mag worden verwacht dat hij wanneer zich daartoe een geschikte gelegenheid voordoet, zich aan de krijgsgevangenschap zal onttrekken, teneinde zich weder bij eigen of bondgenootschappelijk krijgsmachtonderdelen te voegen.

26e. Het is de krijgsgevangen militair niet geoorloofd:

a. van de vijand gunsten te aanvaarden die niet worden verleend aan zijn medegevangenen die in gelijke omstandigheden verkeren;

b. zich tegenover de vijand te verbinden tot handelingen of verzuimen welke in strijd zijn met zijn plicht als militair.

26f. Het is de krijgsgevangen militair niet geoorloofd op erewoord of be-

lofte vrijlating te aanvaarden, tenzij hij in zodanige uitzonderlijke omstandigheden verkeert, dat naar het oordeel van de vertrouwensman afwijzing van een aanbod tot vrijlating niet van hem kan worden verlangd. De functie van vertrouwensman is geregeld in art. 79 van het Verdrag van Genève van 12 augustus 1949 (goedgekeurd bij de wet van 19 mei 1954, Staatsblad 248), betreffende de behandeling van krijgsgevangenen.

26g. Het is de krijgsgevangen militair toegestaan op erewoord of belofte een gedeeltelijke vrijlating te aanvaarden, indien de vertrouwensman dit redelijk oordeelt. De vertrouwensman zal bij zijn beslissing de duur van de gedeeltelijke vrijlating vaststellen, in de regel tot een maximum van 24 uur.

26h. In alle gevallen dient het erewoord of de belofte strikt te worden nagekomen. Niet nakoming levert een schending op van de wetten en gebruiken van de oorlog.

Opmerking:
In hoofdstuk 7 (landoorlogsrecht) worden eveneens bijzonderheden vermeld omtrent rechten en plichten van krijgsgevangenen.

8 Het waarderingssysteem

Het Reglement betreffende de Krijgstucht spreekt niet alleen over bestraffing maar ook over aanmoediging en beloning.
In een apart voorschrift is dan ook het waarderingssysteem beschreven.
Voor een waardering komen in aanmerking die militairen of groepen van militairen die buitengewone daden van plichtsvervulling hebben verricht.
De toegekende waarderingen worden geregistreerd op een waarderingslijst.
Men onderscheidt hoofdwaarderingen en bijkomende waarderingen.
De *individuele hoofdwaarderingen* bestaan uit:
- een tevredenheidsbetuiging (wordt mondeling aan betrokkene medegedeeld)
- een tevredenheidsbetuiging met oorkonde
- het erekoord (een ponceau-rood gevlochten koord dat aan de linkerschouder wordt gedragen)
- de bronzen soldaat (een bronzen beeldje, voorstellende een militair die te velde op post staat, benevens erekoord in goud)
- bevordering tot soldaat der eerste klasse
- bevordering tot korporaal.

De bijkomende individuele waarderingen zijn:
- een stoffelijk blijk van waardering van maximaal f 10,– (b.v. boekenbon)
- een eenmalige toestemming om met een eerdere reisgelegenheid dan normaal met bewegingsvrijheid te vertrekken
- een eenmalige toestemming om met een latere reisgelegenheid dan normaal van bewegingsvrijheid terug te keren

- extra verlof van maximaal 2 dagen
- extra verlof van maximaal 5 dagen
- een gratificatie van f 25,– tot f 100,–
- een gratificatie van f 100,– tot f 400,–.

De *hoofdwaarderingen* voor een groep militairen kunnen bestaan uit:
- een tevredenheidsbetuiging
- het schild (een bronzen plaquette, waarop een liggende leeuw op een voetstuk met lauwerkrans. Op deze plaquette wordt de tekst aangebracht van de beloning die de groep heeft gekregen alsmede de naam van de groep).

De *bijkomende groepswaarderingen* kunnen bestaan uit:
- extra verlof van maximaal 2 dagen
- een oorkonde voor ieder lid van de groep
- een draagspeld voor ieder lid van de groep (de draagspeld heeft als motief het hoofdmotief van het schild)
- een excursie.

.... de bronzen soldaat ....

9 Militair strafrecht

a. Het gewone (of commune) strafrecht is op de militairen evenzo van toepassing als op alle overige Nederlanders. Een belangrijk deel van dit recht is te vinden in het wetboek van strafrecht. Daarnaast kan men het aantreffen in tal van bijzondere wetten, zoals de wegenverkeerswet. Naast dit gewone strafrecht geldt voor de militairen bovendien het militaire strafrecht. De strafbare feiten die in het wetboek van militair strafrecht zijn omschreven houden verband met de bijzondere verplichtingen van de militair, zoals die voortvloeien uit de bijzondere taak van de krijgsmacht en haar onderdelen.
Die verplichtingen hebben niet alleen betrekking op de oorlogssituatie, maar ook op vredestijd.
Een aantal vergrijpen is uiteraard slechts in oorlogstijd strafbaar. Andere delicten kunnen reeds in vredestijd worden begaan.
Enkele daarvan worden hieronder in het kort behandeld.
Dergelijke delicten kunnen in oorlogstijd zeer ernstige gevolgen hebben. B.v. de opzettelijke ongehoorzaamheid.
In tijd van oorlog kan dan ook in verschillende van de hier bedoelde gevallen een militair delict zwaarder worden gestraft.
Hoewel het militaire strafrecht een bijzonder strafrecht is, gelden daarvoor toch ook de algemene beginselen van het gewone strafrecht.

Ook de straffen van het gewone strafrecht kunnen worden toegepast op degene die een militair delict begaat. Daarnaast staan de straffen van het wetboek van militair strafrecht. Enkele daarvan, zoals de militaire detentie en de bijkomende straffen van ontslag uit de militaire dienst, verlaging of plaatsing in de strafklasse, zijn typisch militaire straffen.
De doodstraf kan uitsluitend in de oorlogssituatie worden opgelegd. Het rechtscollege kan alleen bij eenparigheid van stemmen deze straf opleggen. De doodstraf is niet alleen in het militaire strafrecht opgenomen. Zij komt ook voor in de wet oorlogsstrafrecht, waarin de oorlogsmisdrijven en de berechting van oorlogsmisdadigers zijn geregeld. Het Nederlandse gewone en militaire strafrecht blijven voor de militair van toepassing, wanneer hij zich in het buitenland bevindt. Het buitenlandse strafrecht is, in het algemeen, niet van toepassing op de Nederlandse militair die een strafbaar feit pleegt dat voortvloeit uit een daad of nalatigheid, begaan in de uitoefening van de dienst.

b. *Enkele militaire delicten*

Zich onttrekken aan de vervulling van zijn dienstverplichtingen.

- Hieronder valt b.v. de *ongeoorloofde afwezigheid*. Afwezigheid van korter dan een dag levert een krijgstuchtelijk vergrijp op. Afwezigheid van ten minste één dag is een strafbaar feit.
  Duurt de afwezigheid langer dan 30 dagen, dan is sprake van desertie. Dit delict doet zich ook al bij een kortere afwezigheid voor, b.v. indien de militair daarbij het oogmerk heeft om zich voorgoed aan de dienst te onttrekken.
  In oorlogstijd is afwezigheid van langer dan vier dagen reeds desertie.
- *Militair oproer*. Dit doet zich voor wanneer 5 of meer militairen samenrotten om gezamenlijk hun plicht te verzaken.

Misdrijven tegen de ondergeschiktheid *(insubordinatie)*.

- Hiertoe hoort b.v. het beledigen, bespotten, uitschelden en met geweld bedreigen van een meerdere. Deze vorm van insubordinatie richt zich dus in hoofdzaak tegen de persoon en het gezag van de meerdere.
- De *opzettelijke ongehoorzaamheid* aan een dienstbevel heeft verderreikende gevolgen. Zij is immers tevens een inbreuk op de voorgeschreven gang van zaken binnen het militaire apparaat. De ongehoorzaamheid kan zich voordoen door te weigeren of opzettelijk na te laten een dienstbevel op te volgen, of door zulk een bevel tegen beter weten in te overschrijden. Een dienstbevel is een bevel, door een meerdere gegeven, dat betrekking heeft op de militaire dienst.
  Een dienstvoorschrift kan wel allerlei opdrachten inhouden, maar het is geen „dienstbevel", omdat een dienstbevel voor een incidenteel gegeven wordt.

In de Handleiding bij het Reglement betreffende de krijgstucht (VS 27-5) is o.a. het probleem behandeld van de (dienst)bevelen die niet

opgevolgd mogen of behoeven te worden (zie ook punt 1 van dit hoofdstuk).

– Een ander misdrijf tegen de ondergeschiktheid is de feitelijke *insubordinatie.*
Daarvan is sprake in geval van feitelijke aanranding, gewelddadig verzet of andere geweldpleging tegen de meerdere. Wordt het door twee of meer militairen gepleegd dan spreekt men van *muiterij.*

Schending van speciale verplichtingen.

– Daartoe behoort b.v. het wachtdelict, waarbij hetzij de wachtcommandant, hetzij de schildwacht, hetzij de andere leden van de wacht met straf bedreigd worden, indien zij hun post eigendunkelijk verlaten, hun verplichtingen niet nakomen of zich in een zodanige toestand brengen of laten brengen dat zij hun dienst niet meer naar behoren kunnen verrichten.
– Tot deze categorie behoren ook de delicten die als het ware het spiegelbeeld vormen van een aantal insubordinatiedelicten. Te weten de misdrijven van de meerdere tegen de mindere. Zo b.v. een meerdere met misbruik van gezag dwingen of overhalen iets te doen, na te laten of te dulden: een mindere afhouden van beklag met het doel om zichzelf voor straf te vrijwaren; een mindere onbevoegd een dienstbevel geven; een mindere uitschelden, bespotten, slaan of met geweld bedreigen.
– Daarnaast staat het geval van de meerdere die toelaat dat een mindere een misdrijf pleegt of die opzettelijk nalaat daartegen de door het belang van de zaak gevorderde maatregelen van geweld naar vermogen aan te wenden. Deze meerdere schiet ernstig tekort als leider en gezagsdrager en kan als medeplichtige aan het misdrijf van de mindere, worden gestraft.

c. *Militaire verkeersdelicten*
Tenslotte wordt nog de categorie van militaire verkeersdelicten vermeld. Deze zijn onlangs in het wetboek van militair strafrecht opgenomen. Zij zijn ontstaan uit de behoefte om o.a. enkele verkeersfouten van het militaire verkeer ook buiten de openbare weg en buiten Nederland strafbaar te stellen.
De wegenverkeerswet geldt nl. alleen voor de openbare weg in Nederland, en dus niet b.v. in de legerplaatsen of in het buitenland. De verkeersfouten die als afzonderlijk militair delict zijn strafbaar gesteld, zijn: het onder invloed rijden met een motorrijtuig; joyriding; de vrijheid van het verkeer belemmeren of de veiligheid op de weg in gevaar brengen; het niet in acht nemen van de door de bevoegde militaire autoriteiten gegeven verkeersvoorschriften of -aanwijzingen.

10 De militair-rechtelijke organisatie

a. Wanneer een militair wordt verdacht van een strafbaar feit – volgens het

gewone of het militaire strafrecht – wordt hij in principe berecht door de militaire rechter.
In eerste aanleg is dat de arrondissementskrijgsraad. Deze bestaat uit een president die burgerjurist is en twee officieren als leden. Het hoger beroep wordt behandeld door het Hoog Militair Gerechtshof (HMG), dat bestaat uit twee burgerjuristen, waarvan één president, en vier officieren.
Als aanklager (te vergelijken met de officier van justitie) treden op bij de krijgsraad de auditeur-militair en bij het HMG de advocaat-fiscaal. Ook dit zijn burgerjuristen.
De burgerjuristen in de krijgsraad en het HMG, de auditeur-militair en de advocaat-fiscaal zijn leden van de rechterlijke macht en worden door de Kroon benoemd.
De militaire leden van de krijgsraad worden benoemd door de commanderend generaal, voor de Koninklijke Landmacht door de bevelhebber der landstrijdkrachten.
De arrondissementskrijgsraad zetelt in Arnhem.
Voor de troepen in het buitenland (Bondsrepubliek Duitsland) is ingesteld de Mobiele Krijgsraad Buitenland Landmacht, eveneens met zetel in Arnhem.
Het HMG zetelt in 's-Gravenhage. In oorlogstijd kunnen mobiele krijgsraden worden ingesteld.
De militaire rechter is bevoegd t.a.v. alle strafbare feiten door militairen begaan, m.u.v. de fiscale delicten. In de oorlogssituatie is de militaire rechter ook bevoegd t.a.v. sommige categorieën van burgers, zoals legervolgelingen, burgers in dienst van de krijgsmacht, oorlogsmisdadigers.

b. Niet alleen in de rechtspraak zelf is een militair element ingebracht. Dat is ook het geval tijdens het eerste onderzoek naar het strafbare feit en bij de beslissing of de verdachte al dan niet zal worden vervolgd. Terwijl in het burger strafproces het beleid op dit punt gevoerd wordt door de officier van justitie, als hoofd van het opsporingsapparaat en als vertegenwoordiger van het openbaar ministerie, zijn in de militaire strafrechtspleging de bevoegdheden op dit punt tussen verschillende autoriteiten verdeeld: de militaire overheid enerzijds, en de buiten de krijgsmacht staande auditeur-militair anderzijds.

11 Onderzoek en afdoening van strafbare feiten

a. Het onderzoek naar aanleiding van een strafbaar feit, gepleegd door een militair, geschiedt onder leiding van de commanderende officier (CO) van de verdachte (de CO is de laagste met volledige strafbevoegdheid beklede commandant van verdachte, b.v. de commandant van een brigade of van een opleidingscentrum). De CO kan het onderzoek opdragen aan een commissie van huishoudelijk onderzoek maar ook aan de Koninklijke marechaussee.
Aan de hand van dit onderzoek zal de commanderende officier in eerste

aanleg bepalen of de zaak krijgstuchtelijk dan wel strafrechtelijk zal worden afgedaan.
Deze aanvankelijke beslissing wordt, door tussenkomst van de auditeur-militair, ter kennis gebracht van de commanderende generaal (d.i. de BLS).
De auditeur-militair brengt aan de commanderende generaal advies uit over de definitieve afdoening van de zaak. De beslissing in deze wordt genomen door de commanderende generaal, of namens deze door de verwijzingsofficier.
De beslissing van de commanderende generaal of verwijzingsofficier kan inhouden:

- accoord met krijgstuchtelijke afdoening of alsnog krijgstuchtelijk afdoen
- de verdachte een schikking aanbieden
  N.B.: betaling van de schikking voorkomt strafvervolging
- de zaak wordt geseponeerd; d.w.z. de auditeur-militair ziet af van vervolging
- de verdachte wordt naar de militaire rechter verwezen. De verdere vervolging ligt in handen van de auditeur-militair.

b. De verwijzing naar de militaire rechter geschiedt bij schriftelijke beschikking: deze bevat een omschrijving van het feit dat aan de beklaagde wordt tenlastegelegd. Een afschrift van deze beschikking wordt o.a. aan de beklaagde uitgereikt. Bij de beschikking tot verwijzing bepaalt de commanderende generaal of verwijzingsofficier o.a. of al dan niet een gerechtelijk vooronderzoek (zgn. informatiën) zal worden gehouden. Dit geschiedt door de officier-commissaris van de krijgsraad. De verklaringen van de beklaagde en de getuigen (van deze laatste onder ede) voor de officier-commissaris afgelegd hebben dezelfde kracht alsof zij ter terechtzitting waren afgelegd. De raadsman mag deze verhoren bijwonen en vragen laten stellen.
Voor de beklaagde geldt – overigens tijdens het gehele strafproces – het beginsel van de bekentenisvrijheid, d.w.z. hij heeft het recht om te ontkennen of geen verklaring af te leggen.
Na het gerechtelijk vooronderzoek wordt de zaak door de auditeur-militair d.m.v. een dagvaarding ter terechtzitting aanhangig gemaakt. De dagvaarding bevat o.a. het tenlastegelegde feit met vermelding omstreeks welke tijd en op welke plaats het feit zou zijn begaan.
De terechtzitting is openbaar. De leiding van het onderzoek is in handen van de president van de krijgsraad. De beklaagde heeft recht op bijstand door een raadsman. Bovendien heeft de beklaagde het recht van het laatste woord.
Na afloop van het onderzoek ter terechtzitting beraadslaagt de krijgsraad – d.i. de president en de twee leden – over het bewijs, de schuld van de beklaagde en de toepassing van straf.

De uitspraak van de krijgsraad kan inhouden:
- oplegging van strafrechtelijke straf
- vrijspraak
- terugverwijzing van de zaak naar de commanderende officier ter krijgstuchtelijke afdoening
- oplegging van krijgstuchtelijke straf.

c. Van de uitspraak van de krijgsraad kunnen zowel de beklaagde als de auditeur-militair hoger beroep bij het Hoog Militair Gerechtshof instellen. De beklaagde heeft daarvoor een termijn van tien dagen na de dag der uitspraak. Alleen onder feitelijke oorlogsomstandigheden kan het hoger beroep worden beperkt of uitgesloten. In dat geval mag een vonnis eerst worden tenuitvoergelegd, als de commanderende generaal fiat executie heeft verleend.
Het proces voor het HMG geschiedt op overeenkomstige wijze als voor de krijgsraad.
Van een uitspraak van de militaire rechter kan een verzoek tot gratieverlening worden ingediend. Gratie wordt verleend door H.M. de Koningin. Het verzoek moet bij de secretaris van de krijgsraad worden ingediend.
De tenuitvoerlegging van de uitspraak kan op verzoek van de veroordeelde worden opgeschort, mits deze binnen acht dagen nadat die uitspraak onherroepelijk is geworden, het gratieverzoek indient.

d. *Voorlopig arrest*
Een officier of onderofficier kan een militair van lagere rang in justitieel voorlopig arrest stellen, indien deze verdacht wordt van een ernstig strafbaar feit en de omstandigheden onverwijlde vrijheidsbeneming vorderen. De betrokken meerdere stelt onmiddellijk de compagniescommandant van de arrestant hiervan in kennis en deze commandant licht onmiddellijk de commanderende officier hieromtrent in. Dit voorlopig arrest duurt niet langer dan 24 uur, tenzij de commanderende officier het heeft verlengd. Kan de commanderende officier niet binnen 24 uur van de zaak kennisnemen, dan kan een andere commanderende officier het arrest maximaal drie maal met 24 uur verlengen.
De commanderende officier van de verdachte beslist in het eerste stadium over handhaving of opheffing van het reeds aangezegde voorlopig arrest, dan wel over een nadere in-arreststelling.
De commanderend officier kan slechts bevelen dat de verdachte in arrest wordt gesteld of gehouden wanneer aan twee voorwaarden tegelijkertijd wordt voldaan. De eerste voorwaarde is, dat het een geval moet betreffen waarbij voorlopig arrest is toegelaten, derhalve in de gevallen waarin op grond van het Wetboek van Strafvordering voorlopige hechtenis mogelijk is, alsmede in geval van een misdrijf vermeld in het Wetboek van Militair Strafrecht.

Daarnaast moet één der volgende gronden voor de toepassing van voorlopig arrest aanwezig zijn:
- de toepassing is in verband met de handhaving van de krijgstucht onder andere militairen vereist
- ernstig gevaar voor vlucht
- gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid (deze redenen zijn nader in de wet omschreven).

Bij de beschikking tot verwijzing bepaalt de commanderende generaal of verwijzingsofficier, of voorlopig arrest moet worden opgelegd of gehandhaafd. Dit arrest duurt dan, te rekenen van de verwijzing, ten hoogste 14 dagen. Het kan daarna door de krijgsraad telkens met 30 dagen worden verlengd. Voorts hebben de auditeur-militair of de officier-commissaris de bevoegdheid om de beklaagde voor 30 dagen in arrest te stellen. Dit arrest moet worden bekrachtigd door de krijgsraad. Deze kan het daarna telkens met 30 dagen verlengen.

e. *De raadsman*
De verdachte die nog geen veertien dagen voorlopig arrest ondergaat, mag alleen met toestemming van de commanderende officier contact hebben met zijn raadsman. Zodra dat arrest veertien dagen heeft geduurd, bestaat er in beginsel vrij verkeer tussen arrestant en raadsman. Dan ontstaat ook het recht op toevoeging van een raadsman, alsook het recht om de krijgsraad te verzoeken een termijn vast te stellen waarbinnen hetzij de beschikking tot verwijzing moet zijn genomen, hetzij het voorlopig arrest moet zijn opgeheven. Bij de behandeling van dit verzoek heeft de verdachte recht op bijstand van zijn raadsman.
Als raadsman in strafzaken kan een advocaat of een officier optreden. De verdachte kan zelf een raadsman nemen maar er kan er hem ook een worden toegevoegd. Toevoeging geschiedt op verzoek van de verdachte en is kosteloos. Een verzoek om toevoeging moet schriftelijk worden gedaan bij de president van de krijgsraad. Toevoeging van een advocaat geschiedt door de president van de krijgsraad; toevoeging van een officier op verzoek van de president door de commanderende officier.

12 VS 27-2

De tekst van de verschillende wetten, besluiten en beschikkingen die betrekking hebben op het militaire straf- en tuchtrecht, is opgenomen in de bundel „Wetten en besluiten betreffende het militaire straf- en tuchtrecht", VS 27-2 (VGVK 10).

13 Nieuw Militair Straf en Tuchtrecht

Een algehele herziening van het militaire straf- en tuchtrecht is in voorbereiding. Uitgangspunten voor de nieuwe wetgeving vormen het Rapport van de Commissie Lagerwerff (1970) en de Nota inzake de herziening van het militaire tuchtrecht van de Minister van Defensie (1972). Een herziening van de militaire rechtspleging is eveneens in voorbereiding.

HOOFDSTUK 7
LANDOORLOGSRECHT

Algemeen

1 Het landoorlogsrecht heeft ten doel:
- combattanten en non-combattanten tegen nodeloos leed te beschermen
- enkele fundamentele rechten te verzekeren van gewonden, zieken, krijgsgevangenen en burgers, die in handen van de vijand zijn gevallen.

Het is in belangrijke mate geregeld in verdragen (o.a. het landoorlogsreglement van 1907 en de verdragen van Genève). Daarnaast bestaat ook ongeschreven landoorlogsrecht (gewoonterecht).

2 Nederland heeft zich, als partij bij de verdragen van Genève, verbonden die verdragen in het militaire instructieprogramma op te nemen. Vermelding van de voornaamste regelen van het landoorlogsrecht in dit handboek, strekt er mede toe aan de nakoming van die verplichting bij te dragen.

3 Het landoorlogsrecht geldt voor elk gewapend conflict te land tussen staten. Daarnaast geldt bij burgeroorlogen en andere interne gewapende conflicten tenminste, dat t.a.v. personen, die niet rechtstreeks aan de vijandelijkheden meedoen, verboden is:
- elke aanslag op het leven, lichamelijke geweldpleging, wrede behandeling of marteling
- het nemen van gijzelaars
- elke aanranding van de persoonlijke waardigheid
- een veroordeling en executie zonder voorafgaande behoorlijke berechting.

4 Beschermde personen in het landoorlogsrecht zijn:
- gewonden, zieken, geneeskundig personeel en geestelijke verzorgers van de strijdkrachten
- krijgsgevangenen
- burgers.

Zij moeten tijdens de gevechtsacties worden ontzien. Het is verboden aanvallen te richten op beschermde personen als zodanig. Tegen hen mogen geen represailles worden genomen. Zij moeten humaan worden behandeld. Discriminatie op grond van ras, geloof, geslacht of wat dan ook, is t.a.v. hen verboden. Zij mogen geen afstand doen van hun rechten.
De beschermende mogendheid (d.i. een neutrale mogendheid die de belangen van de eigen staat bij de vijand behartigt) en het Internationale Rode Kruis mogen op e.e.a. toezicht uitoefenen.

5 Schending van het oorlogsrecht is een *oorlogsmisdrijf.* In zijn ernstigste vormen kan het met de dood worden bestraft.
De militair die weet, of aan wie op grond van de hem bekende omstandigheden duidelijk is, dat een hem gegeven bevel een oorlogsmisdrijf inhoudt, heeft de *plicht dat bevel niet op te volgen.*
Represailles hebben ten doel de vijand te dwingen, een bepaalde schending van het oorlogsrecht te staken of na te laten. Zij mogen uitsluitend in opdracht van hogere commandanten worden toegepast. Nimmer mogen individuele militairen daartoe overgaan. Represailles tegen beschermde personen zijn uitdrukkelijk verboden.
Vijandelijke personen die een oorlogsmisdrijf hebben gepleegd en in handen van eigen troepen vallen, mogen nimmer zonder vorm van proces worden geëxecuteerd.
Hun berechting dient door de (militaire) rechter te geschieden.

Legitieme combattanten

6 Als beginsel geldt, dat gevechtshandelingen uitsluitend tegen combattanten en militaire doelen mogen worden gericht.
Het daadwerkelijke gevecht dient uitsluitend tussen combattanten te worden gevoerd. Burgers behoren zich in beginsel van gevechtshandelingen te onthouden. Alleen dan hebben zij recht op de beschermde positie die het landoorlogsrecht hun toekent.

7 Legitieme combattanten zijn o.a.:
a. de militairen van de geregelde strijdkrachten;
b. leden van verzetsgroepen, mits zij:
- onder bevel staan van een verantwoordelijke commandant
- een vast en herkenbaar onderscheidingsteken dragen
- de wapens openlijk dragen
- zich houden aan het oorlogsrecht.

Vallen zij in handen van de vijand, dan hebben zij recht op behandeling als krijgsgevangene. Militair geneeskundig personeel dat uitsluitend met de medische verzorging van gewonden en zieken is belast, mag niet aan gevechtshandelingen deelnemen.

8 Burgers die niet als legitieme combattanten kunnen worden beschouwd en toch gevechtshandelingen verrichten, plegen een oorlogsmisdrijf. Dit is b.v. het geval met franc-tireurs, burgerguerrilla's.
Spionage is daarentegen geen oorlogsmisdrijf. Wel is het in het strafrecht als ernstig delict strafbaar gesteld.

Strijdmiddelen en strijdwijzen

9 In de oorlog is het geoorloofd, met het doel de tegenstander uit te schakelen, geweld tegen combattanten en militaire doelen toe te passen.

De keuze van de daarbij toe te passen strijdmiddelen en strijdwijzen, is echter niet onbeperkt.

10 Zo mogen strijdmiddelen, die een voor het te bereiken doel (uitschakeling van de vijand) nodeloos leed veroorzaken, niet worden toegepast. Daarom is het gebruik verboden van o.a.:
- vergif en vergiftige wapens
- dum-dum kogels
- bajonetten met zaagsnede of weerhaken.

11 Toepassing strijdmiddelen

a. Voor toepassing van chemische strijdmiddelen bestaat een algemeen verbod. Nagenoeg alle landen hebben het voorbehoud gemaakt (ook Nederland) dat dit verbod niet zal gelden, als de tegenpartij niet door dat verbod is gebonden of zich daar niet aan houdt.

b. Voor toepassing van biologische (bacteriologische) strijdmiddelen geldt eveneens een algemeen verbod. Nederland zal zich aan dit verbod houden, ook wanneer de tegenpartij niet door dat verbod is gebonden of zich daar niet aan houdt.

c. Voor toepassing van kernwapens bestaat *geen* algemeen verbod, wel zijn de algemene beginselen van het oorlogsrecht (zie o.a. de punten 3, 4, 5 en 8 van dit hoofdstuk) op kernwapens van toepassing.

Het Vredespaleis

12 Verboden strijdwijzen zijn voorts o.a.:
- de tegenstander nodeloos te doden of te verwonden (b.v. wanneer gevangenneming mogelijk zou zijn)
- de tegenstander te doden, die zich overgeeft
- verraderlijke handelingen te plegen (b.v. voorwenden gedood of gewond te zijn ofwel zich over te geven, en dan ineens de strijd hervatten)
- krijgsgevangenen te doden of te mishandelen
- burgers die zich van gevechtshandelingen onthouden, te doden
- burgers of krijgsgevangenen te gebruiken om militaire doelen tegen aanvallen te vrijwaren
- gijzelaars te nemen
- te plunderen
- de witte vlag, het rode kruis teken of de uniform van de vijand te misbruiken
- een met de tegenpartij gesloten overeenkomst (b.v. een gevechtspauze om gewonden en doden op te zoeken en te verzamelen) te schenden.

13 Krijgslisten zijn geoorloofd
Bijvoorbeeld:
- hinderlagen
- schijnbewegingen
- zenden van schijnberichten
- gebruikmaken van vijandelijke wachtwoorden, codes e.d.
- schijnstellingen of constructies
- camouflage.

14 Het vertonen van de witte vlag betekent dat men met de tegenpartij wil onderhandelen, b.v. over een gevechtspauze of overgave. De partij die de vlag vertoont moet het vuren staken. De andere partij hoeft dat niet te doen. Maar op de onderhandelaar (parlementair) en de militairen die hem vergezellen (vlaggedrager, tolk, eventueel hoornblazer of tamboer) *mag niet worden gevuurd.* Slechts de commandant mag beslissen over het onderhandelen met de tegenpartij.

Gewonden en zieken

15 Gewonde en zieke militairen, die de wapens hebben neergelegd, moeten worden ontzien en beschermd, ongeacht tot welke partij zij behoren. Zij hebben recht op menselijke behandeling. Represailles tegen hen zijn verboden.
Gewonden en doden moeten telkens wanneer dat mogelijk is, worden opgezocht en verzameld.

16 Militair geneeskundige inrichtingen (hospitalen, verbandplaatsen e.d.)

mogen niet worden aangevallen. Als kenteken dragen zij het rode kruis (in sommige landen de rode halve maan of de rode leeuw en zon) op een wit veld. De commandant kan echter, in het belang van de gevechtsoperaties, camouflage bevelen. Van de geneeskundige inrichtingen mag, buiten hun humanitaire taak, geen gebruik worden gemaakt, dat voor de vijand nadelig kan zijn (b.v. onderbrenging van gezonde militairen of gewone eenheden).

17 Militair geneeskundig personeel dat uitsluitend met de medische verzorging van gewonden en zieken is belast, moet zijn humanitaire taak onder alle omstandigheden kunnen blijven vervullen. Daarom mag dit personeel niet worden aangevallen. Het moet een rode kruis armband dragen en in het bezit zijn van een speciale identiteitskaart. Het mag zelf nimmer op welke wijze ook aan het gevecht deelnemen. Wel mag het gewapend zijn. Van deze wapens mag het echter alleen gebruik maken tot verdediging van zichzelf of van zijn gewonden en zieken. Dus niet b.v. om te voorkomen, in handen van de vijand te vallen.

18 Het hulppersoneel, dat uitsluitend is belast met verzorgingstaken ten behoeve van de geneeskundige inrichting (b.v. administratief personeel, koks, chauffeurs), geniet dezelfde bescherming als het militair geneeskundig personeel. Dit is ook het geval met de geestelijke verzorgers.

19 Militair geneeskundige transporten moeten eveneens worden ontzien. Maar dan mag een zodanig transport niet tevens voor gewoon militair vervoer dienen.

20 Misbruik van het rode kruis is een oorlogsmisdrijf.

Krijgsgevangenen

21 Krijgsgevangenen hebben recht op een *eervolle en menselijke behandeling*. Zij mogen niet worden blootgesteld aan gewelddaden, belediging of nieuwsgierigheid van het publiek. Het feit dat hun aanwezigheid de activiteiten van de gevangenhoudende mogendheid belemmert, rechtvaardigt nimmer krijgsgevangenen te doden. Represailles tegen hen zijn verboden.

22 Slechts legitieme combattanten hebben recht op behandeling als krijgsgevangene. Andere personen die gevechtshandelingen verrichten, plegen een oorlogsmisdrijf en behoren uit dien hoofde te worden berecht. Zij mogen echter niet standrechtelijk worden geëxecuteerd.
In geval van twijfel of een gevangene wel een legitieme combattant is, moet zijn juiste status eerst worden vastgesteld. In afwachting daarvan wordt hij als krijgsgevangene behandeld.

23 Krijgsgevangenen zijn slechts verplicht tot opgave van hun:
- voor- en achternaam
- rang
- geboortedatum
- registratienummer.

Zij mogen niet door lichamelijke of geestelijke kwelling of dwang tot het geven van andere inlichtingen worden gedwongen.

24 Het is verboden aan krijgsgevangenen te ontnemen:
- goederen en voorwerpen voor persoonlijk gebruik
- helm, gasmasker en andere uitrustingsstukken die voor hun persoonlijke veiligheid dienen
- kleding en voedsel
- militaire identiteitskaart
- onderscheidingstekenen en decoraties
- voorwerpen van persoonlijke waarde (foto's e.d.).

Andere militaire uitrustingsstukken en militaire papieren mogen wel worden afgenomen. Ook geldbedragen, maar dan alleen op last van een officier, na registratie en tegen afgifte van een ontvangstbewijs.

25 Krijgsgevangenen moeten zo spoedig mogelijk naar kampen worden afgevoerd. In elk krijgsgevangenkamp moet de tekst van het krijgsgevangenenverdrag in de taal der gevangenen op publicatieborden zijn aangebracht. De kampen moeten in dezelfde mate als de burgerbevolking ter plaatse, tegen luchtaanvallen zijn beveiligd. De voeding moet voldoende zijn om een goede gezondheid te handhaven en gewichtsverlies te voorkomen. Er moet gelegenheid zijn voor godsdienstoefeningen, studies, recreatie en sport. Krijgsgevangen onderofficieren en soldaten moeten de officieren van de gevangenhoudende mogendheid groeten.

26 Aan gezonde krijgsgevangenen mag door de gevangenhoudende mogendheid arbeid worden opgedragen, mits die arbeid:
- niet van militaire aard is of een militair doel dient
- niet ongezond of gevaarlijk is
- niet vernederend is.

Onderofficieren mogen alleen tot toezichthoudende arbeid worden verplicht.

27 In kampen voor onderofficieren en soldaten worden door de krijgsgevangenen uit hun midden vertrouwensmannen gekozen. De verkiezingen zijn vrij en geheim. De vertrouwensmannen vertegenwoordigen de krijgsgevangenen bij de gevangenhoudende mogendheid, de beschermende mogendheid en het Internationale Rode Kruis. Zij moeten in de gelegenheid worden gesteld hun taak als zodanig uit te oefenen, en zullen daarvoor de nodige faciliteiten genieten (o.a. bewegingsvrijheid, contact met

autoriteiten). Iedere krijgsgevangene heeft het recht zijn vertrouwensman vrijelijk te raadplegen.

28 Krijgsgevangenen hebben het recht, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van hun vertrouwensman, verzoeken of klachten in te dienen bij de kampautoriteiten of de beschermende mogendheid. Zij mogen hiervoor niet worden gestraft. Briefwisseling van en voor krijgsgevangenen mag worden beperkt of gecensureerd. De beschermende mogendheid ziet er op toe dat hiervan geen misbruik wordt gemaakt.

29 Krijgsgevangenen zijn onderworpen aan de wetten, reglementen en orders van de gevangenhoudende mogendheid. Voor inbreuken daarop kan de krijgsgevangene krijgstuchtelijk (door de kampcommandant) of strafrechtelijk (door een krijgsraad) worden gestraft. De krijgstuchtelijke straffen zijn:
- boete (max. 50% van het maandelijkse voorschot)
- intrekking van gunsten die boven de in het verdrag voorgeschreven behandeling waren verleend
- corveediensten (max. 2 uur per dag; max. 30 dagen)
- arrest (max. 30 dagen).

Bij berechting door een krijgsraad heeft de krijgsgevangene recht op bijstand van een raadsman (b.v. een eigen officier), het doen oproepen van getuigen en de diensten van een tolk.
Collectieve straffen en lijfstraffen zijn verboden.

Het gebouw van de Verenigde Naties te New York

De doodstraf mag niet worden geëxecuteerd binnen 6 maanden, nadat het vonnis ter kennis van de beschermende mogendheid is gebracht.

30 Voor ontvluchtingspogingen mag slechts een krijgstuchtelijke straf worden opgelegd. Dit geldt ook voor lichte vergrijpen (geen lichamelijke geweldpleging), begaan om ontvluchting te vergemakkelijken, zoals vernieling van afrastering, diefstal van kleding.
Voor een vroeger geslaagde ontvluchting mag bij hernieuwde gevangenneming geen straf worden opgelegd.

31 Krijgsgevangenen kunnen op erewoord of belofte in algehele of gedeeltelijke vrijheid worden gesteld, als dat volgens de wet van hun land geoorloofd is. De Nederlandse regeling is opgenomen in de artikelen *26f-26h* van het Reglement betreffende de Krijgstucht. Een gegeven erewoord of belofte mag niet worden geschonden.

32 Ernstig zieke en gewonde krijgsgevangenen moeten door de gevangenhoudende mogendheid worden gerepatrieerd. Overige zieken en gewonden kunnen op neutraal gebied worden ondergebracht. Repatriëring van zieken en gewonden mag tijdens de oorlog niet tegen hun wil plaatsvinden. Uitwisseling van gezonde krijgsgevangenen kan tijdens een oorlog plaatsvinden op grond van bijzondere overeenkomsten tussen de partijen. Na het staken van de vijandelijkheden moeten de krijgsgevangenen onverwijld in vrijheid worden gesteld en gerepatrieerd.

33 De hierboven vermelde regelen gelden voor krijgsgevangenen in het algemeen.
Voor Nederlandse militairen die in krijgsgevangenschap geraken, geldt voorts nog hoofdstuk IIA van het Reglement betreffende de Krijgstucht.
Zie hiervoor hoofdstuk 6.

Burgers

34 De burgerbevolking die niet aan de gevechten deelneemt, moet worden gespaard. Zij mag niet als zodanig worden aangevallen. Represailles tegen de burgerbevolking zijn verboden. Burgers mogen niet worden gebruikt om militaire doelen tegen aanvallen te vrijwaren.
Burgerziekenhuizen mogen niet worden aangevallen. Zij mogen anderzijds niet worden gebruikt om, buiten hun humanitaire taak, voor de vijand schadelijke handelingen te verrichten (b.v. onderbrenging van een stafkwartier).

35 De burgers hebben recht op eerbiediging van hun personen en van hun rechten, geloof, zeden en gewoonten. Zij moeten worden beschermd en humaan behandeld. Op hen mag geen lichamelijke of morele dwang

worden uitgeoefend. Collectieve straffen, plundering, het nemen van gijzelaars en represailles zijn verboden.

36 In bezet gebied behouden de burgers hun recht op bescherming. Deportaties zijn verboden. Evacuatie in verband met de gevechtsacties, is toegestaan. Burgers mogen niet worden gedwongen tot handelingen die deelneming aan militaire operaties zouden betekenen.
Wel kunnen personen ouder dan 18 jaar worden gedwongen tot diensten (b.v. voedselvoorziening, transporten) ter voorziening in de behoeften van de bezettingstroepen of de burgerbevolking zelf. Gedwongen arbeid zoals het aanleggen van versterkingen of vliegvelden, het leggen of ruimen van mijnenvelden is dus verboden. Ter voorziening in de behoeften van de bezettingstroepen kunnen particuliere goederen worden gevorderd. De hier bedoelde bevoegdheden van de bezettingstroepen mogen uitsluitend door of op last van hogere commandanten worden toegepast.

37 De burgerbevolking in bezet gebied heeft de plicht, zich niet in de vijandelijkheden te mengen en zich te onthouden van handelingen die schadelijk zijn voor de bezettingstroepen. Inbreuken daarop kunnen door de krijgsraad van de bezettingsautoriteiten worden berecht. De berechting dient op een behoorlijke wijze te geschieden. De doodstraf mag niet worden geëxecuteerd binnen 6 maanden, nadat het vonnis ter kennis van de beschermende mogendheid is gebracht. In bepaalde gevallen mag deze termijn van 6 maanden evenwel worden verkort, mits de beschermende mogendheid daarvan mededeling wordt gedaan.

Culturele goederen

38 Culturele goederen mogen niet worden aangevallen, beschadigd of vernietigd, dan wel voor militaire doeleinden gebruikt. Hiervan mag alleen worden afgeweken indien de militaire noodzaak dit gebiedend vereist.

39 Culturele goederen mogen niet worden gestolen, geplunderd of aan vandalisme worden blootgesteld. Evenmin mogen zij worden gevorderd. Represailles tegen culturele goederen zijn verboden.

40 Bijzondere bescherming genieten culturele goederen van zeer grote betekenis (zoals bergplaatsen van waardevolle kunstschatten, monumenten), mits zij
- zich op voldoende afstand van een militair doel bevinden
- niet voor militaire doeleinden worden gebruikt
- ingeschreven zijn in een internationaal register, dat wordt bijgehouden door de UNESCO.

Deze goederen zijn onschendbaar en mogen niet worden aangevallen. In uitzonderlijke gevallen van onvermijdelijke militaire noodzaak kan die onschendbaarheid worden opgeheven.

41 De culturele goederen worden aangeduid met een kenteken, bestaande uit een blauw en wit schild. Dit kenteken wordt, driemaal herhaald, gebruikt voor culturele goederen onder bijzondere bescherming. Voor andere culturele goederen wordt het enkelvoudig gebruikt.

HOOFDSTUK 8

PREVENTIEF ONDERHOUD EN BEHANDELING PSU

1 Inleiding

De uitrusting welke U van de beheerder in bruikleen hebt ontvangen, behoort nu aan U, Uw gehele diensttijd.
U hebt hiervoor een kledinglijst getekend.
Deze uitrusting (nader aan te duiden met: **P**ersoonlijke **S**tandaard **U**itrusting, of wel **PSU**) dient door U direct bij ontvangst gecontroleerd/geïnspecteerd te worden op:
- kwantiteit
- kwaliteit
- pasvorm,

waarbij U door een kaderlid wordt geassisteerd.
Bij het gebruik van de PSU dient U dus te bedenken, dat U de artikelen in goede staat ontvangt en dat deze ook voortdurend in gebruiksgerede staat blijft.

Gebruik daarom de PSU steeds voor het doel waarvoor het gemaakt is, b.v. een pionierschop is om te graven (dus alleen om te graven).
Iedere Nederlandse werknemer/werkgever betaalt belasting, (OQ), een

deel daarvan is bestemd voor de krijgsmacht, o.a. om deze uitrusting aan te schaffen.

En met deze wetenschap versterkt is het Uw morele plicht t.a.v. deze groep, Uw uitrusting op de juiste wijze te:

- gebruiken
- onderhouden en
- beheren.

Evenzo dient onder ogen te worden gezien, dat deze artikelen van groot belang kunnen zijn voor Uw persoonlijke veiligheid tijdens het gevecht.

Met het oog daarop dient U de PSU regelmatig, zeker na gebruik:

- te inspecteren
- daaraan preventief onderhoud te verrichten
- bij defecten of vermissingen dit onmiddellijk te rapporteren door middel van lf 15333 (zie voorbeeld in dit handboek, hfdst 5, pt 1).

Ingeval van beschadiging, zoekraken of verloren gaan van de aan U toevertrouwde rijksgoederen (dus ook PSU) bent U, onverminderd de daaraan verbonden gevolgen, verplicht de deswege ontstane schade aan het Rijk te vergoeden, tenzij U aantoont of althans aannemelijk maakt, dat de schade niet aan Uw schuld is te wijten.

2 Het inrichten van de PSU-kast

De PSU wordt opgeborgen in een te Uwer beschikking gestelde PSU-kast. Het inrichten van deze kast is afhankelijk van de soort kast (breed c.q. smal model).

Uw onderdeelscommandant bepaalt welk model in zijn eenheid gewenst wordt.

Voorop staat, dat de kast netjes en ordelijk moet worden ingericht.

Indien U niet op de kamer bent, zorg er dan voor dat Uw kast met het daarvoor verstrekte PSU-slot is afgesloten, ter voorkoming van moeilijkheden en ...... U bent zelf verantwoordelijk.

3 Wenken voor preventief onderhoud PSU

a. Herstellingen

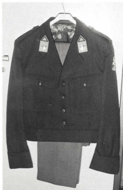
Kleine herstellingen (b.v. aanzetten van knopen) worden door de man zelf gedaan.

U hebt hiervoor een herstelgarnituur bij Uw PSU verstrekt gekregen.

b. Reparaties

Grote herstellingen (b.v. gescheurde kleding) dient U bij de beheerder c.q. sgt/wmr verzorging ter reparatie aan te bieden.

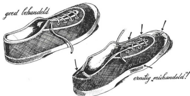
c. Veldtenue gladde stof (VT)

- Indien deze niet in gebruik is dient zij aan een klerenhanger te worden opgehangen.
- Broek en jasje behoort U regelmatig te borstelen (denk hierbij vooral aan de naden in de binnenzijde van de kleding).
- Bij het persen altijd een natte dunne katoenen of linnen lap gebruiken. (GEBRUIK NOOIT EEN KRANT!)
- Mocht Uw VT-gladde stof vlekken vertonen, welke niet naar behoren kunnen worden verwijderd, dan dient u het via Uw beheerder c.q. sgt/wmr verzorging chemisch te laten reinigen.

d. Veldmasker C3 (zie hoofdstuk 15, pt 6e)

e. *Gymnastiekschoenen*
Gebruik deze schoenen niet als „inslipsloffen", daar men dan de hielpartij van de schoenen vernielt.
Het onderhoud bestaat slechts uit droog afborstelen.
Voorkom aanraking van dit schoeisel met olie en vetten!

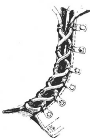
f. *Webbinguitrusting*
Dient in droge toestand met een droge borstel met webbingpasta te worden ingesmeerd.
Teneinde glimmen van de webbing te voorkomen dient de webbingpasta in één richting te worden opgestreken en niet te worden uitgepoetst.
Reinigen van vuil geworden webbing geschiedt door droog afborstelen en eventueel af te spoelen met water.
Bij sterke verontreiniging dient men water en zeep te gebruiken.

g. *Gevechtslaarzen*
Aan de gevechtslaarzen worden door U grote eisen gesteld.
U kunt dat ook doen, zij zijn daar op gemaakt.
Bij het gebruik en onderhoud dient U zich dan wel te houden aan de hierna aangegeven gebruiks- en onderhoudswijze, t.w.:

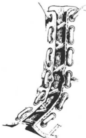
- Bij het dagelijks onderhoud dienen de gevechtslaarzen eerst te worden gereinigd van vuil eventueel met behulp van water.
  Vervolgens de veters verwijderen en de gevechtslaarzen *niet te dik* insmeren met de van rijkswege verstrekte schoencrème.
  De gevechtslaarzen ± 10 minuten daarna uitpoetsen, totdat alle niet ingetrokken schoencrème is verwijderd.
- *Natte* gevechtslaarzen dienen, alvorens ze met schoencrème te behandelen eerst te worden gedroogd.

Dit drogen mag beslist nooit bij een centrale verwarming, bij een kachel of in de zon geschieden, daar er dan barsten in het leer kunnen ontstaan en er tevens een grote kans op krimpen bestaat.
Het drogen kan wel worden versneld door de gevechtslaarzen vol te stoppen met (oude) kranten.

- Beide paren gevechtslaarzen moeten afwisselend worden gedragen, zodat de slijtage nagenoeg gelijk is en ......
  U hebt dan te allen tijde een goed „ingelopen" paar in Uw bezit.
- Veelvuldig *schone sokken* aantrekken.
- Indien bij de eerste maal dragen de veters niet sterk genoeg worden aangehaald ontstaan in het leer de zogenaamde „valse plooien" die er niet meer uit gaan en de goede pasvorm voor altijd bederven.

– Rijgwijze voor gevechtslaarzen met ringhaken *(laarzen nieuw model)*

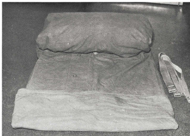

– Rijgwijze voor gevechtslaarzen met veterogen *(laarzen oud model)*

h. Slaapzakuitrusting (M58)
Bestaat uit 4 delen t.w.:

- de binnenzak (het laken)
- de slaapzak (de eigenlijke slaapzak)
- de draagzak (ter berging complete slaapzakuitrusting).

Verontreinigde delen van de slaapzakuitrusting (o.a. zeker het laken) kunnen via de beheerder c.q. sgt/wmr verzorging worden gereinigd (om

praktische redenen zal dit in de praktijk meestal per onderdeel gelijktijdig geschieden).
Het verdient aanbeveling om juist te velde de slaapzak na het dagelijks gebruik niet direct dicht te slaan en/of op te rollen, maar eerst even te laten luchten, e.e.a. in verband met de inwerking van vocht en ...... U slaapt wat frisser bij een volgend gebruik.

i. Shelter-half (tentzeil)

- De shelter-half wordt bij een verplaatsing veelal als een organieke omverpakking gebruikt voor de „aanvullende leefuitrusting (op de man)."
- Met nadruk wordt er daarom op gewezen, dat schuren en slepen over de grond en het stoten tegen harde/scherpe voorwerpen dienen te worden vermeden, daar er anders in minder dan geen tijd beschadigingen ontstaan in het vrij dunne tentdoek.
  Indien U bedenkt, dat de shelter-half in de eerste plaats dient als *Uw* droog en goed onderkomen te velde, dan is het zonder meer in Uw eigen belang om zorgvuldig met de shelter-half om te gaan.
- Aarde, vuil, takken, etc. kunnen het tentdoek ernstig beschadigen, vandaar dat bij het opstaan van de shelter:
  - geen voorwerpen tegen het tentdoek mogen rusten, zowel aan binnen- als buitenzijde (doorlekken en slijtage)
  - geen aarde tegen het tentdoek aangebracht mag worden, dus geen „slikrand" vormen (vocht, schimmel, wegrotten).
- Vocht veroorzaakt schimmel.
  In verband hiermede dient U de shelter-half na het gebruik altijd uit te hangen om goed te kunnen drogen en pas daarna schoon te borstelen.

4 Bewassing

a. De reiniging van de hiervoor in aanmerking komende kleding en uitrustingsstukken geschiedt door de voor het betrokken onderdeel aangewezen wasserij.
Het is de militair toegestaan deze goederen, met uitzondering van de gevechtstenue

- broek, GvT
- jas, GvT
- kap, regen, GvT
- binnenbroek, GvT
- binnenjas, GvT

en tevens

- de overall, en
- de slaapzakuitrusting compleet (M58),

voor eigen rekening en risico elders te laten wassen, met dien verstande, dat dit bij PSU-inspecties geen reden mag zijn voor het ontbreken van deze PSU-artikelen.

b. Bij het in de was geven dienen:

- de PSU-artikelen te zijn genummerd op de wijze, zoals omschreven in de verzorgingsinstructie Inspecteur der Intendance nr psu/52 dd 20 januari 1967 (bij Uw onderdeel bekend)
- sokken/kousen paargewijze te worden samengebonden
- alle zakken leeg te zijn
- knopen uit de knoopsgaten verwijderd te zijn.

Van de gevechtskleding bovendien:

- de voering uit de buitenjas
- de capuchon van de buitenjas
- de epauletten van binnen- en buitenjas
- de opsluitpatten van de mouw van de buitenjas
- de taillebanden van binnen- en buitenbroek
- het broekspijpenkoord van de binnenbroek
- het taillekoord en het elastiekkoord uit de buitenjas

te zijn losgeknoopt.

zijn verwijderd.

HOOFDSTUK 9

GEVECHTSINLICHTINGEN EN MILITAIRE VEILIGHEID

Een Chinees veldheer schreef duizenden jaren geleden:
„Als U Uzelf kent en de vijand dan behaalt U de overwinning.
Kent U Uzelf maar de vijand niet dan boekt U naast iedere overwinning een nederlaag.
Kent U noch Uzelf noch de vijand dan verliest U alle veldslagen."

Ken U zelf

Ken Uw tegenstander

Teneinde een eventuele vijand tijdig te kennen beschikt het leger over een INLICHTINGENORGANISATIE.
Deze INLICHTINGENORGANISATIE is er echter niet alleen om gegevens in te winnen over een eventuele vijand, maar ook om de tegenstanders te *verhinderen* inlichtingen over ons te verzamelen en op heimelijke wijze schade toe te brengen aan personeel en materieel.
We kunnen de inlichtingenorganisatie dus splitsen in twee delen:

A. GEVECHTSINLICHTINGEN: het inwinnen van gegevens over de vijand.
B. CONTRA-INLICHTINGEN of MILITAIRE VEILIGHEID: vijand geen inzicht geven in eigen middelen en plannen en beveiligen van personeel en materieel tegen heimelijke akties.

Opgeleid en deskundig inlichtingen- en contra-inlichtingenpersoneel is zowel in vredes- als in oorlogstijd bezig zoveel mogelijk gegevens te ver-

zamelen en te verwerken en tracht anderzijds die aktiviteiten die tegen ons gericht zijn ongevaarlijk te maken of te niet te doen.
Het verzamelen van gegevens geschiedt ook – en in belangrijke mate – door de gewone militair die door zijn positie dikwijls waardevolle dingen aan de weet komt.
De tirailleur, de kanonnier, de waarnemer, de verkenner, de chauffeur, enz. zijn voor de inlichtingenorganisatie verzamelorganen die, indien de gegevens tijdig en op de juiste wijze worden doorgegeven, aan deze organisatie de mogelijkheid bieden gevechtsinlichtingen te produceren over de vijandelijke strijdkrachten, hun plannen, organisaties, enz.
Anderzijds zal het ook duidelijk zijn, dat de beveiliging van het leger met al zijn gegevens en materieel niet een zaak kan zijn van enkele opgeleide mensen. Zonder de waakzaamheid van **iedere** militair in de organisatie is het onmogelijk een dergelijk omvangrijke organisatie te beschermen. DAAROM KAN IEDERE MILITAIR VAN ONSCHATBARE WAARDE ZIJN, DOOR GEGEVENS OVER DE VIJAND OF HEIMELIJKE AKTIVITEITEN (OOK IN VREDESTIJD!) TIJDIG DOOR TE GEVEN AAN HET INLICHTINGENPERSONEEL!

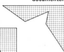
A. GEVECHTSINLICHTINGEN
De commandant van welke eenheid ook moet – wil hij een plan kunnen maken – kunnen beschikken over inlichtingen. Heeft hij onvoldoende inlichtingen dan mislukt zijn plan en zijn eenheid kan daardoor ernstige schade lijden.

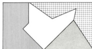
1 Hoe worden gegevens verkregen?

C. ondervraging

B. verkregen documenten

D. afluisteren

A. waarneming

a. *Waarnemen . . . .*

. . . . een taak voor iedere militair!

Voorbeeld
5 vijf gepantserde vtgn reden in hoog tempo achter elkaar over kunstweg 2 km z van mij, richting watertoren te 11.00 uur.

b. *Documenten*

dit zijn papieren die gegevens kunnen bevatten van belang voor de inln dienst . . . .

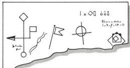

Mei 3/4 –
Lieve Nanette
We zijn al twee dagen onderweg. Het eten is slecht.
Hoe gaat het met jou?
We sjouwen maar door; vermoedelijk gaan we naar H.
Gelukkig hebben we nu die zware geweren niet meer. Tdah

. . . . . worden onderzocht door documenten-onderzoek ploeg

dit zijn geen souvenirs, lever ze in!

c. Ondervraging . . . .

. . . . door speciaal opgeleid personeel

d. Inluisteren . . . .
. . . . is meestal een taak voor specialisten.

e. Indien Uw gegevens

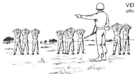
- onvolledig
- onjuist of
- onvoldoende zijn

komt U hier van Uw fouten terug

2 Handelingen met vijandelijke krijgsgevangenen

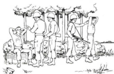
ONDERZOEK
(documenten, wapenen enz. afnemen)

VERDELING IN GROEPEN
offn-oon-overigen

STILTE

SNELHEID
z.s.m. afvoeren
(zonodig geblinddoekt)

BEWAKING

Verdere bijzonderheden over de behandeling van krijgsgevangenen in hoofdstuk 7.

3 Wat gebeurt er met gegevens?

GRONDSTOFFEN	FABRIEK	GEBRUIK
AANVOER	VERWERKING	

.... inlichtingen zijn gegevens die door vakkundig personeel op betrouwbaarheid, waarschijnlijkheid en bruikbaarheid zijn bekeken.

.... inlichtingen zijn verwerkte gegevens.

.... inlichtingen zijn klaar voor gebruik.

B. MILITAIRE VEILIGHEID

De aktiviteiten welke wij ontwikkelen om gegevens te verzamelen, zullen op minstens even grote schaal en in principe beter door een tegenstander worden ontwikkeld.

Om een tegenstander dus niet in een voordelige positie te brengen, waardoor de eigen eenheid onherstelbare schade kan lijden, zullen een aantal maatregelen moeten worden getroffen.

1 Hoe te voorkomen dat over ons gegevens worden verzameld

- voer geen gesprekken over militaire onderwerpen in de nabijheid van of met vreemden
- spreek nimmer over gegevens van geheime of vertrouwelijke aard, ook niet met familie of vrienden

- laat geen documenten rondslingeren.
  Indien geheime stukken of aantekeningen opgeruimd moeten worden, gooi ze dan niet in de prullemand, maar verbrand ze grondig

- onttrek U steeds zo veel mogelijk aan vijandelijke waarneming, ook vanuit de lucht, door juiste toepassing van de camouflageregels. Pas ook op voor waarneming door „belangstellende" burgers

- .... als U krijgsgevangen wordt gemaakt

ALLEEN
NAAM, RANG, RNR

Verdere bijzonderheden over de militair in krijgsgevangenschap zie hoofdstuk 6 pt 7.

2 Privé correspondentie in oorlogstijd

In oorlogstijd zorgt
- de VELDPOSTDIENST voor de VEILIGHEID VAN DE BEZORGING
- de CENSUUR voor de VEILIGHEID VAN DE INHOUD van Uw brieven.

Indien U onderstaande punten goed opvolgt kunt U verzekerd zijn van een snelle en veilige briefwisseling.

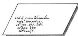

– schrijf *niet* over militaire zaken

– verzend Uw brieven via *de veldpost*.

– gebruik *geen* gevoerde enveloppen en sluit in principe zo weinig mogelijk bij de brief in

en . . . . . .

– zorg dat Uw verwanten en vrienden hun brieven aan U adresseren met het *veldpostadres* (zonder toevoegingen)

– geef Uw brieven voor verzending *open* aan de *onderdeelscensor* voor controle

Zijn taak is U te helpen, Uzelf en anderen niet nodeloos in gevaar te brengen door onvoorzichtigheid bij het schrijven van brieven.
Hij is niet geïnteresseerd in Uw persoonlijke aangelegenheden, doch uitsluitend in de *veiligheid* van het onderdeel.

uitgeknipt

onleesbaar gemaakt

KONINKLIJE LANDMACHT
BEVOORRECHTE POST

De gebruiker is volledig op de hoogte van de bepalingen t.a.v. bevoorrechte post en heeft deze in deze brief volledig nageleefd.

NAAM:

RANG:

Rnr:

NAPO Nr.:

– voor zeer persoonlijke mededelingen kunt U gebruik maken van de zgn. *bevoorrechte* post. U krijgt dan een *speciale zegel*, welke U, na hem volledig te hebben ingevuld, op Uw brief plakt (in de linker benedenhoek).
Deze brief zal *niet* door de onderdeelscensor doch door de veldpostcensor, voor wie U een onbekende bent, worden gecensureerd

– indien U schrijft in een vreemde taal, gebruik dan slechts Frans, Duits of Engels.
Vermeld de taal op de enveloppe

Zit ver van huis. Voel me eenzaam. Zoek corr.vriendin. Brieven onder nr 03264 bureau van dit blad.

Schoon Belgisch meisje, 18 lentes, van goeden doen, soekt correspondence met Ned.mil. Brieven onder nr 18327 bureau van deze gazet.

– correspondeer *niet* met onbekenden

– voor correspondentie met het (al dan niet neutrale) *buitenland* gelden speciale richtlijnen, waaromtrent Uw onderdeelscensor U desgewenst kan inlichten

verzend *geen* ansichtkaarten

3 Hoe te voorkomen, dat eigen personeel beïnvloed wordt

– Help geruchten de kop in te drukken, door ze te melden

– Bedenk, dat de vijand U zal trachten te beïnvloeden, teneinde zelf in een gemakkelijker positie te komen

4 Hoe te voorkomen, dat schade aan Uw materieel wordt toegebracht

– Bewaak de overige militaire uitrusting en verlies deze niet uit het oog

– In tijd van oorlog kan Uw leven afhangen van Uw wapen en de mobiliteit van Uw materieel

– Laat Uw persoonlijke uitrustingsstukken en wapens niet onbeheerd rondslingeren

HOOFDSTUK 10

ZELFHULP EN KAMERADENHULP

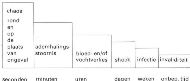
ALGEMEEN

1 Er kan zowel in vredes- als in oorlogstijd een situatie ontstaan, waarin Uw leven of dat van anderen afhangt van Uw kennis van zelfhulp en kameradenhulp.
Bij de inzet van de nbc-strijdmiddelen zijn extra handelingen vereist, waarvoor verwezen wordt naar hoofdstuk 15 (Persoonlijke bescherming tegen de uitwerking van nbc-strijdmiddelen).

2 Het goed opgeleide en met de nodige middelen uitgeruste personeel van de militair geneeskundige dienst kan onmogelijk overal tegelijk aanwezig zijn.

3 Daarom zal eerste hulp meestal door U zelf of door een kameraad moeten worden verleend. Hoe sneller deze hulpverlening geschiedt, hoe groter de kans op overleving is.

4 Wat de oorzaak van verwonding in vredes- of in oorlogstijd ook is, steeds geldt dat het leven van het slachtoffer nog kan worden bedreigd door:
- chaos rond en op de plaats van ongeval: oorzaak werkt door, hierdoor kan ook de helper gewond raken
- ademhalingsstoornissen in de eerste seconden tot minuten
- bloed- en/of vochtverlies in de eerste minuten tot uren
- shock in de eerste uren tot dagen
- infectie in de eerste dagen tot weken
- invaliditeit (tijdelijke of blijvende) kan het gevolg zijn van de verwonding.

5 Men kan in paniek raken bij het zien van eigen verwonding dan wel van die bij anderen. Om toch goed te kunnen handelen is tegen bovengenoemde gevaren de zelf- en kameradenhulp opgebouwd uit vier groepen van handelingen:

MAATREGELEN	MAATREGELEN	MAATREGELEN	MAATREGELEN
tegen chaos: Organisatie rond en op de plaats van ongeval: par 6	tegen ademhalingsstoornissen en zorgen dat de gewonde blijft ademen bij bewusteloosheid: par 13	tegen bloeden/of vochtverlies en al doende tegen pijn, infectie en invaliditeit: par 14 t/m 17	ter voorkoming c.q. behandeling van shock: par 18 pt b (1) t/m (7)
PAMAN	**A**	**B**	**S**

6 Zelfhulp en kameradenhulp omvat:
- het voorkomen van ernstiger schade
- het uitvoeren van levensreddende handelingen
- het verzachten van het lijden van getroffenen
- het zorgen voor snelle afvoer.

Toepassing

7 Eerste hulp begint, zowel in vredes- als in oorlogstijd, met de organisatie rond en op de plaats van ongeval.

P let op **P**ersoonlijke veiligheid, blijf zelf in dekking;
A **A**nderen voor gevaar behoeden;
M **M**arkeer de plaats van ongeval;
A **A**larmeer: doe melding aan één van de volgende instanties of personen:
- gewondenverzorger } oorlogstijd
- commandant } oorlogstijd
- Kon. Marechaussee } vredestijd
- Politie } vredestijd
- GGD } vredestijd

De ongevalsmelding moet omvatten:
- naam van de melder
- de juiste plaats van het ongeval (kaartcoördinaat, nummer kilometerpaal, markante punten)

– het aantal gewonden
– de aard van de letsels
– de oorzaak van het ongeval.

N **N**oodzakelijke eerste hulp verlenen, bij voorkeur op de plaats van ongeval. Als dit onmogelijk of te gevaarlijk is moet met een noodhandgreep noodtransport worden uitgevoerd naar een veiliger plaats.

Een deel van de bovengenoemde werkzaamheden kan veelal worden verricht door een helper of door een omstander, terwijl U de noodzakelijke hulp verleent.

8 Het redden van leven hangt af van een aantal snel uit te voeren handelingen:

A. **A**demhalingsstoornissen voorkomen of opheffen.
B. **B**loed- en/of vochtverlies tegengaan.
S. **S**hock voorkomen of bestrijden.

Hierbij wordt er met klem op gewezen, dat het in het algemeen onjuist is om de houding waarin de getroffene wordt gevonden, te wijzigen, tenzij de omstandigheden, zoals mogelijk ernstiger gevaar hiertoe aanleiding geven. Dus onderzoek de gewonde in de gevonden houding in de volgorde:

A. **A**demhaling
B. **B**loed- en/of vochtverlies
S. **S**hock

9 Ademhaling

Om deze te controleren *voel* en *bekijk de plaats onder het borstbeen „het zgn. maagkuiltje".* Voel met wang en luister naar de luchtstroom uit de neus en mond. Ademt de gewonde niet, ga dan ná mondinspectie en mondholtereiniging direct over tot beademing.

10 Bloed- en/of vochtverlies

Bloed- en/of vochtverlies treedt op bij: bloedingen, botbreuken en brandwonden.

Bij bloedingen dient de kleding ter plaatse weggesneden te worden. VERMIJD OVERBODIG ONTKLEDEN in verband met mogelijke botbreuken. Alleen voldoende ruimte maken om de wond plaatselijk te verbinden. Bloedende wonden, open botbreuken en brandwonden in principe droog steriel verbinden, onbeweeglijk maken, hoogleggen.
Let bij oorlogsverwondingen op de IN- en UITSCHOTOPENINGEN.

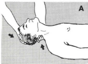
11 Shock

Een aantal lichaamsfuncties, zoals de ademhaling en de werking van het hart, wordt automatisch geregeld. De juiste verdeling van het bloed over

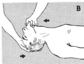
de verschillende organen, zoals de hersenen, de longen en de spieren is een FIJN OP DE BEHOEFTE AFGESTEMD SYSTEEM dat bij shock ONTREGELD is of DREIGT ONTREGELD TE WORDEN. Dit is op zichzelf een levensgevaarlijke situatie.
Elke verwonding, ook al treedt er geen bloeding bij op, kan de oorzaak zijn van shock.

12 Als routine toepassen bij zelf- en kameradenhulp:
Ademhalingsstoornissen voorkomen of opheffen.
Bloedingen tot staan brengen, wonden beschermen.
Shock voorkomen of bestrijden.

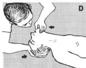
13 Ademhaling
ADEMWEG VRIJMAKEN, BEADEMEN
Wanneer iemand niet meer ademt wordt de in zijn longen aanwezige lucht niet meer ververst. Het bloed, de „transportband" voor de zuurstof, krijgt deze niet meer aangeboden. Aan de behoefte aan zuurstof van verschillende organen wordt niet meer voldaan. Vooral de hersenen zijn zeer gevoelig voor zuurstofgebrek en kunnen ernstig worden beschadigd. Ook het hart is gevoelig voor dit gebrek en zal na verloop van tijd stoppen met werken.
DAAROM DIENT ONMIDDELLIJK BEADEMING TE WORDEN TOEGEPAST, teneinde vooral de zuurstoftoevoer naar de hersenen en het hart weer op gang te brengen. Aangezien men meestal niet precies weet hoe lang een ademstilstand heeft geduurd, dient men ONMIDDELLIJK (bij eventuele verdrinkingsslachtoffers bijvoorbeeld nog in het water) met de beademing te beginnen.
Men blaast hierbij zijn uitademingslucht in de longen van het slachtoffer. Deze uitgeademde lucht bevat nog voldoende zuurstof om een slachtoffer, wiens ademhaling onvoldoende functioneert aan de benodigde zuurstof te helpen.
Directe beademing (mond-op-mond, c.q. mond-op-neus beademing) is de beste methode.
De mond-op-neus beademing verdient de voorkeur.

a. Leg het slachtoffer op de rug.
b. Kniel bij hem neer.
c. Maak de ademweg vrij:
inspecteer de mond en reinig de mondholte door er met twee vingers door te vegen;
til met de ene hand de hals iets omhoog en oefen met de andere hand een zodanige druk uit op de bovenzijde van

het hoofd, dat het hoofd maximaal wordt achterovergebogen (A).

d. Neem de hand die de hals iets omhoog bracht weg en druk hiermede de onderkaak tegen de bovenkaak; de mond is nu gesloten.
Het is mogelijk, dat de gewonde na deze handelingen nu zelf ademhaalt. Dan dient het hoofd maximaal achterover gebogen te worden gehouden.
We doen dit om de ADEMWEG VRIJ TE HOUDEN (B).
Haalt hij géén adem dan:

e. Adem diep in en plaats Uw wijd geopende mond om de neus van de gewonde.

f. Blaas zoveel uitademingslucht in de longen van de gewonde dat zijn borstkas duidelijk uitzet (C).

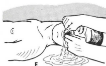
g. Neem Uw mond van de neus van de gewonde en laat hem zelf uitademen (D).

h. Adem zelf pas weer in vlak vóór de volgende inblazing.

i. Beadem de gewonde met een tempo van 12-16 per minuut; bij kinderen ± 18-20.

Moeilijkheden bij de mond-op-neus beademing.

a. Inblazing lukt niet (ademweg niet vrij):
oorzaken:
(1) hoofd niet ver genoeg achterover; verbeter de stand van het hoofd.
(2) neus is verstopt (komt niet vaak voor); overgaan op mond-op-mond beademing.
Breng de hand die de onderkaak tegen de bovenkaak drukte terug in de nek (zie fig. A). De mond van het slachtoffer valt dan open. Plaats Uw mond wijd op de mond van het slachtoffer. Kijk tegelijkertijd naar zijn borstkas. Zijn neusgaten worden zodoende bij het blazen automatisch door de wang van de helper gesloten.

(3) een voedselbrok, kauwgum e.d. blokkeren toch de keel nog: hoofd opzij draaien; mond en keelholte reinigen met behulp van twee vingers (E).

b. Inblazing is mogelijk, maar het slachtoffer ademt niet uit: open tijdens uitademing van de gewonde zijn lippen.
Bij inblazing lippen weer tegen elkaar.

c. Bij de inblazing voelt U weerstand of U hoort bij inblazing en/of uitademing snorkend geluid:
ademweg vrijmaken; hoofd verder achterover buigen.

d. Bij inblazing en/of uitademing hoort U borrelende of gorgelende geluiden: bloed, vocht, slijm of braaksel in mond- en keelholte onmiddellijk verwijderen (E).

e. U wordt na enige tijd beademen duizelig:
- U ademt te sterk
- onderbreek gedurende 20-30 sec. de beademing
- daarna rustiger voortgaan.

HOE LANG GAAT U DOOR MET DE BEADEMING?
Tot het slachtoffer zelf ademt of tot de dood kan worden vastgesteld. Is de komst van een arts om de dood te constateren niet te verwachten, dan stelt de helper de dood vast wanneer lijkevlekken zichtbaar zijn of lijkstijfheid optreedt.
Keren de levensgeesten terug, dan komen de slikbewegingen terug en begint het slachtoffer zelf weer te ademen.
Dan de inblazingen af en toe staken om te zien of het slachtoffer zelf voldoende adembewegingen maakt. Is dit het geval, dan kan de beademing worden gestaakt.
Als hij bewusteloos is moet U de ademweg vrij houden.

Een slachtoffer is bewusteloos wanneer hij niet reageert op aanspreken en op het toedienen van een pijnprikkel. Hij dreigt te stikken.
Houd de ademweg vrij:
- hoofd achterover
- mondinspectie
- knellende kleding los.

Moet U het slachtoffer alleen laten: leg hem dan in de stabiele zijligging.
Dit gaat als volgt:
- de gewonde over de ene arm op zijn zij kantelen, schoudervoorkant plat tegen de grond trekken

– het hoofd, net als bij de beademing, een beetje naar achteren strekken
– de hand van de andere arm achter-onder het onderliggende oor plaatsen
– het onderliggende been in heup en knie buigen
– het bovenliggende been gestrekt op het onderliggende been plaatsen.

14 Bloedingen

IN GEEN GEVAL:
– de wond met de vingers aanraken
– de wond met water schoonmaken
– de wond met gebruikte zakdoeken of andere vieze doeken bedekken.

a. Bedek elke wond met het NOODVERBAND VAN DE GEWONDE. Daardoor wordt verhinderd, dat er een verdere wondbesmetting optreedt, terwijl kleine bloedingen zodoende worden gestelpt.

b. Het stelpen van bloedingen geschiedt door: – noodverband en druk
– stilleggen
– hoogleggen.

c. Ernstige bloedingen uit de hals, oksel en lies.
Stelpen door de met een noodverband omwikkelde vinger of vuist in de wond te drukken en gedrukt te houden.
Bij ernstige bloeding uit de oksel: een noodverband in de oksel drukken. Arm tegen het lichaam drukken. De ondersleutelbeenslagader dichtdruk-

ken of de handgreep voor de ondersleutelbeenslagader gebruiken (zie aldaar).

d. *Het noodverband.* Dit is zodanig verpakt, dat het steriel (ziektekiemenvrij) en waterdicht is. Controleer daarom regelmatig de verpakking en ruil het, als de verpakking beschadigd is.
Het noodverband is zo geperst dat als men aan de beide opgerolde windsels heeft getrokken, men de kant die op de wond moet komen niet met de vingers aanraakt.
Zolang het kompres niet uiteen getrokken is, kan men het gerust tussen duim en wijsvinger vasthouden of tijdelijk ergens neerleggen.

e. *Hoe leg ik een noodverband aan?*
Gebruik het noodverband van de gewonde.

(1) *ontbloot de wond*

(2) *neem het noodverband uit het zakje*

(3) *houd het verband ± 10 cm boven de wond, trek het open en leg het kompres op de wond zonder dit te verschuiven*

(4) *draai de windsels in tegengestelde richting, sluit met de eerste slag de zijkanten van het kompres af en bind ze vast. Knoop niet op de wond aanbrengen*

(5) *leg het getroffen lichaamsdeel flink hoog (niet onmiddellijk bij botbreuken, deze moeten eerst onbeweeglijk worden gemaakt)*

Bloeding komt meestal binnen enkele minuten tot stilstand.
Wanneer veel bloed door of langs het verband sijpelt dan:

(6) *nog een noodverband stevig over het eerste heen doen.*
Beter is het om over het noodverband met een windsel, geïmproviseerd van repen stof, een WONDDRUKVERBAND aan te leggen.

Als er nu nog veel bloed door of langs het verband komt:

(7) *de bij de wond horende handgreep uitvoeren of 10 minuten op het van toepassing zijnde drukpunt drukken.*

DRUKPUNTEN

We drukken tussen de duim en een harde onderlaag de toevoerende slagader tussen het hart en de wond dicht.

slagader van de bovenarm tegen het bot dichtdrukken

ondersleutelbeenslagader tegen de eerste rib dichtdrukken

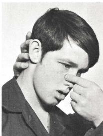

liesslagader tegen het bot in de lies dichtdrukken

het stelpen van een neusbloeding: knellende kleding los, laat hem zitten in de schrijfhouding. Druk vlak onder het neusbeen de neus dicht

HANDGREPEN

onderarm

bij bloedingen van: de vingers „bidgreep" met gestrekte vingers

bovenarm, schouder of oksel

onderbeen

bovenbeen

Met bovenstaande verbanden, drukpunten en handgrepen kunnen alle bloedingen gestelpt worden.

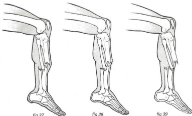
15 Bovenstaande bloedingstelpende maatregelen maken het gebruik van de knevel in het algemeen overbodig. Men gebruikte de knevel met het doel de slagader dicht te snoeren, omdat men niet bedreven was in een goede bloedingstelping. De knevel heeft als bezwaar dat hij vaak niet stevig genoeg werd aangedraaid, zodat door stuwing een wond juist onnodig bleef bloeden. Een ander groot bezwaar is dat het aanleggen van een knevel dikwijls amputatie van het lichaamsdeel tot gevolg had.
Voor de techniek van het aanleggen van de knevel: zie bijlage.

16 Botbreuken

a. *Er zijn twee soorten botbreuken:*
   (1) De gesloten botbreuk.
   Hierbij vindt U geen wond bij de breuk.
   (2) De open botbreuk.
   Hierbij is er een open verbinding tussen de breukplaats en de buitenlucht.
   Dit is het geval:
   - als er een wond is op of in de omgeving van de breukplaats
   - als er botstukken uit de wond steken.

De verschijnselen van een botbreuk zijn de volgende:
- hevige pijn en zwelling op de plaats van de breuk
- onvermogen om het gebroken lichaamsdeel te gebruiken
- dikwijls een onnatuurlijke stand van het getroffen lichaamsdeel.

TWIJFELT U ERAAN OF ER EEN BOTBREUK IS, DOE DAN ALSOF HET BOT IS GEBROKEN. DOOR ONVOORZICHTIG OF ONJUIST HANDELEN KUNT U ERNSTIGE BESCHADIGINGEN AAN BLOEDVATEN EN/OF ZENUWEN TOEBRENGEN.
HET VOORZICHTIG OMGAAN MET HET GETROFFEN LICHAAMSDEEL IS DE BESTE HULP.

botbreuken (gesloten en open)

Doe verder het volgende:

- Stelp een eventuele bloeding en bedek de getroffen plaats als er een wond is met een noodverband. Niet zwachtelen!
- Maak het gekwetste lichaamsdeel onbeweeglijk:
  (1) zo mogelijk in de gevonden stand
  (2) onder en boven de getroffen plaats
  (3) zorg ook dat de gewrichten onder en boven de breukplaats onbeweeglijk blijven.
- Als er snel geneeskundige hulp kan worden verwacht kan het onbeweeglijk maken (immobiliseren) al geschieden m.b.v. Uw eigen handen of die van Uw kameraad of door het opvullen met aarde, een opgevouwen deken of een gevechtstas.
- Als geneeskundige hulp niet direct verwacht kan worden kan men het beste immobiliseren d.m.v. de z.g. „body-splinting" (zie pt b).

b. *Eerste hulp bij gebroken been:*
- als er een wond is:
  leg een noodverband los op de wond, niet zwachtelen!
- leg opvullend materiaal tussen de benen (bv een buitenjas).

- Als de ruimte tussen het gezonde en het gebroken been te groot is moet U het gebroken been onder voorzichtige rek naar het gezonde been toebrengen.
  breuk zit tussen 2e en 3e riem van rechts

bind beide benen aan elkaar met behulp van 6 repen stof of ranselrieme
onder de breuk
boven de breuk
boven de knie
om de enkels
om de voeten
om de dijen.

c. *Eerste hulp bij wervelbreuk*
Als een gewonde op de grond ligt en zegt dat zijn benen gevoelloos zijr of tintelen, of dat hij zijn beide benen niet kan bewegen, moet men be dacht zijn op wervelbreuk. Hij mag in principe *niet worden verplaatst*.
Ligt een gewonde met een letsel van de wervelkolom op een plaats **waarvan hij** *beslist* **moet worden** verwijderd doe het dan als volgt:

- zoek tenminste 1 helper
- maak voor het verplaatsen gebruik van een buitenjas
- leg de jas opgevouwen op de grond, zodanig dat de onderrand van de jas evenwijdig aan de gewonde komt te liggen
- til de gewonde, zonder de stand te veranderen, over de jas
- de helpers gaan ter weerszijden van de gewonde staan en pakken de buitenjas vast ter hoogte van de schouders en bovenbenen van de gewonde
- onder gelijkmatig straktrekken van de buitenjas kan de gewonde worden verplaatst.

d. *Eerste hulp bij kaakbreuk*
Kaakverwondingen gaan veelal gepaard met een breuk van het bot en een fikse bloeding. De behandeling is:
- leg of zet patiënt voorover zodat het bloed niet in zijn keel kan lopen
- maak zijn mond leeg (losse botstukken, tanden, kauwgom, etc) HOUD ZO DE ADEMWEG VRIJ
- leg een noodverband aan. Soms zult U met de hand 10 minuten druk moeten uitoefenen om de bloeding te stelpen
- steun de gebroken kaak. Bind de windsels van het noodverband boven de kruin vast.
  Zonodig nog extra steun geven door een brede reep stof onder de kaak door met de uiteinden op de kruin vast te binden.
- LAAT DE GEWONDE NIET ROKEN OF DRINKEN.

e. Eerste hulp bij gebroken sleutelbeen of bovenarm
Steun de arm d.m.v. een lus, gemaakt van een ranselriem of een reep stof, om de nek gehangen. Men kan ook de hand van de gebroken arm in een opening van het jasje aan de andere kant steken.
Als de man met het gebroken sleutelbeen zijn beide handen nog moet kunnen gebruiken kan dat, wanneer U hem een ranselverband geeft (het ranselverband wordt gevormd door met ranselriemen de schouders naar achteren te trekken. De ranselriemen lopen, een 8 vormend, in de nek, over en voor de schouders, onder de oksels naar de rug toe).

f. Eerste hulp bij gebroken onderarm

- knoop de jas los,
- haal de gezonde arm uit de mouw,
- neem de jas van de schouder en voorzichtig de mouw van de gewonde arm,
- gezonde arm weer in de mouw,
- jas over beide schouders hangen
- slip van pand aan gewonde zijde onder de pols door brengen
- onderste knoop in bovenste knoopsgat
- zorg dat de hele onderarm wordt gesteund.

17 Brandwonden

Niet alleen in oorlogstijd, maar ook in vredestijd ontstaat onnodig letsel bij verbrandingen omdat er in PANIEK wordt gehandeld. Denk maar aan de man wiens kleding in brand is geraakt en hard weg holt. Bij brand loopt men groot gevaar wanneer men hete lucht inademt. Brandwonden zijn vaak zeer pijnlijk. Door de pijn en het vochtverlies komt shock er dikwijls bij voor. Een brandwond heeft niet zelden ernstige littekenvorming en langdurige invaliditeit tot gevolg. Verder is er een grote kans op infectie.

Eerste hulp:

- vlammen doven door de gewonde in een deken of jas te wikkelen of over de grond te rollen
- kom niet aan de wond
- probeer niet de vastzittende kleding van de wond los te trekken
- bedek de wond met noodverband. Voor grote brandwonden hebt U het verband met metallinelaag. Verbind desnoods over de vastgekleefde kleding heen.

FOSFORBRANDWONDEN vereisen een aparte behandeling

Herkenning: – overdag: rookpluimpjes uit de wond
– bij duisternis: lichtgevend.

DE ZUURSTOF UIT DE LUCHT IS REEDS VOLDOENDE OM FOSFOR TE LATEN BRANDEN

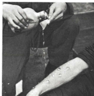
Het blusmiddel van fosfor is KOPERSULFAAT.
Hiertoe krijgt U in oorlogstijd een aantal zakjes mee, waarin lapjes die zijn gedrenkt in kopersulfaat en daarna gedroogd.

Eerste hulp:

a. leg NATGEMAAKTE kopersulfaatlapjes op de getroffen plaatsen.
b. na 10 minuten de kopersulfaatlapjes verwijderen
c. probeer nu met de punt van mes of bajonet de fosforresten (bruine pitten) te verwijderen
d. de wonden bedekken met noodverband. Maak dit verband drijfnat.

18 Shock voorkomen of bestrijden

a. *Een gewonde kan in shock geraken door:*
   - ademhalingsstoornissen (hierdoor ontstaat zuurstoftekort in het bloed)
   - ernstig bloedverlies (hij kan ook bloed verliezen zonder dat U dat ziet, bijv. bij bloedingen onder de huid, bij gesloten buik- en borstwonden en bij botbreuken)
   - ernstig vochtverlies (bij verbranding van meer dan één arm, aandoeningen t.g.v. de inwerking van warmte)
   - pijn en angst
   - combinatie van al deze oorzaken.

   Iemand in shock heeft te weinig bloed voor zijn bloedvaten om alle organen en weefsels goed van bloed te voorzien. Daarom probeert het lichaam bloed te lenen van de huid, de spieren, de maag en darmen om in ieder geval de hersenen, het hart en de longen tot het laatst van bloed te voorzien.
   Vooral uit de huid wordt veel bloed weggetrokken (koude, bleek-blauwe huid, zweetdruppeltjes en kippevel doordat de huid zich samentrekt).
   Doordat de spieren niet goed doorbloed worden krijgt men een gevoel van slapte in de spieren.
   De maag en de darmen krijgen weinig bloed en kunnen niets opnemen, de maag wordt slap en de kans op braken is groot (daarom mag de gewonde niets eten of drinken, wat erg moeilijk is, want hij heeft juist erge dorst).
   De hersenen krijgen niet voldoende zuurstof (de gewonde wordt suf, angstig, onrustig en soms bewusteloos).
   Het hart, de motor, probeert dat beetje bloed sneller rond te pompen (snelle pols, die moeilijk te voelen is).
   De longen gaan sneller en onregelmatig werken (oppervlakkige, onregelmatige ademhaling).
   Iemand in shock verkeert *in levensgevaar.*
   Het beste is shock te voorkomen.
   U hebt al erg veel gedaan om shock te voorkomen.

b. *Voorkom shock wil zeggen:*
   (1) ademhaling bevorderen
   (zie punt 13)
   (2) bloed- en/of vochtverlies tegengaan
   (zie punt 14)
   (3) pijn bestrijden
   (zie punt 14: wonden verbinden, letsels onbeweeglijk maken en hoog leggen)
   (4) onrust bestrijden
   (kalmerend optreden, afleiden, niet alleen laten als dat kan, eventueel

een sigaret laten roken, in geen geval bij oog-, kaak-, hals-, borst- en buikletsels)
(5) afkoeling en te warm liggen tegengaan
(6) slachtoffer gemakkelijk neerleggen en met rust laten na verlenen ZH en KH
(7) Als U verwacht dat het lang zal duren voordat er geneeskundige hulp is, geef dan het slachtoffer de inhoud van één „plastic zakje" (poeder voor het bereiden van de vloeistof van Haldane) dat elke militair in zijn bezit dient te hebben. Lees, alvorens bediening, de gebruiksaanwijzing op het zakje.

19 Flauwte

Flauwte kan in het begin erg op shock lijken.
Het slachtoffer wordt naar, hij ziet er bleek uit en dreigt te vallen. Dit komt door een kortdurend tekort aan bloed in de hersenen door schrik, angst, het zien van nare dingen, pijn.
Eerste hulp:
Zet hem op een stoel met zijn hoofd tussen de knieën of leg hem plat en gemakkelijk neer. Maak knellende kleding los. Als U hem in de stabiele zijligging plaatst hebt U vanzelf zijn ademhaling veilig gesteld. Bij een flauwte herstelt het slachtoffer zich snel. Is dit na een paar minuten niet het geval handel dan als bij „voorkom shock".

20 Schedelverwondingen

Bij elk schedelletsel kunnen de hersenen getroffen zijn. De volgende letsels zijn mogelijk:
- een wond met hersenletsel: hierbij is het mogelijk, dat de hersenen uit de wond puilen
- een wond zonder hersenletsel
- geen wond, wèl een hersenletsel.

We spreken van hersenletsel als de gewonde direct of enige tijd na het ongeval één of meer van de volgende verschijnselen vertoont:
- bewusteloosheid: het is mogelijk, dat hij eerst bij kennis komt en enige tijd daarna weer bewusteloos wordt, verkeert dan in een levensgevaarlijke toestand
- geheugenverlies van wat er vóór het ongeval gebeurd is
- braken.

Eerste hulp:
- bij bewusteloosheid: let op de ademhaling, blijf hem bewaken
- bloedende wonden voorzichtig met noodverband verbinden; zorg dat alles door het noodverband wordt bedekt
- nooit uitpuilende weefseldelen terugduwen of afvegen
- zorg voor een gemakkelijke ligging:

niet bewusteloos: op de rug
wel bewusteloos: ademweg veilig stellen, zonodig stabiele zijligging.

21 Oogverwondingen

Een verwond oog beweegt mee mèt het niet gewonde oog. Bedek daarom bij een oogverwonding *beide* ogen met het noodverband.

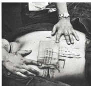
22 Borstverwondingen

We onderscheiden: – gesloten borstverwondingen
– open borstverwondingen.

a. gesloten borstverwonding:
een oppervlakkige wond waarbij geen open verbinding tussen buitenlucht en borstholte bestaat.
Eerste hulp:
behandelen als iedere andere wond, noodverband gebruiken.

b. open borstverwonding:

de lucht wordt met een slurpend geluid via de wond in de borstholte gezogen en er weer uitgeblazen.
De gewonde heeft het erg benauwd.
Eerste hulp
- bedekken met noodverband
- luchtdicht afsluiten (gebruik hiervoor b.v. de plastic verpakking van het noodverband)
- geheel bevestigen met b.v. ranselriemen
- leg de gewonde op de gewonde zijde of zet hem als zijn toestand dit toelaat, in halfzittende houding achterover.

23 Buikverwondingen

We onderscheiden: – open buikwonden
– gesloten buikwonden

Deze verwondingen zijn zeer gevaarlijk omdat:

- inwendige organen beschadigd kunnen zijn
- groot bloedverlies dikwijls aanwezig is
- de gewonde hevige pijn lijdt
- door pijn en bloedverlies shock dreigt
- infectie kan optreden.

Eerste hulp:
- wond ontbloten
- wond met noodverband bedekken, losjes bevestigen met repen stof
- niet bewusteloos: op de rug leggen met opgetrokken ondersteunde knieën
- wel bewusteloos: ademweg veilig stellen, indien nodig stabiele ligging
- nooit proberen uitpuilende darmen terug te duwen
- nooit laten eten of drinken.

24 Aandoeningen ten gevolge van de inwerking van warmte

a. *Warmteuitputting*

Komt voor wanneer de lucht erg droog is.

Oorzaak: Zoutverlies door overmatig transpireren.

Verschijnselen:
- transpireren en bleek uiterlijk
- normale temperatuur
- hoofdpijn
- duizeligheid
- loom
- geen eetlust
- krampen van de spieren van armen, benen en buik.

Eerste hulp:
- breng het slachtoffer in de koelte
- doe zijn uitrusting af, maak knellende kleding los
- geef hem zout water te drinken: zakje zout opgelost in één veldfles water.

b. *Hitteberoerte*

Komt voor wanneer de lucht erg vochtig is.

Oorzaak: stoornis in de warmtehuishouding. Dit is een levensgevaarlijke toestand!

Verschijnselen: – droge, hoogrode huid
– hoge koorts
– snelle en diepe ademhaling
– wordt suf of plotseling bewusteloos
– onrustig
– soms toevallen.

Eerste hulp: Snel afkoelen
– breng het slachtoffer in de koelte, in ieder geval in de schaduw
– doe zijn uitrusting af, maak zijn kleding los
– besprenkel hem met water, leg natte koude doeken op zijn hoofd, ververs deze met korte tussenpozen
– bij bewusteloosheid: ademweg vrijhouden; stabiele zijligging
– indien niet bewusteloos: Snel afvoeren!

25 Koudeletsels

a. Algehele afkoeling

Deze treedt vooral op wanneer uitgeputte of gewonde soldaten in de sneeuw in slaap vallen.

Het begint met een moedeloos, slap gevoel en een onbedwingbare neiging om te gaan liggen en slapen.

Wanneer men hieraan toegeeft en er komt niet tijdig redding, volgt bewusteloosheid, de ademhaling verdwijnt en de dood treedt in.

Verschijnselen: – ademhaling: slecht of afwezig
– bewustzijn: wordt suf of raakt bewusteloos
– huid: – bleek gezicht
  – blauwe neus, vingers en tenen
  – ijskoud
– ledematen: stijf.

Eerste hulp: – op de ademhaling en de bewustzijnstoestand letten
– indien nodig beademen en ademweg veilig stellen
– verdere afkoeling voorkomen
– zo snel mogelijk laten afvoeren.

b. Plaatselijke koudeletsels

(1) Plaatselijke bevriezing.

Voornamelijk uitstekende lichaamsdelen worden getroffen (vingers, tenen, neus en oren).

Oorzaak: droge koude, mist en scherpe wind. Temperatuur onder 0 graden C.

Verschijnselen: – grauwe of witte kleur van de huid
– gevoelloosheid
– soms een doof of prikkelend gevoel

– daarna zwelling of pijnlijke blaren.

Eerste hulp: LET OP ELKAAR! NOOIT MET SNEEUW MASSEREN! Getroffen lichaamsdelen met lichaamswarmte ontdooien:
- door warme handpalm (neus, oren)
- vingers verwarmen onder eigen oksel
- tenen bijv. tegen de buik van een ander
- verdere afkoeling voorkomen

(2) Loopgraafvoet

Oorzaak: lang staan in koude, natte loopgraven of schuttersputten, vooral wanneer natte of vochtige sokken en schoenen of nauw zittende en snoerende kleding en schoenen worden gedragen, of bij lang zitten met gebogen knieën. Temperatuur boven 0° C.

Verschijnselen:
- verkleumd gevoel
- krachtverlies
- de huid wordt wasbleek
- later opzwellen van de voeten, worden blauwrood en zeer pijnlijk.

Eerste hulp:
- schoenen losmaken (niet uittrekken)
- snel liggend of zittend afvoeren

VOORKOMEN IS BETER DAN GENEZEN!

- houd de voeten droog (zorg voor reserve sokken en voor schoenen die soepel en waterdicht zijn)
- houd het lichaam zo lang mogelijk in beweging
- voorkom belemmering bloedcirculatie (géén elastieken banden in broekspijpen, veters en koorden niet te strak)
- houd de voeten warm door massage met warme handen
- ga niet met koude, natte voeten bij de kachel zitten
- probeer de schuttersput droog te houden!

26 Verstikking

bij:

Verdrinking

Eerste hulp: indien patiënt niet ademt, onmiddellijk mond-op-neus-beademing beginnen; zo mogelijk reeds in het water.

Bedelving

Eerste hulp: na uitgraven eerst mond en neus schoonmaken. Indien nodig zo snel mogelijk mond-op-neus-beademing.

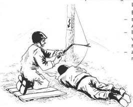
Worging en ophanging

Eerste hulp: snijd het slachtoffer los, pas op dat hij niet valt! Pas mond-op-neus-beademing toe.

Kolendampvergiftiging
Eerste hulp: LET OP PERSOONLIJKE VEILIGHEID
als het slachtoffer zich in een gesloten ruimte bevindt: ramen en deuren openen.
breng het slachtoffer naar buiten
zo nodig mond-op-neus-beademing.

27 Ongevallen door electrische stroom

Verschijnselen:
- dikwijls geen merkbare ademhaling
- vaak bewusteloos
- stroommerktekens (kleine, ronde, droge putjes in de hand)
- bij blikseminslag boomvormige figuren op de huid.

Let op persoonlijke veiligheid!
Eerste hulp:
- sluit de stroom af.
  Als dit niet kan:
- Isoleer uzelf
  verbreek de verbinding tussen stroombron en slachtoffer
- zonodig mond-op-neus-beademing.

28 Vergiftigingen

a. *Via de mond binnen gekregen:*
- niet bijtend vergift:
  Eerste hulp:
  - mond laten spoelen en uitspuwen;
  - zo snel mogelijk (laten) afvoeren.

  Als niet is te verwachten dat het slachtoffer binnen een half uur op een hulppost kan zijn:
  - water laten drinken en laten braken.

  Als het slachtoffer bewusteloos is:
  - ademhaling controleren, ademweg vrij houden, zo nodig mond-op-neus-beademing.
- *bijtend vergift:*
  Eerste hulp:
  - mond laten spoelen en uitspuwen;
  - water laten drinken om het vergift te verdunnen, nooit laten braken.

Als het slachtoffer bewusteloos is:
- ademhaling controleren, ademweg vrij houden, zo nodig mond-op-neus-beademing.

b. Via de huid binnengedrongen, of in de ogen:

- *niet bijtend èn bijtend vergift:*

Eerste hulp:
- besmette kleding verwijderen
- met veel water afspoelen
- ademweg veilig stellen, indien nodig mond-op-neus-beademing.

c. Via de longen binnengekregen (gassen, nevels, rook):

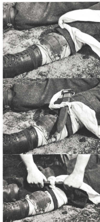
Eerste hulp:
- in de frisse lucht brengen
- ademhaling controleren, ademweg vrij houden, zo nodig beademen.

BIJLAGE 1: DE KNEVEL (zie par. 15)

Een knevel heeft tot doel de slagader dicht te snoeren.
Bedenk: het aanleggen van een knevel kan amputatie van het lichaamsdeel tot gevolg hebben.

Welk materiaal kunt U gebruiken?
- ranselriem of stevige lap stof b.v. zakdoek, stropdas
- bajonetschede of stevige stok
- GEEN TOUW!

Hoe legt U een knevel aan!

a. Leg een knevel aan tussen wond en hart.

b. Leg de knevel steeds dicht boven de wond aan. Bij wonden dicht bij een gewricht vlak boven dit gewricht.

c. Leg de knevel over de kleding aan; knoop de slippen vast met een halve knoop.

d. Leg op de halve knoop de stok of bajonetschede; bevestig deze met een platte knoop.

e. Aandraaien tot er geen bloed meer uit de wond komt en terugdraaien tot de wond weer begint te bloeden. Vervolgens weer een halve slag aandraaien. De bloeding „staat" dan.

f. Leg de knevel vast met tweede doek of riem.
DE KNEVEL MAG NIET MEER WORDEN LOSGEDRAAID.

g. Schrijf hoofdletter T (tourniquet) op voorhoofd.
Zorg dat de knevel ZICHTBAAR blijft!

HET REDDEN VAN GEWONDEN UIT GEPANTSERDE VOERTUIGEN

1 Inleiding

a. Algemeen

Iedere redding van een gewonde uit een gepantserd voertuig moet met de meeste spoed worden uitgevoerd, omdat een stilstaand voertuig een uitgelezen doel is en dus ieder ogenblik onder (direct) vuur kan komen te liggen. Bovendien is snelle toepassing van eerste hulp altijd dringend vereist, doch veelal eerst uitvoerbaar nadat de gewonde uit het voertuig is verwijderd.

Het redden van de gewonden zal gewoonlijk onder moeilijke omstandigheden moeten geschieden. Soms is het zelfs onmogelijk gewonden onmiddellijk uit een voertuig te verwijderen; b.v. als zij zich in een onklaar geraakt voertuig bevinden, dat nog onder vuur ligt. In weer andere gevallen zal de gewonde noodgedwongen in het gevechtsvoertuig moeten worden meegenomen tot een gevechtspauze intreedt of een betere – gedekte – positie is bereikt.

Aangezien gewonden die in het terrein worden achtergelaten gemakkelijk kunnen zoekraken, is het meenemen van hen in het gevechtsvoertuig tot een ander voertuig – b.v. van het geneeskundig peloton – verdere afvoer gegarandeert aan te bevelen.

Het al dan niet achterlaten van de gewonde is afhankelijk van:

- de opdracht
- de situatie op het gevechtsveld
- de toestand van de patiënt, en
- de functie die de gewonde vervult; zo zal b.v. de gewonde bestuurder moeten worden vervangen door een ander lid van de bemanning.

Wanneer zulks het geval is en wordt besloten de gewonde achter te laten, moet de plaats van de gewonde worden gemarkeerd en via de radio doorgegeven.

b. Zelfhulp en kameradenhulp

In de regel wordt z.s.m. zelfhulp en kameradenhulp verleend door de mede-inzittenden, aangezien de geneeskundige afvoerploeg niet onmiddellijk ter plaatse kan zijn. Ook de voertuigbemanning moet derhalve terdege zijn geoefend in het verlenen van eerste hulp, alsmede alle overige reddingshandelingen kunnen toepassen. Middelen welke de voertuigbemanning voor het verlenen van eerste hulp ten dienste staan, zijn:

(1) het noodverband-individueel („verbandpakje'') dat iedere militair bij zich draagt en het grote snelverband voor brandwonden, wat speciaal hiertoe met een metallinelaag is bedekt. Bemanningsleden dragen een overall-gevechtsvoertuigbemanning („tankoverall''), waarin

het noodverband in een zakje op het rechterbeen wordt gedragen (zie afbeeldingen 1 en 2);

(2) de eerste hulp uitrusting-motorvoertuigen („verbandtrommel''), die tot de uitrusting van ieder motorvoertuig behoort en waarin zich eenvoudige genees- en verbandmiddelen bevinden;
(3) de atropine-injectoren, te gebruiken ingeval van een zenuwgasbesmetting[1]);
(4) een plastic zakje inhoudende het poeder voor het bereiden van de vloeistof van Haldane[2])
(5) de bajonet
(6) de kopersulfaatcompressen } bij fosforverbrandingen
(7) het water uit de veldfles }

Het grote snelverband voor brandwonden, de atropine-injectoren, het zakje inhoudende natrii-chloridum en -bicarbonas en voorts de kopersulfaatcompressen worden eerst in oorlogstijd op de man uitgereikt. Aan de binnenzijde van de gasmaskertas bevindt zich een zakje, waarin deze middelen moeten worden opgeborgen.

c. *Kleding*

Zoals reeds gezegd draagt de bemanning van de gevechtsvoertuigen bijzondere kleding in de vorm van een overall. Dit vergemakkelijkt het redden, omdat aan deze overall speciale handgrepen (banden) zijn aangebracht. Deze handgrepen bevinden zich aan borst- en rugzijde (achter ritssluitingen) en op beide schouders.

2 Het verwijderen van de gewonde(n) uit het voertuig

a. *Voorbereidende maatregelen*

Zo mogelijk moet het voertuig eerst achter een dekking worden gereden of gesleept (bergingsvoertuig). Voorts dienen de redders zich eerst globaal van de situatie in het voertuig op de hoogte te stellen om te bepalen welke gewonde het snelst hulp behoeft.

Het kan nodig zijn één of meer van de hieronder genoemde handelingen te verrichten, t.w.:

(1) het openen van luiken c.q. deuren
(2) het uitschakelen van de electrische installatie d.m.v. de hoofdschakelaar
(3) het veiligstellen van het kanon
(4) het verdraaien van de toren, koepel en/of ringaffuit
(5) de gewonde ontdoen van overbodige uitrusting en het lostrekken van zijn radio-aansluiting.

[1]) zie hieromtrent hoofdstuk 15 „Persoonlijke bescherming tegen uitwerking van nbc-strijdmiddelen''

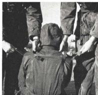
afb 1. *Overall-gevechtsvoertuigbemanning*

afb 2. *Plaats van het verbandpakje*

afb 3. *De rughandgreep*

afb 4. De schouderhandgrepen

De te verrichten handelingen zijn niet alleen afhankelijk van de plaats in het voertuig waar de gewonde zich bevindt, doch wijken ook per type voertuig af. Aangezien de in gebruik zijnde typen pantservoertuigen per eenheid verschillen, zal de praktische beoefening van de handelingen door al het personeel (dus inclusief de organieke gewondenverzorgers) in het algemeen plaatsvinden bij de eenheid, waarbij men na de eerste opleiding wordt geplaatst.

b. *De redding*

(1) Algemeen

Van een groot aantal gevechtsvoertuigen, zoals o.m. de pantserrups-infanterie (pri), de pantserrups-artillerie (pra) en de pantserwiel-infanterie (pwi), kunnen de gevechtscompartimenten worden betreden door deuren aan de achterzijde. Het is dus mogelijk patiënten in horizontale houding uit deze voertuigen te dragen; dit noemt men een horizontale redding, die overigens geen specifieke problemen oplevert.

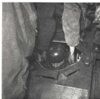
De bestuurders van deze soort voertuigen en voorts alle bemanningsleden van tanks zijn daarentegen alleen van bovenaf door luiken in het dak te bereiken. In zo'n geval spreken we van een verticale redding.

In sommige tanks is een bodemluik aanwezig, hetwelk echter alleen van binnenuit kan worden geopend. De ruimte onder de tank kan, met name indien de tank zich in het terrein bevindt, te beperkt zijn om via dit luik gewonden te redden. Niettemin kan het bodemluik in een enkel geval uitkomst bieden.

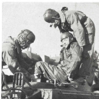
(2) Verticale redding

Aangezien de geneeskundige afvoerploegen uit twee gewondenverzorgers bestaan, zijn de hierna beschreven handelingen op dit aantal redders gebaseerd. Een redding door één man is mogelijk, doch gaat

altijd gepaard met groot ongemak voor de patiënt. In verband met de beperkte ruimte in en op de gevechtsvoertuigen kan een derde man de redders hoogstens behulpzaam zijn; meer personen werken belemmerend.

afb 5. De vertikale redding, fase 2

afb 6. Idem, fase 2

afb 7. Idem, fase 3

afb 8. Idem, fase 4

(3) De handelingen zijn als volgt:

fase 1: voorbereidende handelingen (openen luiken etc.);

fase 2: de redders grijpen van bovenaf de gewonde vast aan de handgrepen van de overall om de gewonde daarna omhoog te trekken waarbij zij hem op de rand van het luik zetten (de gewonde kan het beste aan de handgrepen aan borst- en rugzijde worden vastgepakt, omdat hij zo hoger kan worden opgetild. Bij het omhoog trekken van de gewonde dient één van de redders zoveel mogelijk de lichaamsdelen van de gewonde te geleiden.) (zie afbeeldingen 5 en 6);

fase 3: afhankelijk van de mogelijkheden die het voertuig biedt, wordt de gewonde op het voordek, op één van de spatborden of op de achterste rand van het achterdek gelegd (pas op voor de door de uitlaten heet geworden gedeelten!); één redder houdt de gewonde vast, terwijl de ander van het voertuig afklimt (zie afbeelding 7);

fase 4: nadat deze redder het vasthouden van de gewonde heeft overgenomen, kan ook de andere redder van het voertuig komen; zij steken hun armen ver onder de schouders en heupen van de gewonde door en rollen hem, terwijl zij de onderarmen om hem heen slaan, tegen zich aan (zie afbeelding 8); zij brengen de gewonde in dekking; voor zover dit nog niet is gebeurd wordt zelfhulp en kameradenhulp c.q. ehaf toegepast.

(4) Hulpmiddelen

Als hulpmiddel bij het redden van gewonden kan, indien voldoende ruimte beschikbaar is om de bemanningsleden te bereiken, mogelijk gebruik worden gemaakt van een opgerolde overall, broek of shelterhalf, welke men over de borst en onder de oksels van de gewonde doorvoert (zie afbeelding 9).

Bij verwondingen aan borst en/of armen en in geval de gewonde bewusteloos is gebruike men deze methode liever niet.

afb 9. Redden van een gewonde d.m.v. een opgerolde overall, broek of shelterhalf

HOOFDSTUK 11

GEZONDHEIDSZORG

1 Inleiding

„Ik ben gezond en wil dat blijven."
HOE DOE IK DAT?

Dit hoofdstuk geeft een aantal eenvoudige aanwijzingen, hoe U in vele gevallen ervoor kunt zorgen, dat U en Uw kameraden niet ziek worden.

Lees het hoofdstuk rustig door en denk er over na. Dan wordt begrijpelijk, waarom bepaalde voorschriften worden gegeven. Indien deze voorschriften *slecht* of *helemaal niet* worden opgevolgd, wordt de kans om ziek te worden veel groter.

Men zou kunnen denken dat dit ieders eigen zaak is.

Als U zo denkt kunt U een groot gevaar vormen voor Uw kameraden. Bovendien valt het team (groep – peloton – compagnie, enz.) waarvan U een deel vormt, uiteen, wanneer U of anderen ziek worden. Tijdens een oorlog staan Uw leven EN gezondheid op het spel.

IN DIT HOOFDSTUK KUNT U LEREN HOE U UW GEZONDHEID KUNT BESCHERMEN TEGEN ZIEKTEN

IEDERE OORLOG HEEFT MEER LEVENS GEKOST DOOR ZIEKTEN, DAN DOOR OORLOGSGEWELD. DIT LEREN DE STATISTIEKEN ONS.

2 Iets over ziekten

Waardoor kan men ziek worden?

Wanneer men het antwoord op deze vraag kent, kan men gemakkelijker maatregelen nemen om te zorgen, dat een bepaalde ziekte geen vat op ons krijgt.

Doordat er verschillende ziekteoorzaken zijn, kunnen we de ziekten verdelen in soorten.

a. Besmettelijke ziekten

Deze ziekten worden veroorzaakt door levende kiemen (o.a. bacillen of bacteriën) die van een zieke op een gezonde overgaan.

Deze besmetting noemt men ook vaak infectie; besmettelijke ziekten heten daarom ook wel infectieziekten.

b. *Niet besmettelijke ziekten, veroorzaakt door:*
(1) vergif (b.v. rattekruid, giftige paddestoeken, zwavelzuur)
(2) onvoldoende of onjuiste voeding (b.v. vitaminegebrek, te veel snoepen)
(3) weersomstandigheden (b.v. zonnesteek, bevriezing)
(4) straling (b.v. atoombom)
(5) nog onbekende oorzaken (b.v. kanker, reumatiek).

3 Hoe verspreiden besmettelijke ziekten zich?

a. ALTIJD:

van een	BRON (bijv. een ziek mens of dier)	—▶ via een WEG	—▶ naar een GEZONDE MENS. (wijze van verspreiden of overbrengen)

De uiterst kleine kiemen die de besmettelijke ziekten veroorzaken, worden dus, langs een of andere weg, van een zieke op een gezonde overgebracht.
Deze wordt op zijn beurt ziek, doordat de kiemen waarmee hij is besmet zich gaan vermenigvuldigen in zijn lichaam.
De binnengedrongen kiemen leven ten koste van het lichaam en veroorzaken daardoor, en door de giftige stoffen die zij maken, achtereenvolgens:

VERZWAKKING ZIEKTE en ten slotte DE DOOD.

Het is duidelijk, dat als wij de weg kennen, waarlangs ziektekiemen ons kunnen bereiken, wij ook die weg kunnen onderbreken.

b. Uitgaande van de bron kunnen wij vier groepen besmettelijke ziekten onderscheiden:
- darminfecties
- luchtweginfecties
- contactinfecties
- vectorziekten (via een bloedzuigend insect).

DARMINFECTIES

Bron: Ontlasting van een lijder aan darmziekte of kiemendrager.
Weg: Via

voedsel

vuile handen

water

vliegen

Maatregelen ter voorkoming

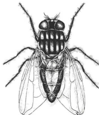
Bron: Opsporen:
(de zieke aan de troep onttrekken door b.v. opname in hospitaal of ziekenzaal).

Weg: Blokkeren door:

- alleen het officieel verstrekte water te drinken, of anders waterzuivering toe te passen (zie punt 5)

- alleen betrouwbaar voedsel te eten
- handen schoon te houden en te wassen na bezoek aan de latrine
- nagels kort te houden
- vliegen te bestrijden door goede afvalverwijdering, door etensresten direct op te ruimen en vliegenverdelging
- weerstand tegen ziekte te verhogen door gegeven leefregels op te volgen en immunisatie door de geneeskundige dienst.

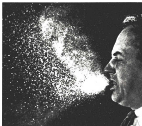
Huisvlieg
(Musca domestica L.)

volwassen wijfje

LUCHTWEGINFECTIES (druppelinfecties)

Bron: Patiënten die lijden aan:

Longtuberculose
Nekkramp
Keelontsteking
Bof
Griep
Influenza
Longpest
Difterie, enz.

Weg: Hierbij verplaatsen de kiemen zich via de luchtstroom en stofdeeltjes. Als in de lucht zwevende druppeltjes, afkomstig van pratende, hoestende, niezende, spuwende mensen, kiemen bevatten van lijders aan long-, neus-, keel- of andere ziekten, kunnen gezonde personen bij inademing hiervan worden besmet.

Maatregelen ter voorkoming:

- bij hoesten of niezen: hand of zakdoek voor de mond
- stofbestrijding
- dekens buiten uitkloppen
- vloeren vegen zodanig dat er zo weinig mogelijk stof opwaait (met veegpoeder)
- goede ventilatie in woon- en slaapvertrekken. Ademschotten of indien dit niet mogelijk is, kasten tussen de bedden aan het hoofdeinde.

CONTACTINFECTIES

Tot de contactinfecties behoren:

- besmettelijke huidziekten (schurft, krentenbaard, huidschimmel, steenpuisten)
- besmettelijke tandvlees- of mondontstekingen
- geslachtsziekten, waarvan de voornaamste zijn, de syfilis (lues) en de gonorrhoe.

Bron: De bron bij deze ziekten is steeds de persoon die reeds besmet is.

Weg: – directe aanraking van zieke lichaamsdelen of de omgeving daarvan door een gezonde

- indirecte aanraking via gemeenschappelijk gebruikt eetgerei, toiletartikelen, kleding, beddegoed enz.

Geslachtsziekten worden praktisch uitsluitend overgebracht door geslachtsverkeer en wat daarmee samenhangt.

Maatregelen ter voorkoming:
Het onschadelijk maken van de bron, door opsporen, isoleren en behandelen van besmette personen.
EEN GEZONDE HEEFT MEER KANS OM ZIEK TE WORDEN ALS HIJ DE ZINDELIJKHEID VAN LICHAAM EN KLEDING VERWAARLOOST.

VECTORZIEKTEN

Dit zijn ziekten, waarbij de kiemen worden overgebracht door stekende insecten. Voorbeelden van deze ziekten:

MALARIA

Bron: De lijder aan malaria.

Weg: Overgebracht door een bloedzuigende muggesoort (anofeles).

Maatregelen ter voorkoming:
- muggenbestrijding (detmol, enz.)
- gesloten kleding (mouwen enz. omlaag, vooral tegen de avond als de muggen uitvliegen om bloed te zuigen)
- slapen onder muskietennet (klamboe)
- insmeren met anti-muggenolie
- innemen van medicijnen (volgens voorschrift arts).

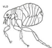
BUILENPEST

Bron: De besmette rat.

Weg: Overgebracht van ratten op mensen door vlooien, welke bij de zieke rat bloed hebben gezogen en zelf daardoor besmet zijn geraakt. Daar ratten zelf aan deze ziekte doodgaan hebben de vlooien geen gastheer meer om bloed te zuigen. In dit stadium gaan ze over op de mens. De verspreiding van pest van mens tot mens vindt verder plaats via vlooien.

Maatregelen ter voorkoming:
- rattenbestrijding
- vlooienbestrijding (lichamelijke zindelijkheid, zonodig behandeling met vlooienbestrijdingsmiddelen).

VLEKTYFUS

Een der meest gevreesde ziekten in oorlogstijd!

Bron: Besmette mens.

Weg: Overbrenger is de luis.

Maatregelen ter voorkoming:
- luizenbestrijding
- natuurlijk lichamelijke reinheid (wassen, kleding reinigen). Zie punt 4.

4 Lichaamsverzorging (zie pag. 8)

Worden wij ondanks alle voorzorgen toch met ziektekiemen besmet, dan zal ons lichaam de strijd tegen deze binnendringers aanbinden. Dit kan alleen zo goed mogelijk gebeuren, als ons lichaam in „topvorm" verkeert. Dit kunnen wij bereiken door de lichaamsverzorging zo hoog mogelijk op te voeren. Puntsgewijs volgen nu een aantal raadgevingen op het gebied van lichaamsverzorging.

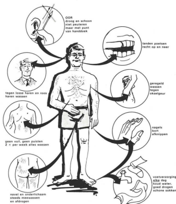
a. *Huid:*
regelmatig wassen en baden (hierbij vooral oksels, kruis, handen en voeten een beurt geven).

b. *Hoofd:*
een korte haardracht vereenvoudigt het schoonhouden en geeft minder kans op hoofdluis, hoofdschimmels, zweren en andere aandoeningen van de hoofdhuid.

c. *Oren:*
schoon houden met de opgerolde punt van een zakdoek of handdoek. Nooit met een lucifer of een ander voorwerp in de oren peuteren.

d. *Ogen:*
goed beschermen tegen vuil of stof. Een vuiltje in het oog (op het wit van het oog) door iemand anders met de punt van de schone zakdoek eruit laten halen (nooit wrijven).

PERSOONLIJKE HYGIËNE
voor
iedereen
en
overal

Vuiltjes die niet op het oogwit zitten, laten behandelen door geneeskundig personeel. Draag bij werkzaamheden, waarbij veel stof, metaalsplinters, e.d. vrijkomen de daartoe voorgeschreven beschermbril.

e. *Tanden:*
een verwaarloosd gebit kan leiden tot kaakontsteking, maagklachten, reuma, hartziekten enz.
Daarom: tweemaal per dag etensresten wegborstelen, tussen de tanden uit, dus van tandvlees naar uiteinde tand.

f. *Voeten:*
als voorzorgsmaatregel tegen zweetvoeten, voetschimmels, doorgelopen voeten, infecties:
Voeten wassen met koud water 's morgens en 's avonds (gebruik niet altijd zeep);
- voeten goed afdrogen, vooral tussen de tenen
- voeten inwrijven met talk of voetpoeder (tegen transpiratie)
- draag zoveel mogelijk schone sokken
- nagels kort en recht afknippen.

g. *Kleding:*
onderkleding moet om vervuiling, luizen, vlooien en huidziekten te voorkomen, regelmatig worden verschoond.
Bovenkleding: regelmatig uitkloppen en afborstelen, kraag reinigen met water en zeep ter voorkoming van steenpuisten.
Regelmatig schoon overhemd aandoen.
Natte kleding zo spoedig mogelijk wisselen voor droge.

h. *Schoenen:*
zolen en bovenleer heel; hakken recht; leer soepel.
Nieuwe schoenen geleidelijk inlopen, dus niet ineens een lange mars; dit geeft zeker blaren.
Tijdens een rustpauze schoenen aanhouden; alleen uittrekken voor blaarbehandeling of om sokken recht te trekken.

j. *Voeding:*
de legervoeding is zorgvuldig uitgezocht en bevat alles wat de mens nodig heeft en in voldoende mate.

k. *Slaap:*
tijdens de slaap herstelt het lichaam zich van de vermoeienissen. Tekort aan slaap is de oorzaak van vele ongelukken. Ga daarom tijdig naar bed. Te velde dient de soldaat zodra er gelegenheid voor is te gaan slapen. Immers in oorlogstijd en ook tijdens oefeningen is vaak niet te zeggen wanneer er weer gelegenheid tot slapen zal zijn. Een uitgerust mens doet zijn werk beter en is beter bestand tegen ziekten.

5 Hoe zuivert U het water?

a. *Koken*
De veiligste manier van waterzuiveren is filtreren door een schone doek

en daarna koken gedurende 5–10 minuten. Om eventueel slechte smaakjes te camoufleren is het handig om van het kokende water meteen thee te zetten.

b. Chloreren
Een andere goede manier is toevoegen van een zekere hoeveelheid chloor (chloreren).
Hiervoor worden chloortabletten verstrekt, waarvan 3 tabletten dienen om 1 liter water te ontsmetten.

Smaakt en ruikt het water nu wel naar chloor dan voegt men eveneel antichloortabletten toe, als men chloortabletten heeft gebruikt. U krijgt deze tabletten uitgereikt in flesjes. De inhoud van elk flesje is 45 stuks.

De antichloor- (thiosulfaat) tabletten dienen om de smaak te verbeteren. Het water is nu voor gebruik gereed.

Vergeet niet dat, als U eenmaal op deze manier water gezuiverd hebt, U de volgende keer eerst de veldfles zorgvuldig uitspoelt, daar de resten van thiosulfaat welke nog in de fles aanwezig kunnen zijn, de volgende zuivering kunnen doen mislukken.

NOOT: Wanneer water besmet is door nbc-strijdmiddelen, geldt het bovenstaande niet. Uitsluitend water, vrijgegeven door de onderdeelsarts, mag dan gebruikt worden.

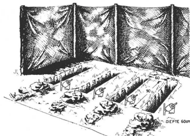
6 Kamp- en veldhygiëne

a. Voor het handhaven van een goede hygiëne te velde dient o.a. veel aandacht te worden besteed aan: afvalverwijdering.
We onderscheiden drie soorten afval:
(1) *droog afval* (papier, blikjes, etensresten, brood enz.).

DROOG AFVAL TREKT VLIEGEN EN RATTEN AAN!

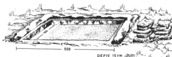
N.B. Bij oefeningen in Nederland mag het afval niet meer worden begraven. Wanneer verbranding niet mogelijk is, moet het ontstane afval worden verzameld en worden gedeponeerd bij:
- de naastbijzijnde gemeentelijke vuilnisbelt
- de naastbijzijnde legerplaats of kazerne
- worden meegenomen naar de eigen kazerne.

(2) *vloeibaar afval:* was- en afwaswater laten afvloeien door een zinkput (voor afb. zinkput zie blz. 11-14).
Zorg ervoor dat in een bivak geen poelen en plassen ontstaan.
(3) *ontlasting en urine:*
Ontlasting trekt vliegen aan waarbij de kans bestaat op overbrenging van darmziekten.
Ontlasting behoort niet achter een boom maar in de latrine. Bedek de ontlasting met de eerder uitgegraven aarde.

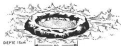
ONDIEPE LATRINE

Maak gebruik van de bestaande urinoirs.
overdag: van het ondiepe greppelurinoir.

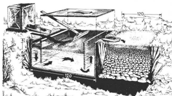
ONDIEPE GREPPELURINOIR

's nachts: van het in de omgeving van uw tent gemaakte nachturinoir.

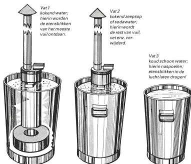
N.B. De uitgestoken plaggen worden om en om gelegd, d.w.z. gras op gras, en wortels op wortels. Bij het verlaten van het bivak moeten ze weer gebruikt worden, om de gaten dich t te maken.

NACHTURINOIR

Gecombineerde vetval-zinkput

b. Voor het reinigen van eetgerei wordt te velde gebruik gemaakt van het *drie-vatensysteem.*

U mag pas gebruik maken
van dit drie-vatensysteem
als U
de nog aanwezige etensresten
in de daarvoor bestemde
afvaltonnen hebt gedeponeerd

HOOFDSTUK 12

MARSEN EN BIVAKS

1 Marsen

Hoewel het leger thans is gemotoriseerd en gemechaniseerd en verplaatsingen over grote afstanden in de regel per voertuig zullen geschieden, kan het toch voorkomen dat troepen zich te voet zullen moeten verplaatsen. Dit zal bijvoorbeeld het geval zijn als de gevechtsomstandigheden het gebruik van de voertuigen beletten.
Bovendien is ook bij het gebruik van voertuigen een goede lichamelijke conditie de waarborg voor het vereiste uithoudingsvermogen. Om deze redenen kan de marstraining als deel van de opleiding van elke militair niet worden gemist.
Opvoeren van het uithoudingsvermogen en aankweken en onderhouden van marstucht vormen dan ook het doel van de – zij het op beperkte schaal in de opleiding voorkomende – marstraining.

2 Marstucht

Het aankweken en onderhouden van marstucht heeft ten doel de eenheid snel, op ordelijke wijze, zonder uitvallers over korte afstanden door elk soort terrein in gevechtssituaties te verplaatsen.
Vanzelfsprekend gelden hierbij enkele regels, zoals deze:

- verlaat Uw plaats in de marsformatie slechts met toestemming van de commandant
- draag Uw wapen en hoofddeksel op de wijze die door de commandant wordt bepaald
- blijf ook als er in „rust" wordt gemarcheerd op Uw plaats in de marsformatie
- de commandant bepaalt wanneer er gelegenheid is voor spreken, roken, zingen, eten en drinken
- neem bij nachtmarsen altijd de grootst mogelijke stilte in acht
- waarschuw als U iemand ziet uitvallen altijd meteen de commandant.
- in vredestijd (openbare wegen) reflecterende armband en voorgeschreven verlichting voeren.

3 Bivaks

In een bivak legert de troep in het meegevoerde tentmaterieel.
Elke militair beschikt daartoe over een half stel draagbaar tentmaterieel.
Twee van zulke zogenaamde éénmanstentjes kunnen worden samengevoegd tot een tweemanstent.
Teneinde een zo ordelijk, veilig en hygiënisch mogelijk bivak op te zetten, zal de commandant meestal de gewenste plaats voor de tweemanstenten aangeven en bovendien bepalen in welke richting de opening van de tent moet komen.

Indien plaats en richting aan Uzelf worden overgelaten, houd dan rekening met de volgende wenken:
- zorg voor een goede dekking tegen vijandelijke waarneming
- perfectioneer deze dekking door een goede camouflage
- kies een droge en zo vlak mogelijke ondergrond
- laat de opening van de tent wijzen in de richting van de alarmopstelling.

4 Opzetten van de tent

Bij Uw opleiding zult U worden geoefend in de techniek van het opzetten van dergelijke tenten.
Zodra de tent is opgezet moet rondom een afwateringsgeul worden gegraven. De vrijgekomen grond wordt – als een walletje – onder de benedenrand van het tentdoek opgehoopt. Geen grond op het tentdoek.
Daar de beide tentzeiltjes op de nok van de tent aan elkaar worden bevestigd, dient dit zo te geschieden dat de sluiting geen wind kan vangen.

5 Inrichting van de tent

Voor wat betreft een doelmatige inrichting van de tweemanstent gelden de volgende regels:
- leg het grondzeil in de tent op de grond
- leg de slaapzak met het hoofdeinde naar de uitgang
- houd wapen, helm en gasmasker binnen handbereik
- leg de overige uitrusting aan het voeteneinde van de slaapzak
- laat – om lekkage te voorkomen – niets tegen het tentdoek steunen.

6 Maatregelen voor camouflage

Naast de maatregelen die dienen om de tent tegen grond- en luchtwaarneming aan de omgeving aan te passen met behulp van de terreinbegroeiing, is het van belang om:
- geen uitrusting en afval in de omtrek, buiten de tent, te laten slingeren
- de tent bij daglicht gesloten te houden (opvallende ingangsschaduw voorkomen)
- geen sporen achter te laten in de omgeving van de tent
- denk aan kleur, vorm, glans, schaduw, glinstering, beweging en achtergrond.

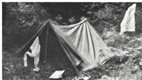
7 Hygiënische maatregelen

Enkele belangrijke wenken voor het verzekeren van een goede hygiëne zijn onder meer:

- werp alle afval steeds op een door de commandant bepaalde plaats
- gebruik ook 's nachts de aangelegde urinoirs en latrines
- zorg er juist onder bivakomstandigheden voor dat U zich elke dag wast, scheert en ook overigens Uw lichaam zindelijk houdt.

HET AL OF NIET NAKOMEN VAN DE REGELS VOOR EEN ORDELIJK EN VEILIG BIVAK BETEKENT HET VERSCHIL TUSSEN . . . .

DIT BEELD . . . . . .

. . . . EN DIT

HOOFDSTUK 13

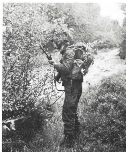
VELDDIENST

1 Camouflage

Wat de natuur aan de dieren heeft meegegeven, daar moet U zelf voor zorgen: maak U onzichtbaar voor de vijand door aanpassing aan de kleur en vorm van de omgeving.

U valt op door:
- ronde vorm en glans van de helm
- schaduw onder de helmrand
- vorm van de uitrusting
- rechte lijnen van het wapen
- glimmende/glinsterende kleding
- kleur van gezicht en handen
- beweging.

Vijand

Zichtdekking

2 Zichtdekking

Elke dekking die U onttrekt aan de waarneming van de vijand.

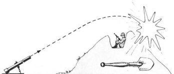
3 Vuurdekking

Elke dekking die bescherming biedt tegen het vuur van:

a. *Vlakbaanwapens*

b. *Krombaanwapens*

Vijand

Vuurdekking

ONVOLDOENDE???

Dan de pionierschop en *GRAVEN!!!*

ZO MOET HET WORDEN:

Wegwerken van
- *VORM*
- *GLANS*
- *SCHADUW*
- *SCHITTERING*

4 Vuuropstelling

Indien zicht- en vuurdekking alleen maar een angstig wegkruipen is, pleegt U in feite *ZELFMOORD!!*
Dekking moet OFFENSIEF zijn, d.w.z. U moet vanuit die zicht- of vuurdekking kunnen vuren.

Dit is een goede vuuropstelling:
- *goed schootsveld*
- *vuur- en/of zichtdekking*
- *wapen goed te hanteren*
- *gedekte terugweg.*

5 Wijze waarop de vuuropstelling wordt ingenomen

a. goed

b. fout

DENK AAN DE ACHTERGROND

c. goed

d. fout

e. goed

f. fout

GEBRUIK DE DEKKING

g. goed

h. fout

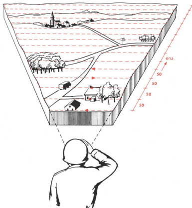
6 Waarnemen (= opsporen van doelen)

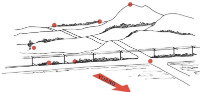
Het waarnemen is op het gevechtsveld één doorlopende handeling: gebruik voortdurend ogen en oren.
VERLIES
DE VIJAND
NOOIT UIT HET
OOG!!!

Gebruik OOR en OOG

Zoek het terrein af in stroken, van voren naar achteren en van rechts naar links.
Doe het *systematisch* en *onopvallend*.

Bekijk in het bijzonder:
– wegen en paden;
– randen van bossen en oorden;

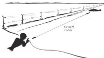
Vermijd dergelijke opvallende punten als waarnemingsplaats!
Ze trekken vuur.

7 Afstand bepalen

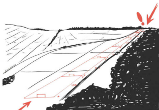
Hoe groot is de afstand tot de vijand die ik waarneem?
Een duimstok of lineaal biedt geen oplossing.
Ik neem het gemiddelde:

Ik ga vergelijken:

Tussenruimte telefoonpalen

Denkbeeldig voetbalveld

8 Melden van het waargenomene

Het melden van wat U hebt gezien moet een getrouwe weergave zijn!!

Is vijand gezien dan moet het antwoord op de vraag WAT tevens gegevens bevatten over:
- Uitrusting
- Sterkte
- Actie.

9 Aanduiden van doelen

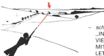
Indien U het waargenomene wilt aanduiden – zodat iedereen ziet wat U ziet – doe het dan met behulp van:

– *een merkpunt*
„HUIS MET ROOD DAK, RECHTERHOEK:
LICHTE MITRAILLEUR"

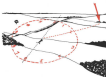
– *hand of vingers*
„RECHTS VOOR, KAPOTGESCHOTEN TANK, GA RECHTS ÉÉN HANDBREEDTE:
ANTI-TANKWAPEN"

– *schot of vuurstoot*
„IN FRONT, GROEP HUIZEN, VOOR VIERDE HUIS VAN LINKS:
MITRAILLEUR,
LET OP RICHTINGSSCHOT"

Terwille van de duidelijkheid is maar één schutter getekend.

De doelaanduiding in een vuurbevel wordt echter bij voorkeur gegeven met behulp van de klokmethode, waarbij de schutter in het centrum en de lijn 6 uur–12 uur door een lengte-as van de man wordt gedacht.

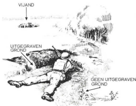

,,TWEE UUR, BOSJE: MITRAILLEUR''

10 Verbeteren van de vuuropstelling of de dekking

Komt U onder gericht vijandelijk vuur en het terrein biedt onvoldoende dekking, dan is het van levensbelang dat U zich gaat ingraven.
Snelheid spaart levens!!
Begin met:

SLEUF VOOR EEN LIGGENDE SCHUTTER

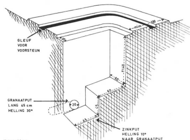

PUT VOOR EEN KNIELENDE SCHUTTER

indien nog voldoende tijd over dan

PUT VOOR DE STAANDE SCHUTTER

Opmerking:
Vanuit een dergelijke schuttersput kan in verschillende richtingen vuur worden uitgebracht.

11 Verplaatsing door het terrein

a. Behouden van de richting

(1) Met behulp van verschillende herkenningspunten

(2) Met behulp van de zon
Deze staat om:
6.00 uur ongeveer in het oosten
9.00 uur ongeveer in het zuidoosten
12.00 uur ongeveer in het zuiden
15.00 uur ongeveer in het zuidwesten
18.00 uur ongeveer in het westen.

(3) Met behulp van de zon en het horloge

(4) Met behulp van de Poolster

De Poolster kan gemakkelijk gevonden worden met behulp van het sterrenbeeld ,,Grote Beer".

(5) Met behulp van kaart en/of kompas

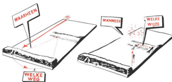
b. De gangen bij dag
De verplaatsing is steeds van *opstelling naar opstelling*.
Voor iedere verplaatsing overwegen:

Waarheen

Welke weg

Wanneer
- op commando
- tijdens ondersteunend vuur
- onder bescherming van rook
- na afleiding van de vijand.

Welke wijze

(1) Snelle ren:
Onder daadwerkelijk en/of te verwachten gericht vuur van vlakbaanwapens verplaatst men zich met een korte snelle ren, zodat de vijand geen gelegenheid heeft om gericht vuur af te geven, ,,zigzaggend'' afhankelijk van de dekkingsmogelijkheden in het terrein, over een afstand van ± 10–15 m.

(2) Looppas:
Open terreindelen of terreinstroken, waarop vuur van krombaanwapens verwacht kan worden, worden in de looppas doorschreden.
Is de afstand te groot dan in meerdere sprongen, afgewisseld met de gewone pas.
Houd onderling behoorlijke tussenruimte en klit niet samen.

(3) Rollbegang en tijgersluipgang:
Als het zicht of het vuur van de vijand hiertoe dwingt, dient in de robbegang of tijgersluipgang voorwaarts te worden gegaan.

Draagwijze van het geweer bij

robbegang

tijgersluipgang

12 Gedrag bij nacht

WEES ONZICHTBAAR.

Persoonlijke camouflage als bij dag (i.v.m. infrarood licht).

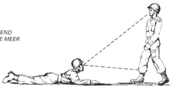
WEES ONHOORBAAR

- Alle rammelende uitrustingsstukken òf afleggen òf vastbinden (geen rammelende munten, sleutels; geweerriem verwijderen)
- voorkom geluid van langs elkaar schurende broekspijpen door deze te omwikkelen met touw
- geen krakende schoenen (goed invetten)
- alle gesprekken, bevelen op fluistertoon.

ZORG ER VOOR DAT JE MET ELKAAR CONTACT HOUDT

LIGGEND
ZIE JE MEER

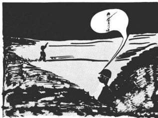

SCHERM DE OGEN AF
OF
GEBRUIK VELDKIJKER
JE ZIET DAN BETER

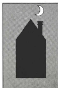
ZET JE HELM AF
OF
DRAAG VECHTPET OF MUTSDAS INDIEN TOEGESTAAN
JE HOORT DAN BETER

LAAT DE VERBEELDING JE GEEN PARTEN SPELEN

's NACHTS LIJKT
ALLES GROTER

13 Verplaatsingen bij duisternis

a. Lopen

Optillen van de voet

Neerzetten van de voet

Het tasten naar eventuele obstakels

b. *Kattegang*

Aftasten van de grond

Verplaatsen van het been

c. Slangegang

De tenen worden stevig in de grond gedrukt

Het lichaam wordt opgeheven en naar voren gebracht

14 Post te velde

U bent oog en oor van de wacht! Hun leven hangt af van uw waakzaamheid.
Het is Uw taak om bij onraad te waarschuwen.
Om Uw taak goed uit te voeren geeft de wachtcommandant U de volgende gegevens (VEITONO):

a. Vijand
b. Eigen troepen in het voorterrein
c. Terreinsector waarvoor U verantwoordelijk bent en de punten waaraan bijzondere aandacht moet worden besteed
d. wijze van Opstelling en waarschuwing, het aanroep- en wederwoord (wachtwoord)
e. plaats van Nevenposten
f. Opstelling eigen onderdeel.

Uitvoering van de taak van de post te velde

Een onbekende nadert de post:

- houd hem onder schot
- waarschuw de wachtcommandant
- laat de onbekende dichterbij komen
- roep hem aan met HALT, WIE DAAR?
- nadat de onbekende zich bekend heeft gemaakt beveelt U hem: „kom nader", vervolgens: „halt".
- noem vervolgens alleen hoorbaar voor hem het AANROEPWOORD
- wordt dit AANROEPWOORD niet juist beantwoord met het WEDERWOORD of wordt niet gereageerd op HALT, WIE DAAR?, behandel dan de onbekende als vijand en stel hem bij vluchtpogingen buiten gevecht.

Meerdere onbekenden naderen tegelijk de post:
- handel zoals hiervoor is beschreven
- de wachtcommandant zal in dit geval echter zelf man voor man nader-bij laten komen om de regels van het aanroep- en wederwoord toe te passen.

In beide gevallen zal de wachtcommandant bovendien manschappen van de wacht aanwijzen om de onbekende persoon (of personen) bij nadering van de post onder schot te nemen.

15 Velddiensttekens

Deze tekens worden gebruikt wanneer het geven van mondelinge bevelen onmogelijk of ongewenst is. Hieronder volgt een aantal velddiensttekens die iedere soldaat moet kennen.

Waarschuwingsteken

„stop, stop, stop"

„Bij mij"
„Volg mij"

„Looppas"
„Snelheid vermeerderen"
„Snelste gang"

„Gewone pas"
„Snelheid verminderen"

„Tussenruimte (afstand) vergroten"

„Tussenruimte (afstand) verkleinen"

„Klaar"
„Ik ben klaar"
„Begrepen"

„Opmars dekken"

„Halt"

„Verzamelen"

„Dekken"

„Voorwaarts"
„Naar rechts (links)"
„Achterwaarts"
„Van richting veranderen"

„Instijgen"

„Uitstijgen"

„Bajonet op"

„Vijand gezien"

„Vuren"
„Sneller vuren"

„Linie"

„Ruitformatie"

„Colonne met enen" (één arm)
„Colonne met tweeën" (twee armen)

16 Alarmsignalen

Voor het waarschuwen van het bataljon, de compagnie, het peloton of de groep worden onderstaande alarmsignalen gegeven. Zichtbare signalen kunnen worden gebruikt als aanvulling op hoorbare signalen.

a. Luchtalarm

(1) hoorbaar: serie lange signalen (± 12 sec) met claxon of fluit
of
(om)roepen: LUCHTALARM

(2) zichtbaar: kleur ROOD (bv vlag)

of

herhaald snel kruisen van rechtstandig boven het hoofd gestrekte arm.

b. NBC-alarm

(1) hoorbaar: bij herhaling 12 sec janktoon met sirene gevolgd door 12 sec rust
of
korte signalen (± 3 sec) met claxon of fluit
of
snel en langdurig slaan op gasalarmapparaat
of
(om)roepen na eerst het gasmasker geplaatst te hebben: GAS of SPROEI

(2) zichtbaar: kleur ZWART (bv vlag)
of
demonstratief opzetten van veldmasker en/of sluiten van gasbeschermende kleding.

c. Einde alarm

(1) hoorbaar: aanhoudend signaal met claxon of fluit
óf
(om)roepen: EINDE LUCHTALARM en/of EINDE NBC-ALARM en/of EINDE GASALARM

(2) zichtbaar: kleur WIT (bv vlag)
óf
verwijderen van de geplaatste alarmsignalen.

HOOFDSTUK 14

VELDVERSTERKINGEN

1 Gevechtsopstellingen

Iedere soldaat is uitgerust met een pionierschop. Naast het persoonlijk wapen is de pionierschop te velde een zeer belangrijk uitrustingsstuk van de soldaat.
Behandel dit gereedschap dan ook goed: U kunt er Uw leven aan te danken hebben.
Ons met de pionierschop ingravend, beschermen we onszelf tegen:

GRANATEN
BOMMEN
RAKETTEN

MITRAILLEURVUUR
UIT VLIEGTUIGEN
EN VLAKBAANVUUR
GA ZO LAAG MOGELIJK ZITTEN

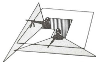
OVERRIJDENDE TANKS

Ga zo laag mogelijk zitten. Zorg voor minimaal zestig cm vrije ruimte boven Uw hoofd.
Hoe smaller de put, hoe beter de bescherming

KERNWAPENS

De tweemans schuttersput biedt de volgende voordelen:

VUURUITWERKING RONDOM
STEUN AAN ELKAAR

Denk bij het graven altijd aan:

- **GOED SCHOOTSVELD**
- **ONTTROKKEN AAN 'S VIJANDS WAARNEMING**
- **WEGWERKEN VAN OVERTOLLIGE GROND**
- **CAMOUFLAGE**

Indien we voldoende tijd hebben gaan we de schuttersput verbeteren en daardoor de beveiliging ook tegen waarneming uit de lucht verhogen, door het aanbrengen van een

MASKERINGSSCHERM

Een vlechtwerk van takken, aangepast aan de omgeving.

Ook het camouflagenet kunnen we hierbij gebruiken.

2 Versperringen

Zowel de vijand als wijzelf zullen proberen de aanval te vertragen door het aanbrengen van versperringen voor onze opstellingen.
Enige soorten versperringen zijn:

a. Struikeldraden

Prikkeldraad dat op ± 20 cm boven de grond is aangebracht. Het is meestal verborgen onder de begroeiing.

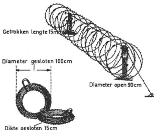

b. Haag van drie harmonicarollen

Deze rollen worden ook wel concertina's genoemd en zijn zeer geschikt voor pantserbestrijding.

c. Standaardconcertina

d. Strikken

Twee of drie strikken aan een piket of één aan een grondpen.

ALLE HINDERNISSEN ZIJN BESTREKEN DOOR VUUR!!!
MEESTAL ZIJN ER IN DE NABIJHEID OOK MIJNEN GELEGD!!!!!

3 Doorschrijden van hindernissen

Het is best mogelijk dat U tijdens het uitvoeren van een opdracht (b.v. een verkenningspatrouille) voor een vijandelijke hindernis komt.
Neem dan de volgende punten in acht:

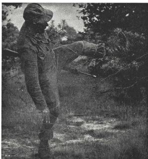
- NOOIT bij de hindernis SAMENKLITTEN
- Als het mogelijk is de hindernis VERMIJDEN
- NOOIT gebruik maken van een bestaande OPENING.

Indien U de hindernis *moet* doorschrijden, dan kunt U dit als volgt doen:

a. onder de hindernis doorkruipen

b. over de hindernis heen stappen

c. doorknippen der draden

d. overbruggen met behulp van:

- eigen lichaam
- ladders
- planken
- matrassen.

DE PRIKKELBANDUITRUSTING

a. Algemeen

De prikkelbanduitrusting kan worden gebruikt voor het maken van draadversperringen.

De prikkelbanduitrusting heeft t.o.v. het traditionele prikkeldraad de volgende voordelen:

- groter steekeffect
- grotere treksterkte
- lichter in gewicht
- geringere omvang in opgeslagen toestand.

b. De uitrusting

De uitrusting bestaat uit de volgende onderdelen:

- haspels met band
- leg- en tordeerapparaat
- opname-apparaat.

De haspels bevatten ca 50 meter band. Zes haspels zijn verpakt in een stevige kartonnen doos, voorzien van een draaghandvat (zie fig. 1).
Het gewicht van deze doos bedraagt 14 kg.
Omdat het leggen van prikkelband gemakkelijk tot verwondingen kan leiden en daarom niet met de hand mag geschieden, wordt gebruik gemaakt van het leg- en tordeerapparaat (zie fig. 2).
Het apparaat zorgt er tevens voor dat het band tijdens het aanbrengen wordt getordeerd, waardoor het werkingseffect wordt vergroot.
Het opname-apparaat (zie fig. 3) wordt gebruikt voor het opnemen van het band.
Achtergelaten prikkelband kan ernstige verwondingen veroorzaken. Bij normaal gebruik kan het band ongeveer 10 maal worden opgenomen.
Het opname-apparaat heeft een ingebouwde rollenrij, die er voor zorgt, dat het band, dat wordt opgerold, zijn normale platte vorm weer krijgt.

WAARSCHUWING

Gebruik altijd prikkeldraadhandschoenen als U met prikkelband werkt. Dit voorkomt gevaarlijke verwondingen.

fig. 1

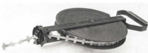

fig. 2

fig. 3

c. Het leggen

Alvorens met leggen te kunnen beginnen, moet een gevulde haspel in het leg- en tordeerapparaat worden aangebracht.
Handel hiervoor als volgt:

- hendel aan rollenkop opzij drukken en sluitstrip omhoog brengen
- haspel op pen plaatsen en beveiligingsklemmen afnemen
- de rollenkop zodanig draaien dat de twee rollenparen evenwijdig aan elkaar komen
- het band door de rollen voeren, totdat voldoende lengte is verkregen voor bevestiging
- rollenkop zo draaien dat het band wordt getordeerd en sluitstrip sluiten.

Het leggen kan nu geschieden door het apparaat aan de handgreep voort te trekken (zie fig. 4).
Het band dat om piketten of bomen wordt gedraaid, zal zich vanzelf hierin vastzetten (zie fig. 5).

d. Het opnemen

Indien de versperring niet meer wordt gebruikt, kan het band weer op de haspels worden gerold.
Handel hiervoor als volgt:

- draagriem om de hals nemen
- lege haspel op pen plaatsen
- hendel op het apparaat naar links draaien en bovenste rollenrij omhoog brengen
- het band door de trompetvormige tuit naar achteren steken en in de spleet van de haspel duwen
- rollenrij terugduwen en hendel naar rechts draaien
- band opdraaien (zie fig. 6) en beveiligingsklemmen aanbrengen.

Weer gevulde en van beveiligingsklemmen voorziene haspels kunnen weer in de kartonnen verpakking worden opgeborgen. Bij het opnemen van prikkelband dient ALLES, ook de afgeknipte stukken, uit het terrein te worden verwijderd.

fig. 4

fig. 5

fig. 6

HOOFDSTUK 15

PERSOONLIJKE BESCHERMING TEGEN DE UITWERKING VAN NBC-STRIJDMIDDELEN

1 Inleiding

Militairen zijn in het algemeen minder kwetsbaar voor de uitwerking van nucleaire-, biologische- en chemische (nbc) strijdmiddelen dan de burgerbevolking.

Enerzijds is dit het gevolg van het optreden in gepantserde voertuigen, het gebruiken van verschillende dekkingsmogelijkheden, de toepassing van camouflage, beweeglijkheid en spreiding; anderzijds door het snel kunnen uitvoeren van persoonlijke beschermingsmaatregelen.

Iedere compagnie, batterij of eskadron heeft een nbc-kern, samengesteld uit één officier en twee onderofficieren, die de commandant bijstaan met de nbc-verdediging binnen het onderdeel. Bedenk echter dat bij een nbc-aanval iedere militair in eerste instantie zichzelf zal moeten beschermen, hoogstens bijgestaan door kameraden die toevallig in de buurt zijn.

2 Nucleaire strijdmiddelen

a. Algemeen

Bij een kernwapenexplosie treden verschillende verschijnselen op. Alle verschijnselen die in de eerste minuut na de explosie ontstaan vallen onder het begrip: de directe uitwerking.

Het eerste – kenmerkende – verschijnsel is een zeer felle alom aanwezige LICHTFLITS (vele malen feller dan zonlicht), samengaand met een intense HITTESTRALING en niet met de zintuigen waarneembare KERNSTRALING.

De LUCHTDRUK en het explosiegeluid, dat veel lijkt op het geraas van hevig onweer, worden – afhankelijk van de afstand naar het explosiepunt – vele seconden later waargenomen. Na het horen van het explosiegeluid is het gevaar van de directe uitwerking voorbij.

MAAIVELDEXPLOSIE

Als bij een kernwapenexplosie de hierbij ontstane vuurbol de grond raakt worden grote hoeveelheden grond e.d. omhoog gevoerd die verdampen. Zo ontstaat een zeer donkere paddestoelwolk met een brede stam. In deze wolk en stam raakt dit bodemmateriaal radio-actief besmet. Na afkoeling en condensatie valt het weer terug en zal door de wind over een groot gebied worden verspreid.

Op deze wijze veroorzaakt een maaiveldexplosie een met radioactief stof besmet gebied (falloutgebied).

ONDERGRONDSE EXPLOSIE

Deze veroorzaakt een diepe krater en eveneens fallout.

LUCHTEXPLOSIE

Als de vuurbol de grond niet raakt ontstaat een *witte* wolk al dan niet met een op een gedeeltelijke stam gelijkend verschijnsel.
Een luchtexplosie veroorzaakt geen fallout.

b. Gevolgen

LICHTFLITS

De alom aanwezige zeer felle lichtflits kan verblinding veroorzaken: overdag ten hoogste gedurende enkele minuten; 's-nachts tot enkele tientallen minuten, omdat de ogen dan ingesteld zijn op nachtzicht.

HITTESTRALING

De hittestraling veroorzaakt brandwonden op de blote huid en doet droog materiaal ontvlammen.
Bij de kernwapenexplosies in Japan kwamen brandwonden voor tot op 4 km van het explosiepunt.
Het doordringingsvermogen van de hittestraling is gering; alle voorwerpen die schaduw afwerpen geven bescherming.

Schaduweffect

Zoals de foto op de linkerpagina duidelijk laat zien is de zijkant van deze Japanse telefoonpaal geschroeid, behalve daar waar een dun boomblad schaduw veroorzaakte.

LUCHTDRUK

De luchtdruk veroorzaakt eerst een z.g. mokereffect waardoor voorwerpen worden ingedrukt en vervormd; daarna volgt een luchtzuiging die de reeds aangerichte verwoesting nog vergroot.

KERNSTRALING

Binnen één minuut na de explosie eindigt de door de vuurbol uitgezonden *directe kernstraling*. De hoogte waarop de vuurbol dan is gekomen en de beperkte reikwijdte van de kernstraling verhinderen dat deze straling de grond bereikt.
Bij een maaiveld- of ondergrondse explosie ontstaat benedenwinds een gebied met *nablijvende kernstraling* als gevolg van de daar terecht gekomen radio-actieve stofdeeltjes.
Bovendien zal rondom het explosiepunt een klein gebied ontstaan met nablijvende kernstraling doordat daar bepaalde bodemdelen zelf radioactief zijn geworden.
Dit verschijnsel kan ook optreden bij een luchtexplosie.
De hoeveelheid op te lopen directe kernstraling kan vele malen groter zijn dan de dosis die wordt opgedaan bij een langdurig verblijf in een gebied met nablijvende kernstraling.
Blootstelling aan kernstraling kan stralingsziekte veroorzaken met als eerste verschijnselen hoofdpijn, misselijkheid en braken.

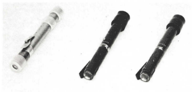
c. *Bescherming*

AARDE, BETON en PANTSER bieden goede bescherming. Daarom zijn schutterputten, veldversterkingen met bovendekking, pantservoertuigen, kelders en huizen, terreinplooien e.d. de beste dekking tegen de directe uitwerking van kernwapens.
Draag vanaf het moment dat gewaarschuwd wordt voor mogelijke inzet van kernwapens geheel gesloten gevechtskleding, binnen- en buitenhelm en handschoenen.

Omdat kernstraling niet in zintuigen is waar te nemen moeten instrumenten antwoord geven op vragen als:
,,Hoe sterk is de kernstraling nu?'' en
,,Hoeveel kernstraling werd ontvangen?'',
met andere woorden hoe hoog is de intensiteit en wat is de opgelopen dosis. Daartoe beschikt het onderdeel over intensiteitsmeters en dosismeters.

Neem op het moment van de lichtflits de volgende actie:

- in voertuigen ogen sluiten, naar beneden duiken en zich schrap zetten; chauffeurs sluiten ogen en brengen tegelijk het voertuig tot stilstand, houden het stuur vast en drukken het hoofd op de armen;
- in open terrein met gesloten ogen plat voorover vallen, gezicht omlaag en handen onder het lichaam. Nooit naar dekking zoeken tenzij met één sprong bereikbaar;
- in (overdekte) schuttersputten en ligsleuven zo diep mogelijk wegduiken;
- in gebouwen onmiddellijk dekken onder of naast de ramen (glasscherven), onder tafels of bedden;
- blijf gedurende minstens 90 seconden in dekking

intensiteitsmeter *dosismeter*

Een depper of een halsdoek voor mond en neus gebonden voorkomt bij stofvorming in een falloutgebied (b.v. bij verplaatsingen) het inademen van radio-actieve stofdeeltjes.
Een besmetting met radio-actief stof, kan door afkloppen, afborstelen, afwassen, afspoelen e.d. grotendeels worden verwijderd.
De beste persoonlijke ontsmetting is douchen met warm water, zeep en een borstel. Bijzondere aandacht besteden aan haren, nagels en huidplooien.
Na het douchen schone kleding aantrekken.
Stofvrij verpakte levensmiddelen en dranken, b.v. rantsoenen en water uit de veldfles, raken niet besmet.
De inhoud is na ontsmetten of verwijderen van de verpakking direct geschikt voor consumptie.

3 Biologische strijdmiddelen

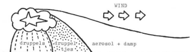
Tot deze groep van strijdmiddelen rekent men ziekteverwekkers en/of hun giftige afscheidingsproducten en plantenvergiften, die dienen om mens of dier te doden of ongeschikt te maken voor de taakvervulling, dan wel een gewas onbruikbaar te maken.
Een besmetting kan worden veroorzaakt door verspeiding van deze ziekteverwekkers in een uiterst fijne verdeling (aerosol) door vliegtuigen of raketten. Deze vorm van verspreiden kan zeer grote gebieden besmetten.
Een besmetting kan ook ontstaan door middel van drinkwater waarin bijvoorbeeld door saboteurs ziekteverwekkers zijn gebracht.
Ook kiemdragers – insecten, ratten – kunnen voor de overdracht op mens of dier worden gebruikt. Omdat de meeste ziekteverwekkers door zonlicht worden vernietigd, zal verspreiding wellicht bij nacht geschieden.
De persoonlijke bescherming bestaat allereerst uit preventieve maatregelen. Door middel van immunisaties kan de Geneeskundige Dienst zorgen voor een zekere mate van onkwetsbaarheid tegen een groot aantal van deze ziekteverwekkers. Persoonlijke hygiëne en reinheid van de omgeving (kleding, eetgerei, wasgerei) geven daarnaast een sterke afweer.
Maak alleen gebruik van betrouwbaar, dus door de eenheid verstrekt voedsel en drinkwater.
Bij verspreiding van biologische strijdmiddelen in de vorm van aerosol geven het gasmasker en de beschermende kleding volledige bescherming.

4 Chemische strijdmiddelen

a. *Algemeen*

Dit zijn de strijdmiddelen die in vaste-, vloeibare- of dampvorm kunnen worden verspreid om personeel te doden of op een andere wijze buiten gevecht te stellen. Verspreidingsmiddelen zijn artillerie- en mortiergranaten, vliegtuigbommen, landmijnen, raketten, sproeitanks aan vliegtuigen, enz.

Moderne verspreidingsmiddelen zijn:
meerloopsraket geschut, geleide projectielen, vrije raketten en op afstand bestuurde onbemande vliegtuigen.
Vooral bij deze moderne middelen zal rekening moeten worden gehouden met verspreiding vanuit de lucht, waardoor een besmetting ontstaat zoals op onderstaande tekening.

b. Zenuwgassen

Kleur- en reukloze vloeistoffen, die kleurloze dampen afgeven.
Deze strijdmiddelen zijn in geringe hoeveelheden reeds buitengewoon giftig.
Onderscheid wordt gemaakt in:

- niet vluchtige zenuwgassen, z.g. V-stoffen, die door hun uiterst langzame verdamping dagen tot weken als vloeistof in het terrein aanwezig blijven;
- vluchtige zenuwgassen, de z.g. G-stoffen, die vanaf een tiental minuten tot maximaal enkele dagen op de plaats van verspreiding aanwezig blijven.

Vergiftiging vindt plaats door inademing of door opname via ogen, huid of maagdarmkanaal.
Direct na het inademen van zelfs uiterst geringe hoeveelheden zenuwgas ontstaat een vernauwing van de oogpupil, waardoor schijnbare duisternis intreedt en het scherp zien van dichtbijzijnde voorwerpen wordt bemoeilijkt.
DEGENE DIE DAN ONMIDDELLIJK ZIJN ADEM INHOUDT EN SNEL ZIJN GASMASKER OPZET ZAL NAAR VERWACHTING GEEN VERDERE GEVOLGEN VAN HET ZENUWGAS ONDERVINDEN.
Ademt men meer in dan ontstaan de volgende verschijnselen:

- beklemd gevoel op de borst
- speekselvloed, neusloop, transpireren
- hoofdpijn, braken, spierkrampen, stuiptrekkingen
- verlammingen.

Kort na besmetting van de huid met druppels of aerosol ontstaan (als de huid niet wordt ontsmet) plaatselijke spiertrekkingen die 5 tot 20 minuten later worden gevolgd door bovengenoemde verschijnselen.

De pupilvernauwing treedt in dit geval eerst later op.
Pupilvernauwing en/of plaatselijke spiertrekkingen zijn dus het persoonlijke ALARMSIGNAAL voor een zenuwgasvergiftiging.

c. *Blaartrekkende strijdmiddelen*
Olieachtige vloeistoffen die traag verdampen waardoor ze vele dagen op de plaats van verspreiding blijven liggen.
Voorbeelden zijn mosterdgas en lewisiet. Sommige hebben een kenmerkende geur.
Vergiftiging vindt plaats door inademing of door opname via de ogen, huid of maagdarmkanaal.
Na inademing worden de ademhalingswegen aangetast, ook de ogen zijn zeer gevoelig voor de damp. De vergiftigingsverschijnselen ontstaan vaak pas na een half uur tot enkele uren.
Bij het binnendringen van de damp via de huid merkt men aanvankelijk niets, eerst na 4 tot 12 uren wordt de huid rood en treedt blaarvorming op. Vooral vochtige huidgedeelten zijn zeer kwetsbaar.
Contact met druppels heeft dezelfde gevolgen, doch in veel heviger mate, en sneller optredend.

d. *Overige chemische strijdmiddelen*
Naast de zenuwgassen en de blaartrekkende strijdmiddelen bestaan er ook verstikkende- (b.v. fosgeen), bloedvergiftigende- (b.v. blauwzuur) en hinderende- (b.v. traan- of niesgas) strijdmiddelen.
Tot de laatste ontwikkelingen behoren de strijdmiddelen die de geest aantasten en daardoor de militair tijdelijk ongeschikt maken voor zijn taak.

e. *Oefenmiddelen*
Voor oefeningen te velde en in de gasmaskercontrolekamer wordt gebruik gemaakt van traangas (CS).
Het heeft een peperachtige geur, veroorzaakt een hevige tranenvloed en prikkeling van vochtige huidgedeelten, gevolgd door hoesten en benauwdheid.
Dit traangas veroorzaakt geen blijvend ongemak of letsel.

f. *Bescherming*
De aanwezigheid van chemische strijdmiddelen kan door de individuele militair uitsluitend met de zintuigen worden vastgesteld.
Een hulpmiddel daarbij kan zijn de VEILIGHEIDSREGEL:
,,Totdat het tegendeel wordt aangetoond moet de aanwezigheid van chemische strijdmiddelen worden aangenomen en het gasmasker worden opgezet, indien zonder aanwijsbare oorzaak:
1. het zicht verduistert en het scherp zien van dichtbijzijnde voorwerpen bemoeilijkt wordt;

2. de ogen geïrriteerd worden;
3. een gevoel van benauwdheid of beklemming van de borst en keel merkbaar wordt;
4. plotseling hoofdpijn optreedt;
5. de neus veel vocht afscheidt;

of wanneer – nadat reeds chemische strijdmiddelen zijn gebruikt – wordt waargenomen:

- een vijandelijke beschieting of luchtaanval
- een verdachte geur, vloeistof
- vijandelijke rook".

Het onderdeel beschikt over een gasverkenningsuitrusting waarmee na toepassing van de veiligheidsregel de aanwezigheid en de soort van het chemisch strijdmiddel kan worden vastgesteld alsmede het moment waarop einde gasalarm kan worden gegeven.

gasverkenningsuitrusting

De persoonlijke beschermende kleding wordt aangetrokken als de commandant daartoe opdracht geeft.
Het gasmasker wordt opgezet bij toepassing van de veiligheidsregel of als gasalarm wordt gegeven.

gasmasker met gerelateerde artikelen

soldaat met gasmasker en beschermende kleding

bus huidontsmettingspoeder

g. Ontsmetting

Met vloeibare chemische strijdmiddelen besmette huidgedeelten inwrijven met huidontsmettingspoeder. Indien het gelaat besmet is, dit ontsmetten alvorens het gasmasker op te zetten. Als bij blaartrekkende strijdmiddelen de huid reeds rood geworden is of indien al blaarvorming optreedt, veroorzaakt huidontsmettingspoeder mogelijk huidirritatie en mag in dat stadium dan ook niet meer worden toegepast.

gelaat ontsmetten met huidontsmettingspoeder

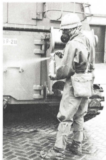
Druppels op persoonlijk wapen of andere gladde uitrustingsstukken eerst met de depper verwijderen en daarna die oppervlakken bedekken met huidontsmettingspoeder en dit een kwartier laten inwerken.

afdeppen persoonlijk wapen

Besmette gevechts- en onderkleding uittrekken en zo mogelijk langdurig luchten, wassen in heet water en zeep, synthetische wasmiddelen of soda.
Besmet gasmasker, terwijl het in beschermstelling wordt gedragen inwrijven met huidontsmettingspoeder.
Elk voertuig is voorzien van een DS2 apparaat waarmee de chauffeur het voertuig zeer gedeeltelijk ontsmet, zodanig, dat met inachtneming van de nodige voorzichtigheid het voertuig weer gebruikt kan worden.

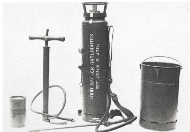

DS2 apparaat

Bij het onderdeel zijn een aantal draagbare ontsmettingstoestellen met bijbehorende ontsmettingsmiddelen aanwezig voor ontsmetting van de onderdeelsuitrusting.

draagbaar ontsmettingstoestel

h. Eerste hulp bij vergiftiging met zenuwgas

atropine injector

atropine toedienen

De lege atropine injector wordt, nadat de naald is omgebogen of afgebroken terug gedaan in de oorspronkelijke bergplaats in de gasmaskerdraagzak.
Bij pupilvernauwing en/of plaatselijke spiertrekkingen één atropine injectie toedienen:
- verwijder gele veiligheidspen;
- groen einde op de dij plaatsen;
- krachtig drukken tot injectie volgt.

Eerste injectie.

Is na 10 minuten wachten de mond droog dan is voldoende atropine toegediend. Let alleen op de droge mond, de andere verschijnselen duren dan nog voort. Is de mond echter niet droog dan een tweede injectie toedienen.

Als 10 minuten later de mond nog niet droog is kan een derde injectie worden toegediend.

Zelfs bij ernstige verschijnselen maximaal drie injecties toedienen, voor verdere hulp is afvoer naar een geneeskundige hulppost noodzakelijk.
Bij bewusteloze kameraden, slijm uit de mond verwijderen, het gasmasker opzetten en zonder tussenpozen drie atropine injecties toedienen.
De (geneeskundige) helper gaat, alvorens een atropine injectie toe te dienen, eerst na hoeveel lege atropine injectoren zich in de gasmaskerdraagzak bevinden.

N.B. Atropine is vorstgevoelig. Daarom dienen bij temperaturen beneden het vriespunt de atropine injectoren zo dicht mogelijk bij het lichaam te worden opgeborgen, b.v. in de borstzak van de binnengevechtskleding.

5 Nbc-beschermende kleding

De persoonlijke beschermende kleding is voor wat betreft broek en kiel uitgevoerd in permeabel materiaal d.w.z. dat deze kleding lucht en waterdamp doorlaat, maar chemische strijdmiddelen tegenhoudt.
Uitgifte geschiedt gelijktijdig met de overige bij alarm te verstrekken beschermende uitrusting.
De beschermende kleding wordt, nadat daartoe opdracht is gegeven voortdurend gedragen over de gevechtskleding.
De beschermende kleding is samengesteld uit:

- kiel met vaste kap
- broek
- paar binnenhandschoenen
- paar buitenhandschoenen
- overlaarzen
- reparatieset.

De delen van de kleding zijn afzonderlijk in plastic hoezen verpakt. Kiel en broek zijn ieder nog weer verpakt in een vacuum gezogen hoes.
Voorkom bij het openen beschadiging van de kleding.

beschermende kleding

De afzonderlijke delen kunnen tot één pakket worden samengevoegd:
- in één laars alle losse delen stoppen, handschoenen in het voetgedeelte, kiel en broek in de schacht;
- de veter kruislings inrijgen tot en met de tweede ring van onderen, daarna de veter recht omhoog door de bovenste ringen halen en aan de voorzijde van de schacht stevig vaststrikken;
- vervolgens de tweede laars ondersteboven over de gevulde laars schuiven;
- tenslotte de veter rijgen en strikken als bij de volle laars.

In de verpakking zit een gebruiksaanwijzing waarop staat hoe de kleding moet worden aan- en uitgetrokken.

Bij normaal gebruik kan de kleding gedurende verscheidene weken worden gedragen. Door ruw gebruik beschadigt de kleding en neemt de beschermende waarde snel af.

Water heeft geen nadelige invloed op de beschermingswaarde, wel is natte kleding kwetsbaarder en zal makkelijk scheuren.

Repareer onmiddellijk elke beschadiging.

Indien hoog nodig kan men zijn natuurlijke behoeften doen in de besmette omgeving; echter zowel bij het openen als bij het sluiten van de mogelijk besmette beschermende kleding, alsmede bij het hurken kan de gevechtskleding of onderkleding en blote huid besmet raken. Ga daarom voorzichtig en als volgt te werk:
- open, met de handschoenen aan, de beschermende kleding en verwijder deze voor zover noodzakelijk. Raak daarbij de gevechtskleding, de onderkleding en de blote huid NIET aan;
- trek daarna de handschoenen uit en open de gevechts- en onderkleding;
- doe de behoefte;
- breng de onder- en gevechtskleding weer in orde;
- trek de handschoenen aan;
- breng de beschermende kleding weer in zijn normale positie.

6 Gasmasker C3

a. Algemeen

Het gasmasker bestaat uit een gelaatstuk, een filterbus en een draagzak. De filterbus zuivert de in te ademen met chemische strijdmiddelen besmette lucht. Tegen koolmonoxyde en tegen vele andere industriële gassen beschermt het gasmasker niet.

HET GASMASKER MAG NIET WORDEN GEBRUIKT BIJ BRANDBESTRIJDING.

b. Maatverdeling

Van het gasmasker bestaan drie maten, t.w. klein (small), normaal (medium) en groot (large).

c. *Passen en testen*

(1) Passen

Het eerste passen geschiedt onder leiding van de nbc-kern van de eenheid. Voor elke persoon moeten de banden zorgvuldig worden afgesteld. Het beste kan onderstaande volgorde worden aangehouden:

- voorhoofdsbanden;
- onderste zijbanden;
- middelste zijbanden.

De spanning van alle banden moet ongeveer gelijk zijn; het gasmasker met de geplaatste filterbus mag nergens knellen; bij heftige bewegingen met het hoofd (heen en weer) mag het gasmasker niet verschuiven.

(2) Testen

Na het passen moet de luchtdichtheid als volgt worden getest:

- gasmasker opzetten;
- met de muis van de hand de filterbus afsluiten;
- inademen en adem inhouden.

Als het gelaatstuk tegen het gelaat wordt aangezogen en er tegen blijft drukken, wijst dit op een lichtdichte afsluiting. Lange haren en een baard kunnen de oorzaak zijn dat het gasmasker onvoldoende afsluit. In de gasmaskercontrolekamer tenslotte wordt nagegaan of het gasmasker inderdaad gasdicht is.

d. *Draagwijzen*

Er zijn verschillende draagwijzen mogelijk die kunnen variëren per functie. De draagwijze zal doorgaans door de commandant worden bepaald.

Op de linker heup aan de koppel

op de linker heup met behulp van draagbanden

onder de linkerarm

voor de borst

hoog in de nek (vooraanzicht)

hoog in de nek (achteraanzicht)

e. *Onderhoud*

Het gasmasker steeds zorgvuldig onderhouden. De draagzak beschermt het gasmasker tegen regen, stof en vuil. Het niet in gebruik zijnde gasmasker moet in de draagzak zijn opgeborgen. Houd ook de binnenkant van de draagzak schoon. Berg het gasmasker zo mogelijk droog en schoon op in de draagzak. Vooral olie en vet zijn schadelijk voor het rubber.

Eventueel aanklevend vuil kan – na verwijdering van de filterbus – van

het gasmasker worden afgeklopt of zonodig met een vochtige doek worden verwijderd.
Bij hardnekkig vuil kan een zeepoplossing worden gebruikt; zeepresten verwijderen.
Bij het wederom plaatsen van de filterbus tevens controleren of de inlaatventielbladen goed op de ventielzittingen liggen. Indien het gasmasker door bijzondere omstandigheden aan de binnenzijde en/of in het uitlaatventielspreekmembraan in ernstige mate verontreinigd is, moet het gasmasker worden ingeleverd.

f. *Wenken voor de gebruiker*
- Ken de signalen voor nbc-alarm (zie hoofdstuk Velddienst) en de „Veiligheidsregel" teneinde het gasmasker op het juiste moment op te zetten;
- Heb vertrouwen in het gasmasker en weersta de neiging het gasmasker af te zetten vóór daartoe bevel is gegeven;
- Tijdens strenge vorst kunnen bij het opzetten van het gasmasker de ventielen vastgevroren zitten. Druk dan met de handen het gelaatstuk tegen het gelaat en blaas krachtig in het gelaatstuk tot de ventielen losspringen;
- Opgehoopt condens in neuskap en kinstuk kan worden verwijderd door voorover te buigen en het vocht via het uitlaatventiel naar buiten te blazen;
- Indien het gasmasker tijdens het dragen lekt, onmiddellijk de ogen sluiten, de ademhaling stoppen en onderzoeken of het gasmasker verschoven is;
- Zorg steeds het EIGEN gasmasker bij de hand te hebben, een ANDERMANS gasmasker past waarschijnlijk niet;
- Het dragen van een andere dan de gevechtsbril veroorzaakt lekkage;
- Houd hoofdharen kort en zorg voor een gladgeschoren gelaat.
  - Neem het volgende in acht:
- gasmasker niet opbrengen op, tegen of dichtbij een warmtebron;
- in de draagzak geen andere artikelen dan die er in horen;
- geen onderdelen b.v. oogglazen, ventielen e.d. monteren;
- het bandenstel niet onnodig rekken door b.v. het gasmasker aan de banden op te hangen;
- het gasmasker zorgvuldig behandelen; een ruwe behandeling van de filterbus veroorzaakt beschadiging van de filters;
- het vervoeren van het gasmasker in de goederenzak mag uitsluitend als in het gelaatstuk de – daartoe bij het onderdeel aanwezige – gelaatsvorm is geplaatst en het geheel in de daarvoor bestemde doos is verpakt.

DE MINIMAAL NOODZAKELIJKE KENNIS TEN AANZIEN VAN DE PERSOONLIJKE BESCHERMING TEGEN NBC-STRIJDMIDDELEN STAAT OP DE IK 2-20.

HOOFDSTUK 16

MIJNEN EN VALSTRIKKEN

A. MIJNEN

1 Wat is een mijn?
Een hoeveelheid springstof, al dan niet in een omhulsel gevat, voorzien van een ontsteker.

2 Doel van mijnen
Vijandelijk personeel en/of materieel door middel van een explosie buiten gevecht te stellen.
De explosie wordt tot stand gebracht doordat vijandelijk personeel op de mijn trapt of er met tanks of andere voertuigen overheen rijdt. Het is ook mogelijk de mijnen te doen ontploffen door middel van daaraan verbonden struikeldraden.

3 Toepassing
Mijnen worden meestal gebruikt voor het maken van mijnenvelden, die de vijand verliezen kunnen toebrengen en zijn opmars kunnen stoppen of vertragen.
De verliezen kunnen het gevolg zijn van de explosie zelf, van rondvliegende scherven, maar ook van bij de explosie vrijkomende strijdgassen of ziekteverwekkers.

4 Soorten
a. *AT-mijnen* (Anti-Tank = tegen tanks en voertuigen gericht)
b. *AP-mijnen* (Anti-Personeel = tegen personeel gericht).
Algemeen bij de Koninklijke landmacht in gebruik zijnde mijnen zijn de volgende drie:

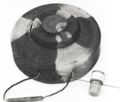
TROTYLMIJN AT NR 26 C1
met drukontsteker nr 26 C 1

INKTPOTMIJN AP, NR 22 C 1
met drukontsteker nr 22 C 2

en

MORTIERMIJN AP NR 23
met ingebouwde ontsteker

TROTYLMIJN NR 26
met drukontsteker nr 26 C 1

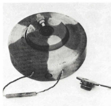

De trotylmijn AT nr 26 C 1 met drukontsteker nr 26 C 1

Uitwerking:
Brengt tanks en andere voertuigen tot stilstand.

Gewicht:
9 kg.

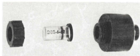
Werking:
Een druk van ongeveer 300 kg op het drukdeksel, stelt de ontsteker in werking.

Trotylmijn AT nr 26 met veiligheidsplug en vulstuk

Controle mijn:

- draai de veiligheidsplug uit de mijn nadat de hefboom van de veiligheidsplug op „safe" is gezet
- controleer aanwezigheid rubberring op veiligheidsplug; indien rubberring ontbreekt, dan mijn **niet** gebruiken
- neem vulstuk uit de mijn
- controleer ligplaats ontsteker op reinheid; maak deze zo nodig schoon
- controleer breekrand drukdeksel op beschadigingen, m.b.v. houten hamertje. Heldere klank: breekrand goed; doffe klank: breekrand geheel of plaatselijk gescheurd.

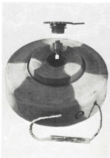

Drukontsteker nr 26 C 1, bestaande uit ontsteker, slagpijpje en opsluitmoer voor het slagpijpje

Wapenen:
- bevestig slagpijpje aan drukontsteker
- plaats drukontsteker in zijn ligplaats
- sluit ligplaats af met de veiligheidsplug die op „safe" is gesteld.

Waarschuwing:
Een geplaatste veiligheidsplug met de hefboom op „safe" waarborgt *alleen* Uw veiligheid bij *normale* handelingen aan deze mijn.

Scherpstellen:
- stel de hefboom van „safe" naar „armed"

Controle drukontsteker:
- Controleer uiterlijk op barsten, scheuren, enz.
- Controleer schroefdraad
- Controleer op aanwezigheid rubberring

Plaatsen van de drukontsteker nr 26 C 1 in de trotylmijn AT nr 26 C 1

Vulstuk:
- berg vulstuk op in beschermkoker
- lever het in bij Uw commandant.

Het opbergen van het vulstuk van de trotylmijn At nr 26 C 1 in de beschermkoker

GEBRUIK GEEN MIJN OF ONDERDELEN ERVAN, DIE NIET VOLDOEN AAN DE GESTELDE EISEN.

De inktpotmijn nr 22 C 1 met geplaatste ontsteker nr 22 C 2 en veiligheidskap

INKTPOTMIJN NR 22 C 1
met drukontsteker nr 22 C 2

Uitwerking	Stelt personen te voet buiten gevecht
Kleur	Groen
Gewicht	85 gram
Werking	Een druk van ongeveer 5 kg stelt de ontsteker in werking.
Controle mijn	controleer de buitenzijde op beschadigingen controleer de aanwezigheid van de detectiering draai de ontsteker met geplaatste veiligheidskap uit controleer de ligplaats van het slagpijpje controleer de inwendige schroefdraad
Controle druk-ontsteker	neem de veiligheidskap af controleer de buitenzijde ontsteker controleer het drukstuk (schuine zijde mag niet geplooid zijn) controleer de schroefdraad controleer de buitenzijde van het slagpijpje op barsten en scheuren

Ontsteker nr 22 C 2 met veiligheidskap (boven), inktpotmijn nr 22 C 1 zonder ontsteker (linksonder) en slagpijpje (rechtsonder)

Wapenen:
- schroef de ontsteker, tezamen met de daarover geplaatste veiligheidskap, van de mijn
- verwijder de detectiering, tenzij anders is bevolen
- plaats slagpijpje, met de open zijde naar boven
- schroef ontsteker, tezamen met de daarover geplaatste veiligheidskap, op de mijn.

Scherp stellen:
- eerst **na** het plaatsen van de mijn de veiligheidskap afnemen en inleveren bij Uw commandant
- het veiligstellen en ontwapenen geschieden in de omgekeerde volgorde.

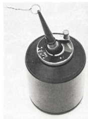
Inktpotmijn met geplaatste ontsteker en afgenomen veiligheidskap

MORTIERMIJN AP NR 23
met ingebouwde ontsteker

Uitwerking:
Scherfwerking tegen ongedekt personeel, dat zich binnen de afstand van 150 m van het springpunt bevindt.
Deze 150 m is GEEN VEILIGHEIDSSTRAAL
Kleur:
Groen
Gewicht:
4,7 kg.

Werking:
Een trek van meer dan 4 kg op slappe struikeldra(a)d(en) bevestigd aan de hefboom, stelt de ontsteker in werking.

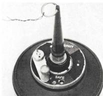

Scherp stellen:
veiligheidsschakelaar van „safe" op „armed" draaien.

Veilig stellen:
veiligheidsschakelaar van „armed" op „safe" draaien.

Opmerking:

- bovenzijde begraven mijn gelijk met bovenkant maaiveld
- niet meer dan drie slappe struikeldraden aan één mijn bevestigen.

Mijnen voor EXERCITIE en OEFENDOELEINDEN:

- deze zijn qua vorm en afmetingen gelijk aan de scherpe uitvoering. De handelingen die aan deze mijnen moeten worden verricht zijn dezelfde.
- exercitietrotylmijn at nr 26 (metaal)
  kleur: legergroen
- oefeninktpotmijn ap nr 24 C1
  kleur: blauw
- oefenmortiermijn ap nr 28
  kleur: blauw.

5 Mijnen algemeen

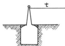
- De mijn wordt zo mogelijk begraven teneinde een verrassingseffect te verkrijgen.

mijn at

mijn ap drukstuk gelijk aan of boven maaiveld

mijn ap struikeldraad

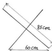
– De begroeiïng wordt zodanig aangebracht dat geen dorre plekken de plaats van de mijn verraden.

circelsnede

karpetrol

kruissnede

– Het onderkennen van plaatsen waar mijnen zijn begraven
  bv onnatuurlijke terreinverhogingen
    rechte of circelvormige grasmatscheuren
    sporen van graafwerkzaamheden
    afval van verpakkingsmiddelen
    afzettingen
– Men dient bij constatering
    de C te waarschuwen
    de plaats van de mijn te markeren
    de mijn zo mogelijk te ruimen
– Hulpmiddelen bij het opsporen van mijnen zijn
    oog
    prikker (bajonet)
    detector

  Hiermee kan een veilige uitweg worden gemaakt wanneer men plotseling in een mijnhindernis terecht is gekomen.

  Zo mogelijk gebruik maken van eigen voetsporen en/of wielsporen.

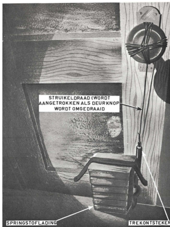
B. VALSTRIKKEN

1 Wat is een valstrik?

Een mijn, of andere hoeveelheid springstof, aangebracht op een niet vermoede, verborgen plaats, die wordt ontstoken door gedachteloos verrichte, gewoonlijk ongevaarlijke handelingen.

2 Doel van valstrikken

De opmars van de vijand te vertragen en hem (voornamelijk personeels-) verliezen toe te brengen. Verder de vijand het gebruik van terreinen, gebouwen, woningen en dergelijke moeilijk te maken en zijn moreel aan te tasten.

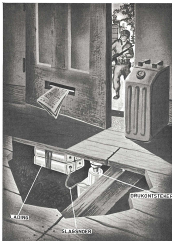
Trekontsteker aan een deurknop

3 Aanbrengen van valstrikken

Dit mag uitsluitend geschieden door daartoe speciaal opgeleid personeel.

4 Toepassing door de vijand

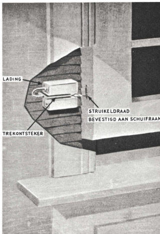
Valstrikken kan men aantrefffen in door de vijand verlaten gebieden.
Ze kunnen zijn aangebracht in het terrein, aan hindernissen, gebouwen, enz.

Drukmechanisme bij een deur

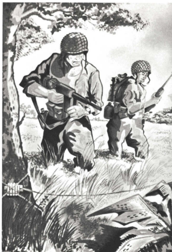
De ontsteking wordt tot stand gebracht door bijvoorbeeld de volgende, gewoonlijk ongevaarlijke handelingen:

- het openen van een deur
- het verplaatsen van meubilair
- het doortrekken van een toilet

Valstrik aan een schuifraam

- het omdraaien van een (licht)schakelaar
- het opendraaien van een kraan
- het aansteken van een kachel
- het starten of wegrijden van een onbeheerd aangetroffen voertuig
- het wegtrekken van een boom die op de weg ligt
- het oprapen van een souvenir of gebruiksvoorwerp, enz., enz.

Een handgranaat, bevestigd aan een boom, met struikeldraad aan de veiligheidspen. Het andere einde van de draad is aan een piket of struik bevestigd

5 Hoe U moet handelen

a. Bekijk, alvorens een deur te openen de andere kant daarvan.

Trekontsteker onder een vloer aan een stoel

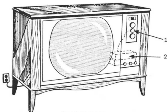
b. Let vooral op mogelijke drukmechanismen onder vloeren, wanneer U door een deur of raam wilt binnengaan.

c. Open nooit ramen of vensters voor U beide kanten daarvan hebt onderzocht.

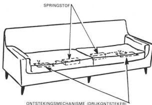
d. Indien het onmogelijk is ramen of deuren aan beide kanten te onderzoeken, probeer ze dan open te trekken met behulp van een trekkabel, of breng een opening aan waardoor het onderzoeken wel mogelijk wordt.

e. Kijk goed uit naar mogelijke struikeldraden. Soms zitten er meer dan één aan één valstrik!

f. Kijk goed uit waar U Uw voeten zet. Onder losse tegels, losse planken, vloermatten of kleden kunnen zich druk- of trekmechanismen bevinden.

Gevalstrikte televisie

Gevalstrikte zitbank

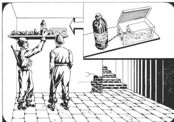
g. Verplaats geen meubilair, schilderijen en dergelijke alvorens een grondig onderzoek te hebben ingesteld.

h. Maak geen dozen, laden of kistjes open, zonder ze zorgvuldig te hebben onderzocht.

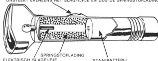
i. Gebruik geen schakelaar of verbind geen gebroken elektrische draden, alvorens de stroomkring te hebben onderzocht.

j. Ga niet op een toilet, stoel, bank of bed zitten, alvorens dit meubilair te hebben onderzocht.

k. Beschouw plaatsen waar kort tevoren timmer- of metselwerk heeft plaatsgehad als verdacht. Daar kunnen ladingen verborgen zijn.

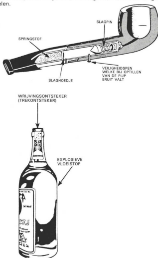
Gevalstrikte gebruiksvoorwerpen of souvenirs

Onderzoek ook kort tevoren dichtgegooide kuilen in de buurt van gebouwen.

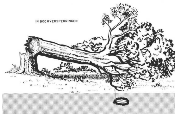
l. Onderzoek alle gaten in muren of vloeren met behulp van een zaklantaarn en een spiegeltje.

m. Onderzoek alle schijnbaar vergeten of achtergelaten verbruiks- of gebruiksartikelen.

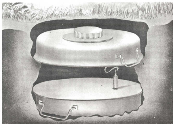

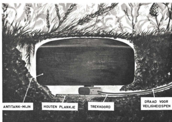
n. Maak geen haarden of kachels aan, alvorens U deze volledig hebt onderzocht; ook rookkanalen, aanmaakhout, kolen e.d.

o. Onderzoek alle door de vijand aangebrachte hindernissen en versperringen.

p. Alle mijnen, ongeacht waar U die vindt, kunnen gevalstrikt zijn.

Ontlastingsontsteker onder een mijn

ALGEMENE REGEL
vindt u iets dat een valstrik
zou kunnen zijn

- **blijf er af!**
- **zorg dat anderen er afblijven!!**
- **waarschuw uw commandant!**

HOOFDSTUK 17

HANDGRANATEN

1 Doel

De handgranaat is een wapen dat gebruikt kan worden tijdens gevechten op korte afstand.

2 Algemene veiligheidsbepaling

Het is ten strengste verboden handgranaten of ontstekers te demonteren.

3 Soorten, uitwerking en veiligheidsbepalingen

a. *Scherfhandgranaten:*
Kleur: olijfgroen met gele band.
Uitwerking: dodelijke scherfwerking rond het springpunt.

Nr 1C1

MK2

Veiligheidsbepalingen:
(1) De handgranaat wordt verstrekt met geplaatste ontsteker; deze mag door de gebruiker niet worden verwijderd.
(2) Bij oefeningen met deze handgranaat dient een zone met een straal van 300 m rondom het springpunt als onveilig te worden beschouwd. In deze zone mag zich geen ongedekt personeel bevinden.

b. Aanvalshandgranaten
Kleur: olijfgroen met gele band (NR 17) of zwart met gele band (NR 13)
Uitwerking:
Luchtdrukwerking, stelt personeel dicht bij springpunt buiten gevecht. Heeft vooral bij nacht een grote morele uitwerking.
Veiligheidsbepalingen:
(1) Deze handgranaat wordt verstrekt met geplaatste ontsteker; deze mag door de gebruiker niet worden verwijderd.
(2) Bij oefeningen met deze handgranaat moet een zone met een straal van 25 m rondom het springpunt als onveilig worden beschouwd. In deze zone mag zich geen ongedekt personeel bevinden.
(3) Deze handgranaat mag NOOIT worden gebruikt om bij oefeningen de werkelijkheid na te bootsen.

Nr 13 C1

Nr 17

Nr 7

c. *Rookhandgranaten*

Kleur: Grijs met gele band.
Uitwerking:
Enkele granaten zijn voldoende om plaatselijk een rookgordijn te leggen.
Veiligheidsbepalingen:
(1) Deze handgranaat wordt verstrekt met geplaatste ontsteker; deze mag door de gebruiker niet worden verwijderd.
(2) Binnen een cirkelvormige strook met een straal van 10 meter rondom het springpunt mag zich geen personeel bevinden tenzij voorzien van een gasmasker.
(3) Deze handgranaat mag alleen in open terrein worden geworpen en niet in geheel of gedeeltelijk afgesloten ruimten.

Nr 16

Kleur: Grijs met gele band.
Uitwerking:
Kan brand veroorzaken; enkele granaten zijn voldoende om plaatselijk een rookgordijn te leggen.
Veiligheidsbepalingen:
(1) Fosfor ontbrandt spontaan zodra het aan de buitenlucht wordt blootgesteld.
In verband hiermee is het noodzakelijk de handgranaten veelvuldig te controleren op roestvorming.
(2) De ontsteker mag pas in de handgranaat worden geschroefd, kort voordat deze zal worden geworpen.

(3) Bij oefeningen met deze handgranaat dient een zone met een straal van 30 meter om het springpunt als onveilig te worden beschouwd. In deze zone mag zich geen ongedekt personeel bevinden.

(4) De handgranaat mag alleen in open terrein worden geworpen en niet in geheel of gedeeltelijk afgesloten ruimten.

d. Handgranaten voor oefendoeleinden

(1) Exercitiescherfhandgranaat
Kleur: Wit.

(2) Oefenscherfhandgranaat
Kleur: Blauw.

HOOFDSTUK 18

GEWEER 7,62 mm FAL

1 Algemeen

Het geweer dat als persoonlijk handvuurwapen in de bewapening is opgenomen, is het geweer 7.62 mm FAL. Het kaliber 7.62 mm is in alle NATO-landen ingevoerd.

2 Eigenschappen van het geweer

a. Semi-automatisch	Na het afgeven van een schot wordt het wapen automatisch herladen en is dan weer gereed om te worden afgevuurd.
b. Patroonaanvoer	Het patroonmagazijn kan 20 patronen bevatten.
c. Gevechtsvizier	Het gevechtsvizier wordt ingesteld op een afstand van 250 meter. Dit is de afstand waarop een redelijke trefkans wordt gegarandeerd.
d. Opklapbare voorsteun	Door te vuren met gebruikmaking van de voorsteun is nauwkeurig vuur ook op grotere afstand mogelijk.

3 Veiligheidsmaatregelen

a. Controleer of vuurregelaar op „S" staat, zonodig op „S" stellen.
b. Neem patroonmagazijn uit en controleer of dit leeg is.
c. Open het wapen en controleer of zich geen patroon in de kamer bevindt.
d. Laat afsluiter onder controle naar voren gaan.
e. Stel vuurregelaar op „R" en ontspan slagveer.
f. Stel vuurregelaar op „S".

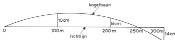
g. Controleer exercitiepatronen.
h. Controleer patroontassen/patroonmagazijnen op munitie.

4 Waarschuwingen

a. U mag nooit, uitgezonderd op bevel van de instructeur, op mensen richten.
b. Het is ten strengste verboden de mondingsstop mede te nemen naar de schietbaan.
c. U mag bij gebruik van losse patronen, nooit vuur afgeven op levende doelen binnen 10 meter (overdag).
d. Bij vuren met losse patronen tijdens duisternis alleen vuren met omhoog gericht wapen.
e. Indien U een geweergranaat moet afvuren, gebruik dan nooit scherpe of losse munitie doch alleen de voorgeschreven afvuurpatronen en let erop dat de gasbuisstop op ,,Gr'' staat.
f. Een geladen wapen moet altijd in een veilige richting wijzen.
g. Na de wapeninspectie vóór aanvang van het schieten, worden de patroonhouders niet eerder geplaatst dan nadat op het schietpunt het commando: ,,LADEN'' is gegeven.

5 Gebruik van het geweer in het gevecht

Met het gevechtsvizier (afgesteld op 250 m), wordt – indien juist was gericht – zelfs nog een liggende man buiten gevecht gesteld, ook als de afstand tot het doel niet juist is geschat. De kogel komt op deze afstand niet hoger dan 10 cm boven de richtlijn.

Liggende achter een lage dekking (linkerhand omvat het magazijn)

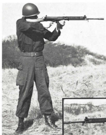

Staande schieten vanuit opstelling

Maak gebruik van de dekking en pas de schiethouding hierbij aan

Staande vrije hand

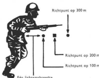
Knielende

Vuren van de heup:
bij plotseling verschijnende doelen op zeer korte afstand
- kolf in de heup
- linkerarm gestrekt
- richten op een afstand kort voor het doel.

6 Vuren op bewegende doelen

Het vuren op bewegende doelen

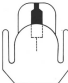
7 Vuren bij duisternis of slecht zicht

Als het doel nog te onderscheiden is, richt de schutter met behulp van:
- bovenzijde lichaam van de oogdop
- beschermkap van de korrel.

De schutter heeft dan nog een redelijke trefkans op staande doelen tot 100 m afstand.

Richten bij duisternis

Richtbeeld bij het vuren bij duisternis

HOOFDSTUK 19

DE PISTOOLMITRAILLEUR 9 mm UZI

1 Algemeen

De pistoolmitrailleur is een licht automatisch wapen; het is zeer geschikt voor het gevecht op korte afstand en men kan er 9 mm munitie mee verschieten.

Pistoolmitrailleur 9 mm UZI M 61

2 Eigenschappen van de pistoolmitrailleur

a. Vuurwijzen	Met het wapen kan zowel automatisch (vuurstoten) als schot voor schot worden gevuurd.
b. Patroonaanvoer	De patronen worden aangevoerd door een patroonmagazijn dat met 30 patronen kan worden gevuld.
c. Gevechtsvizier	Het gevechtsvizier wordt ingesteld op 100 meter: de afstand waarop een goede trefkans wordt gegarandeerd.
d. Inklapbare kolf	Het wapen is voorzien van een inklapbare kolf.
e. Losse munitie	Met het wapen kan ook met losse munitie worden geschoten. Hiertoe dient de rode mondingsstop op het wapen te worden geplaatst.

3. Veiligheidsmaatregelen

a. Controleer of de vuurregelaar op „S" staat, stel deze zonodig daarop.
b. Neem het patroonmagazijn uit en controleer of dit leeg is.
c. Span het wapen en controleer of zich geen patroon in de kamer bevindt.
d. Stel de vuurregelaar op „A" en laat de afsluiter onder controle naar voren gaan.

e. Stel de vuurregelaar op „S".
f. Controleer de patroontassen en overige patroonmagazijnen op munitie.
g. Controleer de te gebruiken exercitiepatronen.

4 Waarschuwingen

a. U mag nooit, uitgezonderd op bevel van de instrukteur, op mensen richten.
b. Het is ten strengste verboden de mondingsstop naar de schietbaan mede te nemen.
c. U mag bij gebruik van losse patronen nooit vuur afgeven op levende doelen binnen 10 meter (overdag).
d. Bij vuren met losse patronen tijdens duisternis alleen vuren met omhoog gericht wapen.
e. Een geladen wapen moet altijd in een veilige richting wijzen.
f. Na de wapeninspectie vóór aanvang van het schieten worden de patroonhouders niet eerder geplaatst dan nadat op het schietpunt het commando „LADEN" is gegeven.

5 Gebruik van de pistoolmitrailleur in het gevecht

De pistoolmitrailleur is een wapen dat op korte afstand (tot 100 meter) bijzonder effectief is. Met het gevechtsvizier worden – indien juist gericht – alle doelen tot op 100 meter getroffen. De kogelbaan komt op deze afstand niet hoger dan ± 12 cm boven de richtlijn.

DRAAGWIJZE IN HET GEVECHT

– kolf onder de rechteroksel

– rechterhand aan de pistoolgreep

6 Schiethoudingen, aangepast aan het terrein

MAAK GEBRUIK VAN DE DEKKING EN
PAS DE SCHIETHOUDING HIEROP AAN!!!

ZORG VOOR: – goede waarneming
– voldoende dekking
– juiste hantering van het wapen
– juiste ondersteuning van het wapen

Staande

Zittende

AANPASSEN VAN DE SCHIETHOUDING AAN HET TERREIN

Liggende

7 **Vuren bij duisternis of slecht zicht**

In het geval dat het doel nog te onderscheiden is, richt de schutter met behulp van

- bovenzijde lichaam van de oogdop
- bovenzijde spangreep.

HOOFDSTUK 20

HET PISTOOL 9 mm FN

1 Algemeen

Het pistool is een persoonlijk handvuurwapen met een kaliber van 9 mm, dat gebruikt wordt voor persoonlijke nabijverdediging.

2 Eigenschappen van het pistool

a. *Semi-automatisch*	Na het afgeven van een schot wordt het wapen automatisch herladen.
b. *Patroonaanvoer*	De patronen worden aangevoerd door een patroonmagazijn dat maximaal 13 patronen kan bevatten.
c. *Gebruik*	Door de korte loop is het pistool slechts geschikt voor gebruik tot een afstand van ± 25 meter.

3 Veiligheidsmaatregelen

De veiligheidsmaatregelen worden uitgevoerd met de loop schuin omhoog gericht.

a. Neem het patroonmagazijn uit en controleer of zich hierin geen patronen bevinden.
b. Trek de slede naar achteren.
c. Controleer of zich geen patroon in de kamer bevindt.
d. Laat de slede naar voren gaan en plaats het patroonmagazijn.
e. Ontspan de haan onder controle.

f. Controleer het andere patroonmagazijn.
g. Controleer de te gebruiken exercitiepatronen.
h. Controleer de patroontassen en extra patroonmagazijnen op munitie.

4 Waarschuwingen

a. U mag nooit, uitgezonderd op bevel van de instrukteur, op mensen richten.
b. Voordat veiligheidsmaatregelen zijn genomen, moet een pistool worden behandeld alsof het geladen is, omdat uitwendig niet te zien is of het ontladen is.
c. Bij het overgeven van een pistool aan een ander, worden eerst de veiligheidsmaatregelen genomen en het pistool geopend aangeboden.
d. Het is verboden zonder noodzaak op iemand te richten.
e. Als het pistool getrokken is, draagt de schutter het steeds op de juiste wijze zodat de loop naar voren wijst.
f. Alle verplaatsingen met een geladen pistool geschieden met de rustpal op veilig.
g. Scherpe, losse en exercitiepatronen mogen nooit door elkaar gebruikt worden of gelijktijdig in het bezit van de man zijn.
h. Het is verboden de stand van de „half-gespannen haan" als veiligheid te gebruiken.
i. Na de wapeninspectie, vóór aanvang van het schieten, worden de patroonmagazijnen niet eerder geplaatst dan nadat op het schietpunt het commando „LADEN" is gegeven.

5 Gebruik van het pistool in het gevecht

Een gewapende tegenstander op korte afstand is zeer gevaarlijk. De pistoolschutter dient hier een snelle vuuropening tegenover te stellen. In dat geval heeft de schutter geen tijd om nauwkeurig te richten, doch zal moeten richten op gevoel.
Indien snelle vuuropening noodzakelijk is:

WIJS MET PISTOOL NAAR HET DOEL

- arm gestrekt
- kijk over de arm en het pistool naar het doel
- vuur snel achter elkaar enkele schoten af, waarbij de trekker geleidelijk naar achteren wordt gehaald.

Indien men gedekt is en opgelegd kan schieten:
- gebruik de richtmiddelen
- ondersteun het pistool
- geef U zo min mogelijk bloot.

6 Schiethoudingen

Staande

Knielende

Liggende

HOOFDSTUK 21

MITRAILLEUR 7,62 mm MAG

1 Algemeen

De mitrailleur MAG is een automatisch, luchtgekoeld wapen met een vuursnelheid van ongeveer 700 schoten per minuut. De bediening van het wapen geschiedt door een schutter en helper. Het wapen wordt gebruikt voor het vuren op afstanden tot 600 m. Het kan zowel met affuit als zonder affuit worden gebruikt.

2 Eigenschappen van de mitrailleur

a. Automatisch — Met het wapen kan alleen automatisch worden gevuurd.

b. Patroonaanvoer — De patronen worden aangevoerd door middel van een patroonband, voorzien van 230 patronen.

c. Gevechtsvizier — Het gevechtsvizier wordt ingesteld op 300 meter. Alle doelen tussen 0–300 m bieden met deze vizierstand een redelijke trefkans.

d. Affuit — Het wapen kan vanaf een affuit worden afgevuurd, dan wel met gebruikmaking van de voorsteun.

3 Veiligheidsmaatregelen

a. Span het wapen.
b. Stel de veiligheidspal op „S''.
c. Open het deksel en controleer het aanbrengvlak op munitie.
d. Breng het aanbrengvlak omhoog en controleer de kamer en de voorzijde van de afsluiter op munitie.
e. Sluit het wapen.

f. Stel de veiligheidspal op vuren.
g. Laat de bewegende delen onder controle naar voren gaan.
h. Sluit het hulzengatdeksel.
i. Controleer de patroonbandtrommels en de exercitiepatronen op scherpe munitie.

4 Waarschuwingen

a. Nooit, uitgezonderd op bevel van de instrukteur, op mensen richten.
b. Het is ten strengste verboden de mondingsstop naar de schietbaan mede te nemen.
c. U mag bij gebruik van losse munitie nooit vuur afgeven op levende doelen binnen 10 meter (overdag).
d. Bij vuren met losse munitie tijdens duisternis, alleen vuren met omhoog gericht wapen.
e. Een geladen wapen dient altijd in een veilige richting te wijzen.
f. Het wapen moet direct na het beëindigen van het vuren worden gespannen om er zeker van te zijn dat de bewegende delen in de achterste stand worden vastgehouden.

5 Gebruik van de mitrailleur in het gevecht

Het wapen wordt gebruikt als groepswapen: ter ondersteuning dus van de groep.

a. *Draagwijzen*
Het wapen kan zowel door één man – op de schouder, aan de schouder, tegen de rechterheup met de draagriem over de linkerschouder en aan het draaghandvat – als door twee man, schutter en helper – worden gedragen.

Mitrailleur, gedragen aan het draaghandvat

Mitrailleur, gedragen tussen schutter en helper

b. Verplaatsen onder gevechtsomstandigheden

In tijgersluipgang verplaatsen met de mitrailleur schuin voor het lichaam

In tijgersluipgang verplaatsen met de mitrailleur aan de voorsteun

Kruipend verplaatsen met de mitrailleur aan het draag-handvat

De mitrailleur gedragen tussen schutter en helper

c. Schiethoudingen

SCHIETHOUDING AANPASSEN AAN DE DEKKING

Mitrailleur op de dekking, hulzengat vrij

Vuren vanuit éénmans-schuttersputten

Vuren vanaf de heup
- tijdens de stormaanval
- bij plotseling opdoemende vijand

d. Trefkans
Een goede schutter heeft een trefkans op:

het hoofd van een liggende man tot 300 m

een liggende man tot 400 m

een knielende of lopende man tot 500 m

e. Vuren op tanks en gepantserde voertuigen

Tanks: Vuur op de richt- en kijksleuven teneinde de tank „blind" te maken.

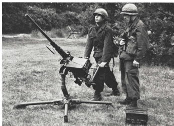
Gepantserde voertuigen: Vuur op de geopende luiken teneinde de bemanning te dwingen de luiken te sluiten en dekking te zoeken binnen het voertuig.

HOOFDSTUK 22

DE MITRAILLEUR BROWNING .50-INCH [1]

1 Algemeen

De mitrailleur Browning .50-inch, M2, HB is een automatisch, luchtgekoeld wapen, dat kan worden gebruikt tegen grond- en luchtdoelen en kan worden afgevuurd van een drievoet-affuit, een affuit-tl of van diverse voertuigaffuiten.

Affuit-tl

2 Eigenschappen van de mitrailleur

a. Automatisch	de mitrailleur is een luchtgekoeld, automatisch wapen.
b. Patroonaanvoer	de patroonaanvoer geschiedt d.m.v. een patroonband met 100 patronen.
c. Affuit	het wapen kan vanaf diverse soorten affuiten worden afgevuurd.
d. Bediening	het wapen wordt in de regel bediend door een schutter en helper.

[1] .50-inch is ± 12.7 mm.

3 Veiligheidsmaatregelen

a. Open het deksel, maak de drukkerafsluiterpal los, haal de afsluiter naar achteren en controleer of zich geen patroon in het T-slot van de afsluiter bevindt. Verwijder een eventueel aanwezige patroon.

b. Laat de afsluiter weer naar voren gaan, zo mogelijk onder controle, e.e.a. afhankelijk van de affuitage.

c. Sluit het deksel en ontspan de slagveer en klem de drukkerafsluiterpal vast.

d. Controleer de munitie op scherpe munitie.

4 Waarschuwingen

a. U mag nooit, uitgezonderd op bevel van de instrukteur, op mensen richten.

b. U moet het wapen veiligstellen indien handelingen vóór het wapen moeten worden verricht.

c. Voordat de veiligheidsmaatregelen zijn genomen, moet de mitrailleur .50 worden behandeld alsof hij geladen is. Uitwendig is niet te zien of het wapen geladen is.

d. Voor aanvang van het schieten dient het wapen te zijn afgesteld (regelen vrije slag en instellen juiste afvuurtijdstip). Indien het wapen is voorzien van een electrische afvuurinrichting dient ook deze te zijn afgesteld.

e. Tijdens vuurpauzen dient de afstelling te worden gecontroleerd.

f. De vrije slag moet opnieuw worden geregeld wanneer de loop is losgeschroefd of verwisseld en wanneer er een ander staartstuk of grendelblok is geplaatst.

Ringaffuit M 49 C

g. Het afvuurtijdstip moet opnieuw worden gecontroleerd nadat:
   (1) de afvuurhefboom, de afsluiter of onderdelen van de afsluiter zijn verwisseld
   (2) de verstelbare begrenzingsmoer verdraaid is.
h. Controleer vóór aanvang van het schieten en tijdens vuurpauzen of de loopborgveer de loop borgt.

Ringaffuit pantserwielvoertuig YP-408

5 Gebruik van de mitrailleur in het gevecht

a. Het wapen heeft een opklapbaar vizier met een schaalverdeling voor afstanden van 500–2500 yards. Bij een zeer goede waarnemingsmogelijkheid kan doeltreffend vuur worden uitgebracht tot 2000 yards. [1]
b. Tijdens het gevecht wordt geen gebruik gemaakt van de richtmiddelen. De schutter richt het wapen op gevoel. Tijdens het vuren kijkt hij naar het doel. Hij corrigeert aan de hand van waargenomen inslagen en/of het lichtspoor. Op iedere vijf patronen is één lichtspoorpatroon in de patroonband aangebracht.
c. *Soorten doelen*
   – wapenopstellingen
   – licht gepantserde en ongepantserde voertuigen
   – gedekte en ongedekte troepen te voet
   – direct aanvallende vliegtuigen

[1] Een yard is ± 91 cm.

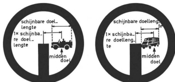
– langzame laagvliegende vliegtuigen
– parachutisten.

d. Vuren op stilstaande doelen

– vuurstoot van 7 à 8 patronen
– waarnemen van de inslagen en vuur corrigeren.

e. Vuren op bewegende doelen

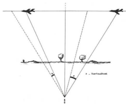
– schijnbare doellengte voorrichten en ononderbroken vuur afgeven
– aan de hand van de inslagen en/of lichtspoor het vuur corrigeren.

Voorhoudafstand, uitgedrukt in schijnbare doellengten

f. Vuren op luchtdoelen

– Alleen effectief vuur mogelijk tot 1000 yards op direct aanvallende vliegtuigen, langzame laagvliegende vliegtuigen en parachutisten.

- Richten op gevoel, rekening houdend met de noodzakelijke voorhoudhoek, lichtspoor volgen, corrigeren en ononderbroken vuren.
  Indien mogelijk het vuur van verschillende mitrailleurs op één doel concentreren.

g. *Vuren op gepantserde voertuigen*
   - Richten op de zijkanten of achterkant van het voertuig, daar hier de pantsering het dunst is.

HOOFDSTUK 23

HET ANTITANKRAKETSYSTEEM 66 mm LAW

1 Algemeen

De LAW (Licht Antitank Wapen) is een eenvoudig, licht, pantserbestrijdend wapen voor gebruik op afstanden tot 200 meter. De bediening geschiedt door één man. Het wapen bestaat uit een raketwerper met een ingeplaatste raket welke is voorzien van een holle lading. De LAW is een éénschotswapen dat in staat is de pantsering van elke thans bestaande tank te doorboren. Bij het afvuren ontstaat een steekvlam achter het wapen.

2 Beschrijving van het wapen

De LAW bestaat uit een voorste loop en een achterste loop, die in elkaar zijn geschoven. Om het wapen te kunnen afvuren worden voorste en achterste loop uit elkaar geschoven.
Na het afgaan van het schot wordt de lege koker weggeworpen.

3 Veiligheidsmaatregelen

a. Algemeen

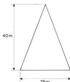
De veiligheidsmaatregelen moeten worden genomen in de volgende gevallen:
- bij het in ontvangst nemen van het wapen
- voor het vuurgereed maken.

b. Uitvoering
- Houd het wapen met de loop in een veilige richting.
- Controleer of de veiligheidsschuif in de achterste stand (SAFE) staat.

- Controleer of de slagpin – en de vervoersveiligheid op de juiste wijze zijn geplaatst.
- Inspecteer de loop op deuken, vuil en/of beschadigingen. Indien het wapen deuken of beschadigingen vertoont moet het onverwijld worden ingeleverd.
- Trek de spanner naar voren en laat deze los.
- Controleer of de vizierschuif in de juiste stand staat („Norm" of „Cold").

4 Waarschuwingen

a. Het wapen mag niet vuurgereed gemaakt of afgevuurd worden in nauwbegrensde ruimten (b.v. gepantserde voertuigen, bunkers, enz.).

Gevaarzone achter het wapen

b. Zodra het wapen vuurgereed wordt gemaakt mag er zich geen personeel in de gevaarzone achter het wapen bevinden.

c. Tijdens het vuren mogen er zich geen lichaamsdelen achter het wapen bevinden.

d. Personeel dat zich tijdens het vuren in de nabijheid van het wapen bevindt, moet zijn uitgerust met oorproppen of soortgelijke beschermingsmiddelen.

5 Gebruik van de LAW in het gevecht

Het wapen is uitstekend geschikt voor tankbestrijding op korte afstand.
Het kan in iedere houding worden afgevuurd, mits de achterzijde van het wapen maar vrij blijft i.v.m. de achterwaartse steekvlam bij het afvuren.
De schutter ligt schuin naar achteren ten opzichte van het wapen in verband met de achterwaartse steekvlam. Bij het vuren vanuit schuttersputten moet om dezelfde reden de achterzijde van het wapen OVER de achterzijde van de put steken.

Staande

Knielende

Zittende

Liggende

6 Het vuurgereedmaken

a. Algemeen

Het wapen wordt uitsluitend vuurgereed gemaakt bij onmiddellijke dreiging van gepantserde voertuigen.

Het is verboden het wapen vuurgereed te maken voor oefeningsdoeleinden, aangezien dan de waterdichte afsluiting wordt verbroken.

De handelingen voor het vuurgereedmaken zijn afgebeeld op de zijkant van het wapen.

b. Werkwijze

- houd het wapen met de loop in de schootsrichting
- verwijder de vervoersveiligheid
- kantel het achterdeksel naar achteren en naar beneden
- verwijder de draagriem compleet
- trek d.m.v. de trekbeugel de achterste loop zover naar achteren tot de borgpal in de daarvoor bestemde uitsparing is gesprongen
- controleer de gevaarzone
- verwijder de slagpinveiligheid
- plaats de raketwerper op de schouder
- schuif de veiligheidsschuif naar voren.

De veiligheidsschuif mag eerst vlak voor het vuren naar voren worden geschoven.

c. Waarschuwing

- vuur het wapen nooit af als de achterste loop niet geheel uitgetrokken en in geborgde stand is
- in uitgetrokken toestand mag de spandraad nimmer worden aangeraakt.

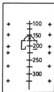
7 Het richten

a. Algemeen

Het richten geschiedt met gebruikmaking van het achterste en het ladder-

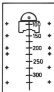
vizier. Het laddervizier is voorzien van een schaalverdeling voor afstand en een aantal voorhoudsmerken met behulp waarvan op bewegende doelen kan worden gevuurd. Bij het richten het oog ± 2 cm van de oogdop verwijderd houden.

b. *Het richten op een stilstaand doel*
Werkwijze
- schat de afstand naar het doel
- kies het richtpunt op 2/3 van de doelhoogte
- kijk door de oogdop en breng het juiste punt van de verticale lijn van het laddervizier op het doel.

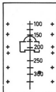

Richten op een stilstaand doel
Afstand 175 m

c. *Het richten op een naderend of een zich verwijderend doel*
Bij een naderend doel als richtpunt de onderzijde en bij een zich verwijderend doel als richtpunt de bovenzijde van het doel kiezen.
Werkwijze
- schat de afstand naar een punt in het terrein waar het doel zal passeren
- richt op dit punt
- laat het doel ,,inlopen'' en vuur af.

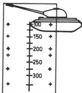

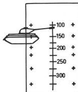
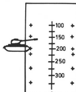
Richten op een naderend doel
Afstand 125 m.

Richten op een zich verwijderend doel
Afstand 150 m.

d. *Het richten op dwars en diagonaalsgewijs voorbijgaande doelen*
Als richtpunt altijd de voorzijde van het doel kiezen en daarbij zo nodig gebruik maken van het voorhoudsmerk.
Maak gebruik van de volgende richtregel:

Doelsnelheid	Richtpunt	Voorbeeld
Stapvoets tot ± 6 km/u Afstand 100–200 m	De verticaal op voorzijde van het doel	 Afstand 100 m

Doelsnelheid	Richtpunt	Voorbeeld
Langzamer dan een wielrijder (6–16 km/u) Afstand 100–200 m	Het midden tussen de verticaal en het voorhoudsmerk op de voorzijde van het doel	 Afstand 150 m
Sneller dan een wielrijder (16–25 km/u) Afstand 100–200 m	het voorhoudsmerk op de voorzijde van het doel	 Afstand 200 m

Doelsnelheid	Richtpunt	Voorbeeld
0–25 km/u Afstand minder dan 100 m	De verticaal op de voorzijde van het doel	100 150 200 250 300

Werkwijze

- schat de afstand naar een punt in het terrein waar het doel zal passeren
- bepaal de wijze van richten m.b.v. de richtregel
- richt op het gekozen punt in het terrein
- laat het doel „inlopen" en vuur af.

NB. Bij een diagonaalsgewijs naderend doel het richtpunt iets lager en bij een zich diagonaalsgewijs verwijderend doel het richtpunt iets hoger nemen.

HOOFDSTUK 24

TERUGSTOOTLOZE VUURMOND 84 mm CARL GUSTAF

1 Algemeen

De ,,CARL GUSTAF'' is een terugstootloos, draagbaar antitank wapen ter bestrijding van gepantserde voertuigen tot een afstand van ongeveer 500 meter. Het wapen wordt bediend door een schutter en helper. Het afvuren geschiedt mechanisch; bij het afvuren ontstaat een steekvlam achter het wapen. Het wapen is voorzien van een richtkijker welke tweemaal vergroot, een mechanisch noodvizier en een infra-rood richtapparatuur.

Terugstootloze vuurmond 84 mm Carl Gustaf

2 Eigenschappen van het wapen

a. Vuursnelheid — een geoefende bediening kan 6 à 7 schoten per minuut afvuren

b. Effectieve dracht — stilstaand doel 500 meter; bewegend doel 400 meter

c. Pantserdoorboring — 30–40 cm pantserstaal

d. Effectieve dracht — Infra-rood zoeklicht: 400–500 meter

3 Veiligheidsmaatregelen

a. Algemeen

De veiligheidsmaatregelen moeten worden genomen in de volgende gevallen:

- bij het in gebruik nemen van het wapen
- na schietoefeningen.

b. Uitvoering

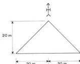
- Span de slagveer door met de rechterduim de spangreep zover mogelijk naar voren te drukken.
  Leg hierbij de andere vingers om de pistoolgreep.
- Plaats de veiligheidspal op veilig (S).
- Druk de sluitstukgrendel naar voren en open het sluitstuk door de sluitstukhefboom linksom naar boven te bewegen.
- Controleer de kamer.
- Neem, indien aanwezig, de patroon of lege huls uit; berg een niet verschoten patroon in de verpakking.
- Sluit het sluitstuk door de sluitstukhefboom rechtsom naar beneden te bewegen en breng de sluitstukgrendel geheel naar achteren.
- Plaats de veiligheidspal op vuren (F).
- Druk op de trekker en ontspan, met de rechterduim tegen de spangreep, de slagveer onder controle.

4 Waarschuwingen

a. Terugstootloze vuurmonden mogen niet in nauwbegrensde ruimten worden afgevuurd i.v.m. de achterwaartse steekvlam.

b. Tussen het moment van laden en het moment van ontladen mag zich geen personeel in de gevaarzone achter het wapen bevinden.

Gevaarzone van het wapen

c. Tijdens het vuren mogen zich geen lichaamsdelen achter het wapen bevinden.

5 Gebruik van de vuurmond in het gevecht

a. Draagwijze

Wapen voor het lichaam

Wapen op de schouder

b. Verplaatsen onder vijandelijk vuur

Het verplaatsen van de vuurmond door schutter en helper

c. Schiethoudingen

Liggende schiethouding

Knielende schiethouding

Zittende schiethouding

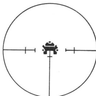
Schiethouding met vuurmond op tweebenige steun vanuit een schuttersput

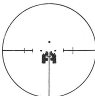
Staande schiethouding

6 Het richten

a. Naderende of zich verwijderende doelen

Richten op een naderend doel

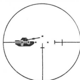
Richten op een zich verwijderend doel

b. Richtregel voor dwars en diagonaalsgewijs voorbijgaande doelen

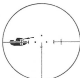
Doelsnelheid	Afstand	Voorhoudhoek
STAPVOETS (0–5 km/u)	0–400 m	0 richtpunt voorzijde
LANGZAMER DAN EEN WIELRIJDER (5–16 km/u)	0–400 m	1 eenheid richtpunt voorzijde
SNELLER DAN EEN WIELRIJDER (meer dan 16 km/u)	0–400 m	2 eenheden richtpunt voorzijde
MEER DAN 25 km/u	300–400 m	3 eenheden richtpunt voorzijde

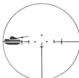
a. Stapvoets

b. Langzamer dan een wielrijder

c. Sneller dan een wielrijder

d. Sneller dan 25 km/u
300 à 400 m

HOOFDSTUK 25

WAPENONDERHOUD

1

UW WAPEN NIET MINDER

a. *Algemeen*
   (1) Uw wapen moet steeds, in Uw belang, in bedrijfszekere staat worden gehouden.
   Hiertoe is het echter niet nodig het wapen, indien het niet gebruikt is, dagelijks uiteen te nemen, schoon te maken en de loop door te halen. Een loop slijt meer tengevolge van veelvuldig doorhalen dan door het schieten.
   (2) Gebruik nooit benzine of kerosine om het wapen schoon te spoelen.

b. *Veiligheid*
   Alvorens aan te vangen met het onderhoud van een wapen, dient U eerst de VEILIGHEIDSMAATREGELEN toe te passen.

c. *Onderhoudsmiddelen*
   (1) Wapenolie
   Wapenolie wordt gebruikt als smeermiddel en als onderhoudsmiddel t.w.:

– OX 52 te gebruiken bij temperaturen boven 0° Celsius
– OX 13 te gebruiken bij temperaturen onder 0° Celsius.

(2) Conserveermiddel PX7
Het conserveermiddel wordt met behulp van een droge lap verwijderd.

(3) Flanellen lapjes
Deze lapjes worden gebruikt bij het doorhalen van de loop, het formaat van deze lapjes is:
6 × 6 cm voor het droog- en schoonmaken van de loop
6 × 3 cm voor het inoliën van de loop.

(4) Pompstok/wiskoord
De pompstok of het wiskoord wordt gebruikt (voorzien van het juiste formaat flanellen lapje) om de loop door te halen.
Bij het doorhalen van de loop dient de pompstok of het wiskoord via de kamerzijde van het wapen te worden ingebracht (de GARAND maakt hierop een uitzondering, daar wordt het wiskoord aan de voorzijde van de loop ingebracht).

(5) Oliekoker/-buisje
Bij elk wapen wordt een oliekoker of -buisje verstrekt. Dit dient altijd, gevuld met de juiste olie, bij het wapen aanwezig te zijn.

(6) Schoonmaakborstel/-kwast
De schoonmaakborstel/-kwast wordt gebruikt om, op moeilijk te bereiken plaatsen, het droge vuil te verwijderen.

(7) Messing loopborstel
De messing loopborstel wordt alleen gebruikt bij het onderhoud na het vuren (BIJ HET GEWEER GARAND) om het kruitslijm, bij een ingeolied loop, los te halen.

(8) Poetslappen
Gebruik alleen schone droge poetslappen.

d. Het wapenonderhoud

(1) Wapenonderhoud wordt verricht:
   (a) om te voorkomen dat het wapen in- en uitwendig roest
   (b) om het vroegtijdig vaststellen van eventuele defecten en/of gebreken
   (c) om het wapen bedrijfszeker te houden.

(2)

WANNEER	HOE	WAAR
(a) *het wapen voor instructie doeleinden of herstelling uiteen is genomen.*	gehele wapen met een droge lap droog wrijven en daarna alle metalen delen licht inoliën. Houtwerk droog laten.	**ongeacht waar**

(b) *tenminste 1 × per week wanneer NIET met het wapen is geschoten*	zie nevenstaande	**zie nevenstaande**
(c) *voor het vuren*	zie nevenstaande m.d.v. dat de glijdende metalen delen goed worden geolied. De voorzijde van de afsluiter en indien aanwezig de voorzijde van de zuigerstang DROOG MAKEN. Het patroonmagazijn uiteennemen en vrij van olie maken.	**in kazerne of kampement**
(d) *voor het vuren*	loop vrij maken van olie vanaf de kamerzijde. Bij de GARAND geschiedt dit vanaf de voorzijde loop.	**op de schietbaan of andere schietplaatsen**
(e) *tijdens het vuren*	houd uw wapen zo schoon mogelijk, dit bevordert de werking. Bij vertraging van de bewegende delen zo nodig voorzien van olie.	**ongeacht waar**
(f) *tijdens de vuurpauze*	zonodig de kamer en voorzijde van de afsluiter droog maken en reinigen.	**ongeacht waar**
(g) *na het vuren*	olie de loop en voorzijde van de afsluiter goed in. Bij de GARAND na het inoliën van de loop deze doorhalen met de messing loopborstel.	**op de schietbaan of andere schietplaatsen**

(h) na het vuren	na het schieten wordt het wapen zo spoedig mogelijk uiteen genomen, uiterlijk op de avond van de schietdag. Alle onderdelen worden met een droge lap goed schoon en droog gemaakt en daarna alle metalen delen licht ingeolied. Besteed extra aandacht aan de loop t.w.: – olie de loop in met een flanellen lapje 6 × 3 cm – haal de loop net zo lang door, met een flanellen lapje 6 × 6 cm, totdat er geen vuil meer uit komt – indien de loop vrij van vuil is deze wederom inoliën met een flanellen lapje 6 × 3 cm.	**in kazerne of kampement**

(i) Onderhoud in de vorstperiode
Om vastvriezen te voorkomen dienen de bewegende delen absoluut vochtvrij te zijn.
Vochtvorming treedt onder andere op wanneer een wapen vanuit de koude in een verwarmde ruimte wordt gebracht.

(j) Onderhoud onder bijzondere omstandigheden
Wanneer een wapen op plaatsen wordt gebruikt waar veel zand of stof kan binnendringen, moet het wapen droog gemaakt worden en zoveel mogelijk worden afgedekt, omdat zand en olie samen als schuurmiddel werken.
Direct na het verlaten van een zanderige of stoffige omgeving moeten alle metalen delen worden ingeolied.

(k) Onderhoud na gebruik van losse patronen
Het onderhoud na het gebruik van losse patronen dient op dezelfde wijze te geschieden als voorgeschreven voor scherpe munitie.
WAARSCHUWING, verwijder direct na het vuren met losse patronen de mondingsstop (wanneer het wapen daarmee is uitgerust) van het wapen.

(l) Het vervoer van wapens
- aan elke schouder van de man mag slechts één wapen worden gedragen.
- in rijdende voertuigen moet het wapen door de man worden vastgehouden of in de daarvoor bestemde wapenklem worden geplaatst.

(m) Ter inspectie aanbieden van het wapen
- bij een inspectie gehouden door het kader van Uw onderdeel moet het wapen ingeolied blijven.
- bij een technische inspectie, welke uitsluitend door Td personeel mag worden uitgevoerd, dient het wapen te worden drooggemaakt.

HOOFDSTUK 26

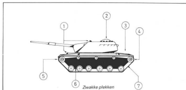
PANTSERNABIJBESTRIJDING
met geïmproviseerde middelen

1 Pantsernabijbestrijding betekent het op korte afstand uitschakelen van vijandelijke tanks, welke niet door eigen antitank-wapens buiten gevecht gesteld zijn. Doorgedrongen pantservoertuigen kan men slechts van dichtbij aangrijpen in terrein waar goede dekking voor de pantserbestrijder aanwezig is en hindernissen die de beweeglijkheid van het pantservoertuig beperken. De waarnemingsmogelijkheden van een pantservoertuig worden verkleind door de bemanning d.m.v. vuur te dwingen de luiken te sluiten. De tank is dan nagenoeg blind. Hierdoor kan worden gebruik gemaakt van de z.g. „dode hoeken" in het schootsveld van het pantservoertuig.

2 Om de tank aan te vallen moet men dit kennen

Dode hoeken in het schootsveld (niet voor iedere tank hetzelfde)

1. Periscopen
2. Koepelluiken
3. Motorcompartiment
4. Aandrijfwiel
5. Spanwiel
6. Bodem
7. Rupsbanden

en dit kunnen gebruiken

middel

gebruik

twee aan elkaar gebonden rookhandgranaten

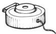
Vuur uit automatische wapens

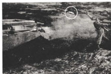
Ontneem de tankbemanning de WAARNEMING

middel

gebruik

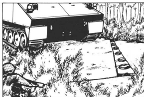
antitankmijn

Antitankmijn met slagpijpje nr 1 en aangestoken vuurkoord op achterdek van tank leggen

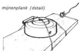
mijnenplank

4–6 scherp gestelde AT-mijnen op plank gebonden
Onderlinge afstand max. 60 cm

N.B. Afstand bedienaar mijnenplank en ketting: min. 25 m.

mijnenplank (detail)

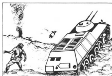

MIJNENKETTING

brandfles

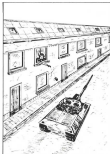

brandfles: elke soort gevuld met: 2/3 benzine
1/3 olie

in de hals voorzien van een lont (is een oude lap of poetskatoen gedrenkt in benzine).

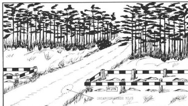
Molotov-cocktail: Fles gevuld met zelfontbrandbaar fosformengsel.

In oorden kan de tank het beste bestreden worden vanuit hoger gelegen etages.

Alle typen handgranaten.
Door koepelluiken naar binnen te werpen.

Alle voorgaande bestrijdingsmethodes zijn te combineren met schijnmijn-afsluitingen, om de tank op het juiste moment te laten stoppen.

Schijnmijnafsluiting met een echte mijn in doorgang

Schijnmijnafsluiting met op mijnen lijkende stenen, stukken mos, etc.

3 Kwetsbare plaatsen Warschau Pakt gevechtsvoertuigen

a. Dit gedeelte is speciaal samengesteld om het personeel dat belast kan worden met de anti tankbestrijding en het vertrouwd te maken met de kwetsbare plaatsen van bovengenoemd materieel.
b. Onderstaande aanduidingen hebben de navolgende betekenis:

Motorcompartiment

Meest kwetsbare plaats

BTR-60 serie

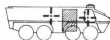
TANKS 54/55/62/72

BRDM/OT-65

ASU-85

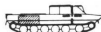
OT-64 serie

ZSU-23-4

BTR 152 serie

BTR 50 serie

BRDM met Anti Tank

ZSU 57-2

ASU-57

BMP serie

HOOFDSTUK 27

MATERIEELHERKENNING

A. VOERTUIGEN

1 Algemeen

Afhankelijk van de functie waarvoor U wordt opgeleid en het wapen of dienstvak waarbij U bent ingedeeld, is in Uw opleiding een aantal lessen 'Herkenning van gepantserde voertuigen' opgenomen.
In dit hoofdstuk vindt U een overzicht van de belangrijkste herkenningskenmerken van dergelijke voertuigen, waarop bij Uw opleiding nader is of zal worden ingegaan.
Bovendien bevat dit hoofdstuk een overzicht van de belangrijkste gepantserde voertuigen van de Koninklijke landmacht en van andere strijdkrachten.
Voor zover dat voor de uitvoering van Uw functie van belang kan zijn wordt bij Uw opleiding ook daarop nader ingegaan.
Die opleiding zal er voornamelijk op zijn gericht U vaardigheid in de herkenning bij te brengen.
Het in dit hoofdstuk vermelde dient dan ook uitsluitend ter algemene oriëntering.

2 Belang van snelle herkenning

In het moderne gevecht moet rekening worden gehouden met een zeer beweeglijk optreden van grote hoeveelheden gepantserde voertuigen.
Het is duidelijk dat alle militairen van de KL om die reden in staat moeten zijn, in voorkomend geval, eigen en niet-eigen gepantserde voertuigen snel van elkaar te onderscheiden, opdat geen eigen voertuigen worden bestreden en vijandelijke voertuigen snel buiten gevecht kunnen worden gesteld.

3 Indeling van pantservoertuigen

Soorten:

a. TANKS
b. VUURMONDEN OP MOTORAFFUIT
c. GEPANTSERDE WIELVOERTUIGEN
d. GEPANTSERDE RUPSVOERTUIGEN

Tanks worden naar hun gewicht in een van de volgende klassen ondergebracht:

a. Lichte tanks, gewicht van 8 tot 25 ton
b. Middelbare tanks, gewicht van 25 tot 50 ton
c. Zware tanks, gewicht van 50 ton en meer.

4 Beschrijving pantservoertuigen

a. Een tank is, uitzonderingen buiten beschouwing gelaten, een gepantserd voertuig voorzien van rupsbanden waarop een 360° draaibare toren is geplaatst, waarin als hoofdbewapening een kanon is opgenomen, b.v. 'Leopard'-'AMX 13'-'Chieftain'.

b. Een vuurmond op motoraffuit is een 'stuks artillerie' op een gemechaniseerd onderstel, bv. M-109 – Kanonen Jagd Panzer – ZSU 57/2.

c. Een gepantserd wielvoertuig is een licht bewapend en licht bepantserd voertuig, dat zich voortbeweegt op normale wielen, b.v. YP-408 – BTR/60PK.

d. Een gepantserd rupsvoertuig is evenals het gepantserde wielvoertuig licht bepantserd maar nu voorzien van rupsbanden, b.v. M113A1 – BTR/50PK.

5 Taken

a. *De tank:* het uitvoeren van gevechtsacties waarbij vuurkracht, pantsering en beweeglijkheid op de voorgrond staan.
Bij een offensieve operatie zal de tank de kern vormen van het aanvalsechelon.
Bij een defensieve operatie zal de tank in principe in reserve worden gehouden voor het uitvoeren van tegenaanvalsacties.

b. *De vuurmond op motoraffuit:* Het geven van vuursteun aan infanterie- en tankeenheden.

c. *Het gepantserde wiel- en rupsvoertuig:* het vervoeren van troepen, met bijbehorende gevechtsuitrusting, welke zonodig vanuit het voertuig, of ondersteund door de boordwapens het gevecht voeren (er zijn gepantserde voertuigen met andere taken, b.v. commandovoertuigen, gewondentransportvoertuigen enz.).

6 Het herkennen van een voertuig

Voor een snelle en systematische herkenning van (gepantserde) voertuigen moet men steeds de volgende hoofddelen in beschouwing nemen:

– TOREN/OPBOUW	plaats en vorm
– ROMP	vorm
– LOOPWERK	samenstelling/soort
– BEWAPENING	bijzondere kenmerken

7 Vormen van torens

Vooraanzicht.

1. Steil

4. Helmvormig

7. Inspringend

Zijaanzicht.

2. Hamervormig

5. Helmvormig

8. Kogelvormig

Bovenaanzicht.

3. Rond

6. Vaasvormig

9. Hoefijzervormig

8 Plaatsing van de toren

Zijaanzicht:

Voorgeplaatst

10.

Middengeplaatst

11.

Achtergeplaatst

12.

9 Plaatsing van de romp

Tussengebouwd

13.

Gedeeltelijk overgebouwd

14.

Overgebouwd

15.

10 Loopwerk

- Normale wielen.
- Christie-loopwerk: meestal grote loopwielen, waarbij de rupsband aan de bovenzijde op de loopwielen rust.

- Verbeterd Christie-loopwerk: meestal kleine of middelgrote loopwielen, waarbij de rupsband wordt geleid door geleiderollen.

11 Bewapening

a. Algemeen

Al naar gelang het doel van het voertuig, kunnen als belangrijkste wapens (hoofdbewapening) een of meer kanonnen dan wel mitrailleurs geplaatst zijn.

b. Mitrailleurs (mitr)

(1) als hoofdbewapening:
deze mitrailleurs hebben meestal een loop waarvan het kaliber 12.7 mm of meer bedraagt.

(2) als coaxiale mitrailleur (mitr coax):
dit zijn mitrailleurs die naast en evenwijdig aan het kanon zijn ingebouwd, kaliber meestal 7,62 mm.
Bij het draaien van de toren volgen zij de bewegingen van het kanon.

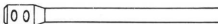
(3) als mitrailleurs tegen luchtdoelen (mitr tl):
dit zijn mitrailleurs welke kunnen worden gebruikt om vliegtuigen te bestrijden.

c. Kanonnen

Deze kunnen wij indelen naar:

(1) kaliber
- kanonnen met een groot kaliber
- kanonnen met een klein kaliber

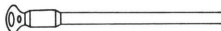
(2) uitwendige kenmerken
- met rookafzuiger
- met mondingsrem
- met isolatiedeken/mantel
- met een combinatie van deze kenmerken.

Loop met mondingsrem, zoals b.v. bij de lichte tank AMX-13;

Een rookafzuiger aan de loopmonding, zoals b.v. bij de T 54/55;

Een mondingsrem en rookafzuiger aan de loopmonding, zoals b.v. bij de M 48;

De rookafzuiger midden op de loop, zoals bij de Leopard, Centurion; op 1/3 vanaf de monding bij de T 62.

Loop met isolatiemantels, zoals bij de Leopard, of met isolatiedekens zoals bij de Chieftain en Centurion.

PRAT/TOW (AMX)

De PRAT/TOW (AMX) – prat = pantserrupsvoertuig antitank – is een rupsvoertuig dat bij de KL in gebruik is bij de antitankcompagnieën. Het voertuig is voorzien van een lanceerinrichting voor draadgeleide anti-tank-raketten en een lichte mitrailleur.
De lanceerinrichting wordt bij verplaatsingen binnen in het voertuig opgeborgen.
Bemanning: 4 personen

Afmetingen: lang 5.70 m, breed 2.70 m, hoog 2.62 m (met opgebouwde lanceerinrichting), 1.90 m (zonder opgebouwde lanceerinrichting).

12 Overzicht van de benaming van Pantservoertuigen van de W. P. Landen

a. Tanks:
Alle tanks worden thans aangeduid met de beginletter 'T' (b.v. T55–T62), m.u.v. PT 76 = amfibische tank.

b. Gepantserde wiel- en rupsvoertuigen:
(1) De voertuigen in deze categorie van Russische makelij worden aangeduid met de beginletters 'BTR' (b.v. BTR-152).
  (a) Indien deze voertuigen amfibisch zijn wordt de letter 'P' achter de cijfercombinatie toegevoegd (b.v. BTR-60P).
  (b) Wanneer er sprake is van een toren met bewapening, wordt bovendien de letter 'B' toegevoegd (b.v. BTR-60PB).
  (c) Indien een oorspronkelijk model met open laadbak later wordt voorzien van bovenpantser met luiken (modificatie) wordt de letter 'K' achter de cijfercombinatie geplaatst (b.v. BTR-152K).
  (d) Wordt het voertuig gebruikt als commandovoertuig dan is de letteraanduiding 'U' (b.v. BTR-50PU).
(2) De voertuigen in deze categorie die door andere W.P. landen worden geproduceerd kunnen als volgt worden aangeduid:
  (a) Voertuigen van Tsjechische of Poolse makelij met de beginletters 'OT'.
  (b) Voertuigen van Hongaarse makelij met de beginletters 'FUG'.

c. Vuurmonden op motoraffuit:
Deze voertuigen krijgen de letteraanduiding 'SU'
(1) Worden deze voertuigen gebruikt door luchtlandingseenheden dan wordt de aanduiding 'ASU' (b.v. ASU-57).
(2) Ingeval deze voertuigen worden gebruikt tegen luchtdoelen, dan wordt de aanduiding 'ZSU' (b.v. ZSU-57/2).

Op de volgende pagina's vindt u achtereenvolgens de afbeeldingen en beschrijving van de volgende types.

AMX-13
Leopard
M-48
M-60
Centurion
Chieftain
YP-408 (DAF)
AMX-PRI
M-113
M-113 AIFV
HS-30
Marder
M-106
M-577
M-113 C & R
Luchs
AMX-PRA
M-107
M-109
M-110
Kanonen Jagd Panzer
BMD
PT-76
T-54
T-55
T-62
T-72
T-10
BTR-152K
BTR-60PA
OT-64 (SKOT)
BTR-50PK
BMP
BRDM
OT-65/FUG
ASU-57
ASU-85
ZSU-23/4
ZSU-57/2

AMX - 13 (105 mm)

Naam	: AMX-13
Type	: Lichte tank
Taak	: Verkenning en anti-tank
Nationaliteit	: Frankrijk
Ook in gebruik bij	: o.a. Nederland
Produktiejaar	: 1963
Bewapening	: 105 mm kanon 7.62 mm mitr coax 7.62 mm mitr tl

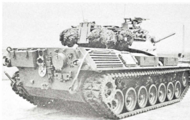
TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 6.70 m	Overschrijdingsvermogen	: 1.90 m
Breedte	: 2.51 m	Waadvermogen	: 0.80 m
Hoogte	: 2.28 m	Snelheid op de weg	: 60 km/u
Motortype	: Benzine	Actieradius op de weg	: 350 km
Vermogen	: 250 pk	Bemanning	: 3
Gewicht	: 14.8 ton		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren	: Midden geplaatst; hamervormig (zij-aanzicht); voorzijde afgeschuind; zeer lang balkon; bovenste deel van toren is t.o.v. onderste deel in het vertikale vlak scharnierend; kanon met dubbele, open mondingsrem; helmvormig deksel op cupola.
Romp	: Tussengebouwd; aan voorzijde voorzien van waterkering; rechts voor op bovendek groot rond rooster.
Loopwerk	: Verbeterd christie loopwerk 5 loopwielen 4 geleiderollen aandrijfwiel voor reservewiel midden op het voorpantser.
Opmerkingen	: Afgeleide voertuigtypen: AMX-VTP (Pri) = Personeelsvoertuig AMX-105a (Pra) = Vuurmond op motoraffuit AMX-GWT = Gewondentransportvoertuig AMX-Berging AMX PRAT = Pantser Rups Anti Tank (TOW).

Naam	: Leopard
Type	: Middelbare tank
Taak	: Algemeen
Nationaliteit	: West-Duitsland
Ook in gebruik bij	: Nederland, België en andere NATO-landen
Produktiejaar	: 1965
Bewapening	: 105 mm kanon 7.62 mm mitr coax 7.62 mm mitr tl.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 9.53 m	Overschrijdingsvermogen	: 2.90 m
Breedte	: 3.25 m	Waadvermogen na voorbereiding	: 2.25 m
Hoogte	: 2.38 m		
Motortype	: Meer brandstof	Waadvermogen zonder voorbereiding	: 1.95 m
Vermogen	: 830 pk		
Gewicht	: 39.6 ton	Snelheid op de weg	: 64 km/u
		Actieradius op de weg	: 600 km
		Bemanning	: 4

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren : Voorgeplaatst; helmvormig met voorop geplaatste knobbels van de afstandmeter; kanon met rookafzuiger in het midden; ovaalvormig, iets uitstekend, afgeschuind, kanonschild waarop rechthoekige kast (IR-schijnwerper) kan zijn geplaatst; aan achterzijde van de toren een opbergrek.

Romp : Overgebouwd; verhoogd achterdek met aan weerszijden uitlaatroosters.

Loopwerk : Verbeterd christie-type
7 loopwielen
4 geleiderollen
aandrijfwiel achter.

Opmerkingen : Het voertuig kan snorkelen tot een diepte van ca. 5 m.
Afgeleide voertuigtypen: bergingsvoertuig
pioniervoertuig
bruglegger
luchtafweer.

Naam	: M-48
Type	: Middelbare tank
Taak	: Algemeen
Nationaliteit	: U.S.A.
Ook in gebruik bij	: o.a. West-Duitsland
Produktiejaar	: 1955
Bewapening	: 90 mm kanon; 7.62 mm mitr coax; 12.7 mm mitr tl.

TECHNISCHE GEGEVENS:

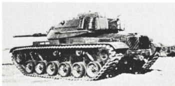
Lengte met kanon	: 8.68 m
Lengte vtg	: 6.87 m
Breedte	: 3.63 m
Hoogte	: 3.09 m
Motortype	: Benzine
Vermogen	: 810 pk
Gewicht	: 48 ton (±)

Overschrijdingsvermogen	: 2.60 m
Waadvermogen	: 1.22 m
Snelheid op de weg	: 48 km/u
Actieradius op de weg	: 257 km
Bemanning	: 4

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren	: Centraal geplaatst; enigszins helmvormig, achterzijde inspringend; bolvormige uitsteeksels (knobbels) links en rechts aan de bovenzijde van de toren (afstandsmeter); kanon met dwarsgeplaatste mondingsrem; op het torendak hoge cupola met mitr tl. Rechterzijde van de toren is steiler dan de linkerzijde.
Romp	: Tussen het loopwerk ingebouwd; gebogen rond frontpantser 'kikkerbek'; verhoogd achterdek; grote roosters aan de achterzijde.
Loopwerk	: Verbeterd christie-type 6 loopwielen 3 geleiderollen aandrijfwiel achter.
Opmerkingen	: Meerdere afgeleide voertuigtypen zijn in gebruik zoals bergingsvoertuig.

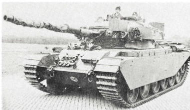
Naam	: M-60
Type	: Middelbare tank
Taak	: Algemeen
Nationaliteit	: U.S.A.
Produktiejaar	: 1960
Bewapening	: 105 mm kanon 7.62 mm mitr coax 12.7 mm mitr tl.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte		Overschrijdingsvermogen	: 2.60 m
m/kanon	: 9.44 m	Waadvermogen	: 1.20 m
Lengte vtg	: 6.95 m	Snelheid op de weg	: 50 km/u
Breedte	: 3.63 m	Actieradius op de weg	: 560 km
Hoogte	: 3.29 m	Bemanning	: 4
Motortype	: Diesel		
Vermogen	: 760 pk		
Gewicht	: 47 ton (±)		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren	: Midden geplaatst, achterzijde inspringend; vierkant kanonschild; bolvormige uitsteeksels (knobbels) links en rechts aan bovenzijde van de toren (afstandsmeter); grijpbeugels tegen de zijwanden. Op torendak aan rechterzijde een kleine aparte, draaibare koepel voor commandant.
Romp	: Tussengebouwd; frontpantser iets gebogen doch aan voorzijde recht en scherp; iets verhoogd achterdek.
Loopwerk	: Verbeterd christie-type 6 loopwielen 3 geleiderollen aandrijfwiel achter.
Opmerkingen	: Afgeleide voertuigtypen: bruglegger bergingstank.

Naam	: Centurion
Type	: Middelbare tank
Taak	: Algemeen
Nationaliteit	: Engeland
Ook in gebruik bij	: o.a. Nederland
Produktiejaar	: 1948
Bewapening	: 105 mm kanon; 7.62 mm mitr coax 12.7 mm mitr RMG.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte met kanon	: 9.85 m
Lengte vtg	: 7.55 m
Breedte	: 3.37 m
Hoogte	: 2.94 m
Motortype	: Benzine
Vermogen	: 635 pk
Gewicht	: 49.5 ton

Overschrijdingsvermogen	: 3.35 m
Waadvermogen	: 1.45 m
Snelheid op de weg	: 35 km/u
Actieradius op de weg	: 105 km
Bemanning	: 4

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren	: Iets voorgeplaatst, breed door kisten links en rechts tegen de toren; klein balkon, rek tegen achterzijde balkon; lange loop voorzien van isolatiedeken.
Romp	: Tussen het loopwerk ingebouwd; uitlaten op de achterspatborden.
Loopwerk	: Verbeterd christie-type 6 loopwielen 6 geleiderollen aandrijfwiel achter voorzien van zgn. 'Bazooka' platen.
Opmerkingen	: Afgeleide voertuigtypen: Centurion-bergingstank Centurion-dozertank Centurion-bruglegger.

7

02EB61

Naam	: Chieftain
Type	: Zware tank
Taak	: Algemeen
Nationaliteit	: Engeland
Ook in gebruik bij	: Engeland
Produktiejaar	: 1967
Bewapening	: 120 mm kanon; 7.62 mm mitr coax 7.62 mm mitr tl 12.7 mm mitr RMG.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 10.92 m	Overschrijdingsvermogen	: 3.15 m
Breedte	: 3.15 m	Waadvermogen	: 1.07 m
Hoogte	: 2.82 m	Snelheid op de weg	: 40 km/u
Motortype	: meer brandstof	Actieradius op de weg	: 400 km
Vermogen	: 700 pk	Bemanning	: 4
Gewicht	: 52.2 ton		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren	: Voorgeplaatst; voorzijde laag en oplopend; lang balkon waartegen gereedschapskisten; lang kanon met isolatiedeken; midden op de loop een rookafzuiger (verdikking); aan linkerzijde van de toren een uitstekende kast (IR-apparatuur).
Romp	: Voor tussengebouwd; achter overgebouwd; lange gereedschapskisten op de spatborden; beschermplaten ('BAZOOKA' platen) gedeeltelijk voor het loopwerk over de gehele lengte van het voertuig.
Loopwerk	: Verbeterd christie-type 6 loopwielen 4 geleiderollen aandrijfwiel achter.
Opmerkingen	: Afgeleide voertuigtypen: de Chieftain dozer-tank de Chieftain bruglegggende-tank.

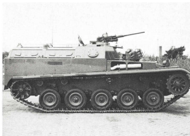
Naam	: YP-408 (DAF)
Type	: Gepantserd wielvoertuig
Taak	: Troepenvervoer
Nationaliteit	: Nederland
Produktiejaar	: 1966
Bewapening	: 12.7 mm mitr of 7.62 mm mitr.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 6.23 m	Overschrijdingsvermogen	: zeer gering
Breedte	: 2.40 m	Waadvermogen	: 1.20 m
Hoogte	: 1.80 m	Snelheid op de weg	: 80 km/u
Motortype	: Diesel	Actieradius op de weg	: 300 km
Vermogen	: 145 pk	Bepantsering	: licht
Gewicht	: 9.9 ton	Bemanning	: 2 + 9

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp	: Voorgeplaatste, goed zichtbare motorruimte; voorpantser, naast motorruimte, schuin oplopend; een door luiken afgesloten vlakke laadruimte; zijkanten steil aflopend; achterzijde helt enigszins achterover; twee deuren in de achterwand; 2 × 3 gereedschapskasten tussen de wielstellen.
Loopwerk	: 8 wielen, de voorste 4 zijn bestuurbaar.
Opmerkingen	: Afgeleide voertuigtypen: gewonden transportvoertuig mortiertrekker v.d. mortier 120 mm.

Naam	: AMX-PRI
Type	: Gepantserd rupsvoertuig
Taak	: Troepenvervoer
Nationaliteit	: Frankrijk
Ook in gebruik bij	: o.a. Nederland
Produktiejaar	: 1963
Bewapening	: 12.7 mm mitr.

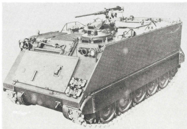
TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 5.54 m	Overschrijdingsvermogen	: 2.00 m
Breedte	: 2.51 m	Waadvermogen	: 0.65 m
Hoogte	: 2.17 m	Snelheid op de weg	: 65 km/u
Motortype	: Benzine	Actieradius op de weg	: 370 km
Vermogen	: 250 pk	Bemanning	: 2 + 9
Gewicht	: 12.5 ton		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Opbouw	: Achter geplaatst; overgebouwd; steil en afgeschuind; luiken in het bovenpantser; achterzijde recht; in de achterwand 2 deuren.
Romp	: Voorzijde tussengebouwd; waterkering tussen de beide, sterk uitspringende, voorspatborden; op het frontpantser een reserve loopwiel.
Loopwerk	: Verbeterd christie-type 5 loopwielen 4 geleiderollen aandrijfwiel voor.
Opmerkingen	: Rechtsvoor, op bovendek, groot rond rooster. Schietgaten in de zijwanden van de opbouw en in de achterdeuren welke d.m.v. pantserklepjes kunnen worden afgesloten.

Naam	: M-113
Type	: Gepantserd rupsvoertuig
Taak	: Troepenvervoer
Nationaliteit	: U.S.A.
Ook in gebruik bij	: o.a. Nederland
Produktiejaar	: 1967
Bewapening	: 12.7 mm mitr.

TECHNISCHE GEGEVENS:

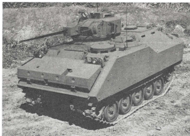
Lengte	: 4.86 m	Overschrijdingsvermogen	: 1.69 m
Breedte	: 2.69 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 2.20 m	Snelheid op de weg	: 68 km/u
Motortype	: Diesel	Actieradius op de weg	: 450 km
Vermogen	: 215 pk	Bemanning	: 2 + 10
Gewicht	: 10.9 ton		

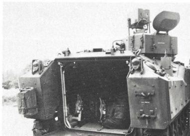
HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp : Rechthoekig, overgebouwd; aan voorzijde schuin oplopende pantserplaat waarop een beweegbaar, houten waterkeringbord; aan de achterzijde een laadklep met daarin een deur; lage, middengeplaatste cupola.

Loopwerk : Christie-type
5 loopwielen
aandrijfwiel voor
boven het loopwerk een brede rubberstrip over de gehele lengte van het voertuig.

Opmerkingen : het type komt ook voor als gewondentransportvoertuig. M-113 AIFV: infanteriegevechtsvoertuig zie voor bijzonderheden blz. 27-26 en -27.

NB
Silhouet wordt later ingevoegd!!

Naam	: M 113 AIFV
Type	: gep. inf. gev. voertuig
Taak	: Troepenvervoer
Nationaliteit	: U.S.A.
Ook in gebruik bij	: o.a. Nederland
Produktiejaar	: 1975
Bewapening	: 25 mm snelv.k. 7,62 coax. mitr.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 5,35 m	Overschr. verm.	1,65 m
Breedte	: 2,85 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 2,66 m	Snelheid op de weg	: 60 km/u
Motortype	: Diesel	Actieradius op de weg	: 450 km
Vermogen	: 260 DPk	Bemanning	: 3 + 7
Gewicht	: 13 ton		

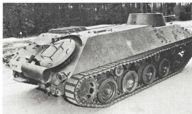
HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp : rechts uit het midden geplaatste eenmanskoepel, waarin rechtsvoor het 25 mm snelvuurkanon en links de 7,62 mm coax. mitr. Heeft een steil oplopend frontpantser en een driehoekig gevormde boeggolfplaat.
De bestuurder zit linksvoor en direct daarachter de commandant; aan de achterzijde een laadklep met daarin een deur.

Loopwerk : Christie-loopwerk
5 loopwielen
aandrijfwiel voorgeplaatst.

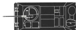
Opmerkingen : speciale pantsering (spaced armour) geeft extra bescherming tegen zgn. „holle-lading" granaten.
De bemanning en de meeste infanteristen kunnen via episcopen waarnemen.
De rug-aan-rug zittende infanteristen kunnen van binnen uit vuur uitbrengen via open te draaien schietpoorten.

27–28

Naam	: HS-30
Type	: Gepantserd rupsvoertuig
Taak	: Troepenvervoer
Nationaliteit	: Zwitserland
Ook in gebruik bij	: West-Duitsland
Produktiejaar	: 1958
Bewapening	: 20 mm kanon

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte met kanon	: 6.24 m
Lengte vtg	: 5.56 m
Breedte	: 2.55 m
Hoogte	: 1.85 m
Motortype	: Benzine
Vermogen	: 229 pk
Gewicht	: 14.6 ton

Overschrijdingsvermogen	: 1.50 m
Waadvermogen	: 0.70 m
Snelheid op de weg	: 51 km/u
Actieradius op de weg	: 270 km
Bemanning	: 1 + 7

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren	: Rechts voor geplaatst; rond en steil; voorzijde sterk afgeschuind.
Romp	: Overgebouwd; steil; iets verhoogd achterdek; op achterzijde aan rechterkant rond luik.
Loopwerk	: Verbeterd christie-type 5 loopwielen 3 geleiderollen aandrijfwiel achter.
Opmerkingen	: Duitse benaming voor de HS30 is Schützenpanzer-lang. Afgeleide voertuigtypen: SPZ 21-3 radiovoertuig SPZ 51-3 mortiervoertuig met mortier van 81 mm SPZ 52-3 mortiervoertuig met mortier van 120 mm SPZ 81-3 vuurleiding voertuig Raketen Jagd Panzer (met SS-11 geleide anti-tank raketten).

Naam	: Marder
Type	: Gepantserd rupsvoertuig
Taak	: Infanterie-gevechtsvtg
Nationaliteit	: West-Duitsland
Produktiejaar	: 1971
Bewapening	: 20 mm kanon 7.62 mm mitr coax 7.62 mm mitr achterdek.

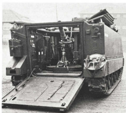
TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 6.79 m	Overschrijdingsvermogen	: 2.50 m
Breedte	: 3.24 m	Waadvermogen	: 1.50 m
Hoogte	: 2.86 m	Waadvermogen met hulpmiddelen	: 2.00 m
Motortype	: Diesel	Snelheid op de weg	: 75 km/u
Vermogen	: 600 pk	Actieradius op de weg	: 520 km
Gewicht	: 28.2 ton	Bemanning	: 2 + 8

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren	: Centraal geplaatst; rond, steil met bovenliggend, snelvuur, kanon in hamervormige affuit. Gladde loop.
Romp	: Overgebouwd; geleidelijk oplopende frontplaat; mitrailleur achter op het bovenpantser; achterover hellende achterwand waarin een laadklep, links en rechts daarvan roosters.
Loopwerk	: Verbeterd christie-type 6 loopwielen 3 geleiderollen aandrijfwiel voor.
Opmerkingen	: Het onderstel van bovengenoemd voertuig wordt eveneens gebruikt voor de/het Kan. Jagd Panzer (nieuw), Raketen Jagd Panzer (nieuw), commandopostvoertuig e.a.

Naam	: M-106
Type	: Gepantserd rupsvoertuig (Mortierdrager)
Taak	: Ondersteuning bij o.a. verkenningseenheden
Nationaliteit	: U.S.A.
Ook in gebruik bij	: o.a. Nederland
Produktiejaar	: 1967
Bewapening	: 4.2 inch mortier 12.7 mm mitr.

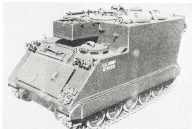
TECHNISCHE GEGEVENS:

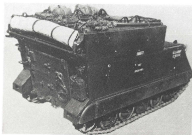
Lengte	: 4.93 m	Overschrijdingsvermogen	: 1.68 m
Breedte	: 2.69 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 2.20 m	Snelheid op de weg	: 65 km/u
Motortype	: Diesel	Actieradius op de weg	: 500 km
Vermogen	: 209 pk	Bemanning	: 6
Gewicht	: 11.6 ton		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp : Rechthoekig, overgebouwd; aan voorzijde een schuin oplopende pantserplaat waarop een beweegbaar, houten waterkeringbord; cupola midden op het bovenpantser; ovaal, driedelig luik achter deze cupola; achterzijde voorzien van een laadklep met daarin een deur; aan de linkerzijde kunnen hulpstukken van de mortier aanwezig zijn.

Loopwerk : Christie-type
5 loopwielen
aandrijfwiel voor
boven het loopwerk een brede rubberstrip over de gehele lengte van het voertuig.

U.S. ARMY

U.S. ARMY

Naam	: M-577
Type	: Gepantserd rupsvoertuig
Taak	: Commandovoertuig
Nationaliteit	: U.S.A.
Ook in gebruik bij	: o.a. Nederland
Produktiejaar	: 1967
Bewapening	: Geen

TECHNISCHE GEGEVENS:

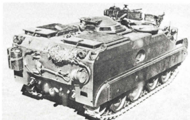
Lengte	: 4.87 m	Overschrijdingsvermogen	: 1.68 m
Breedte	: 2.69 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 2.68 m	Snelheid op de weg	: 65 km/u
Motortype	: Diesel	Actieradius op de weg	: 500 km
Vermogen	: 209 pk	Bemanning	: 5
Gewicht	: 11 ton		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp : Rechthoekig, overgebouwd, verhoogde M 113 met middenvoor een balkon; aan voorzijde een schuin oplopende pantserplaat waarop een beweegbaar houten waterkeringbord; aan achterzijde een laadklep met daarin een deur; boven de laadklep een opgerolde aanbouwtent met tentstokken; op het bovenpantser 6 beschermbeugels.

Loopwerk : Christie-type
5 loopwielen
aandrijfwiel voor
boven het loopwerk een brede rubberstrip over de gehele lengte van het voertuig.

KZ-81-01

Naam	:	M-113 C&R
Type	:	Gepantserd rupsvoertuig
Taak	:	Commando- en verkenningsvoertuig
Nationaliteit	:	U.S.A.
Ook in gebruik bij	:	o.a. Nederland
Produktiejaar	:	1967
Bewapening	:	12.7 mm mitr 7.62 mm mitr.

TECHNISCHE GEGEVENS:

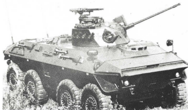
Lengte	: 4.59 m	Overschrijdingsvermogen	: 1.47 m
Breedte	: 2.30 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 2.11 m	Snelheid op de weg	: 83 km/u
Motortype	: Diesel	Actieradius op de weg	: 580 km
Vermogen	: 215 pk	Bemanning	: 3
Gewicht	: 9 ton		

HERKENNINGSKENMERKEN:

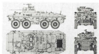
Romp : In zijaanzicht is de voorzijde trapsgewijze schuin oplopend; achterzijde recht en aan bovenzijde iets afgeschuind; rechte, steile zijkanten; cupola, met helmvormig deksel, midden geplaatst; motor achterin, roosters op het achterdek; tegen het frontpantser een beweegbaar, houten waterkeringbord.

Loopwerk : Christie-type
4 loopwielen
aandrijfwiel voor
boven het loopwerk een brede rubber strip over de gehele lengte van het voertuig.

Opmerkingen : De 7.62 mm mitrailleur is op een beweegbare affuit rechtsvoor op het voertuig geplaatst.

Naam	: Luchs
Type	: Gep. amf. wvtg.
Taak	: Verkenning
Nationaliteit	: W-Duitsland
Produktiejaar	: 1975
Bewapening	: 20 mm kanon 7,62 mitr.tl.

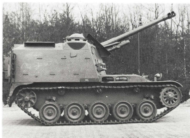
TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 7,74 m	Overschr. verm.	: 1,90 m
Breedte	: 2,98 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 2,84 m	Snelheid op de weg	: zowel voor- als achteruit 90 km/u
Motortype	: 10 cyl. Daimler-Benz	Snelheid te water	: 10 km/u
Gewicht	: 19 ton	Actieradius	: 800 km
		Bemanning	: 4

HERKENNINGSKENMERKEN:

Opbouw	: voorgeplaatste, steile, kleine koepel met rookgranaatwerpers en torendakmitrailleur.
Romp	: steil en hoekig, voor- en achterkant lopen spits toe, links- en rechtsachter zijn schoepen aangebracht voor aandrijving in het water.
Loopwerk	: acht wielen met aan weerszijden een tussengebouwde trapeziumvormige gereedschapbak.
Opmerkingen	: de Luchs is de vervanger van de Hotchkiss; de Luchs heeft twee bestuurders en kan zowel voor- als achteruit rijden met een snelheid van ± 90 km/u

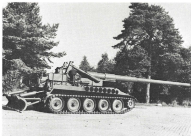
Naam	: AMX-PRA
Type	: Vuurmond op motoraffuit
Taak	: Ondersteuning
Nationaliteit	: Frankrijk
Ook in gebruik bij	: o.a. Nederland
Produktiejaar	: 1963
Bewapening	: 105 mm Houwitser 7.62 mm mitr.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 5.13 m	Overschrijdingsvermogen	: 1.90 m
Breedte	: 2.55 m	Waadvermogen	: 0.55 m
Hoogte	: 2.70 m	Snelheid op de weg	: 60 km/u
Motortype	: Benzine	Actieradius op de weg	: 300 km
Vermogen	: 250 pk	Bemanning	: 6
Gewicht	: 16.5 ton		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Opbouw	: Achtergeplaatst, overgebouwd; steil, boven- en voorzijde afgeschuind; 2 deuren in de rechte/verticale achterwand; kanon met open dubbele mondingsrem; reminrichting onder het kanon; kanonschild los van de opbouw (beweegbaar).
Romp	: Voorzijde tussengebouwd; waterkering tussen de beide, sterk uitspringende, voorspatborden; op het frontpantser een reserve loopwiel.
Loopwerk	: Verbeterd christie-type 5 loopwielen 4 geleiderollen aandrijfwiel voor.
Opmerkingen	: Rechts voor op bovendek groot rond rooster.

Naam	: M-107
Type	: Vuurmond op motoraffuit
Taak	: Ondersteuning
Nationaliteit	: U.S.A.
Ook in gebruik bij	: Nederland
Produktiejaar	: 1968
Bewapening	: 175 mm kanon

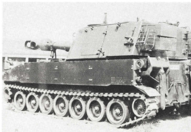
TECHNISCHE GEGEVENS:

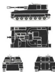
Lengte	: 6.40 m	Overschrijdingsvermogen	: 2.40 m
Lengte met kanon	: 11.28 m	Waadvermogen	: 1.10 m
Breedte	: 3.15 m	Snelheid op de weg	: 55 km/u
Hoogte	: 2.75 m	Actieradius op de weg	: 675 km
Motortype	: Diesel	Bemanning	: 3 + 10
Vermogen	: 420 pk		
Gewicht	: 28.5 ton		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Opbouw	: Open opbouw met een zeer lang kanon; goed zichtbare rem- en vooruitbrenginrichting en elevatie-declinatiemechanisme.
Romp	: Overgebouwd; laag; grote, beweegbare schop aan de achterzijde, over de gehele breedte van het onderstel. Aan rechterzijde boven het loopwerk 8 ronde roosters.
Loopwerk	: Christie-type 5 loopwielen aandrijfwiel voor.
Opmerkingen	: M-110: hetzelfde voertuig met nu als hoofdbewapening een 203 mm houwitser, romp en loopwerk gelijk aan de M-107. M-578: bergingsvoertuig ~~met hetzelfde onderstel~~ waarop een steile vierkante opbouw, 360° draaibaar, waaraan een opengewerkte boom (kraan).

Naam	: M-109
Type	: Vuurmond op mo-toraffuit
Taak	: Ondersteuning
Nationaliteit	: U.S.A.
Ook in gebruik bij	: o.a. Nederland
Produktiejaar	: 1964
Bewapening	: 155 mm Houwitser 12.7 mm mitr of 7.62 mm mitr.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 6.06 m	Overschrijdingsvermogen	: 1.83 m
Breedte	: 3.85 m	Waadvermogen met	
Hoogte	: 2.80 m	hulpmiddelen	: amfibisch
Motortype	: Diesel	Snelheid op de weg	: 56 km/u
Vermogen	: 312 pk	Actieradius op de weg	: 354 km
Gewicht	: 24.5 ton	Bemanning	: 6

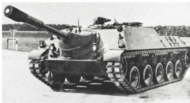
HERKENNINGSKENMERKEN:

Opbouw : Achtergeplaatst; steil; voorzijde iets afgerond; achterzijde recht; in de achterwand 2 kleine deuren, links en rechts hiervan rekken en kasten; kort kanon met open mondingsrem; achter mondingsrem manchet; verdikking van de loop tegen de opbouw (reminrichting).

Romp : Overgebouwd; rechte zijwanden; voorzijde trapsgewijs oplopend, achterzijde recht waarin 2 grotere deuren, naast elke deur een beweegbare schop. Sterk uitspringende koplampbescherming.

Loopwerk : Christie-type
7, dicht naast elkaar geplaatste loopwielen
aandrijfwiel voor
klein spanwiel.

Opmerkingen : M-108 zelfde voertuig alleen kortere loop (105 mm Houwitser). Niet in Nederland in gebruik.

27–46

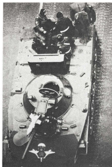

Naam	: Kanonen Jagd Panzer
Type	: Vuurmond op motoraffuit
Taak	: Anti-tank
Nationaliteit	: West-Duitsland
Ook in gebruik bij	: West-Duitsland
Produktiejaar	: 1967
Bewapening	: 90 mm kanon 7.62 mm mitr 7.62 mm mitr tl.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 8.36 m	Overschrijdingsvermogen	: 2.60 m
Breedte	: 2.98 m	Waadvermogen	: 1.95 m
Hoogte	: 2.06 m	Snelheid op de weg	: 80 km/u
Motortype	: Diesel	Actieradius op de weg	: 500 km
Vermogen	: 500 pk	Bemanning	: 4
Gewicht	: 23 ton		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Opbouw	: Voorgeplaatst; steil; bolvormig kanonschild; kanon met mondingsrem en rookafzuiger; uitgebouwde cupola rechtsachter.
Romp	: Overgebouwd; zeer steil met een lager gelegen motordek.
Loopwerk	: Verbeterd christie-type 5 loopwielen 3 geleiderollen aandrijfwiel achter.
Opmerkingen	: Kan. Jagd Panzer is in staat om even snel voor als achteruit te rijden en kan snorkelen tot ca. 4 m diepte. Afgeleid voertuigtype: Raketen Jagd Panzer. Hetzelfde voertuig zonder kanon en kanonschild, maar met twee lanceerinrichtingen voor geleide anti-tank raketten van het type SS-11.

Naam	: BMD
Type	: Gep. amf. rupsvtg.
Taak	: Onderst. luchtl. trpn.
Nationaliteit	: USSR
Ook in gebruik bij	: –
Produktiejaar	: 1974?
Bewapening	: 73 mm kanon met 7,62 coax lanceerinr. voor SAGGER a.t. raketten 2 × boegmitr. 7,62 mm.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 5,00 m ±	Overschrijdingsvermogen	: ?
Breedte	: 2,60 m	Waadvermogen	: amf. d.m.v. 2 hydro-jets
Hoogte	: 1,77 m		
Motortype	: ?		
Vermogen	: ?		
Gewicht	: 8 ton	Snelheid in het water	: 9 km/u
		Actieradius weg	: ?
		Bemanning	: 3

Beschrijving : De BMD is een amfibisch rupsvoertuig, dat gebruikt wordt voor de ondersteuning van de luchtlandingstroepen. De toren en de bewapening zijn duidelijk afkomstig van de BMP (amf. rupsinfvtg). De produktie van de BMD startte ongeveer in 1970.

Herkennings-kenmerken : Kleine voorgeplaatste toren, bootvormige romp met rechte zijkanten, spitse voorzijde met links- en rechtsvoor een 7,62 mm boegmitrailleur, motor en personeelsruimte achterin, hydrojetpoorten op de achterzijde. Links- en rechtsachter hoekige drijfkamers met daartussen een schuin aflopend motordek, luik op het achterdek t.b.v. twee man, commandant (tevens schutter) in de toren, middenvoor in de romp de bestuurder en hier links en rechts van bevinden zich de boegmitrailleurschutters onder een luik. De BMD is voorzien van een verbeterd Christie-loopwerk, met vijf loopwielen en achteraandrijving. De BMD kan op een platform aan parachutes worden afgeworpen.

Naam	: PT-76
Type	: Lichte amf. tank
Taak	: Verkenning
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W. P. Landen
Produktiejaar	: 1954
Bewapening	: 76 mm kanon 7.62 mm mitrailleur.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte zonder kanon	: 6.91 m	Overschrijdingsvermogen	: 2.30 m
Breedte	: 3.14 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 2.17 m	Snelheid op de weg	: 40 km/u
Motortype	: Diesel	Snelheid te water	: 9 km/u
Vermogen	: 240 pk	Actieradius op de weg zonder hulptanks	: 280 km
Gewicht	: 14 ton	Bemanning	: 3

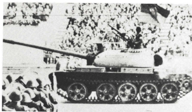
HERKENNINGSKENMERKEN:

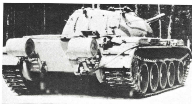
Toren : Voorgeplaatst; steil, groot ovaalvormig luik waarop twee helmvormige verhogingen.

Kanon : 1) met mondingsrem – rookafzuiger in het midden – verdikking vlak bij de toren of
2) met lange mondingsrem waarop veel gleuven (ribben) en zonder rookafzuiger.

Romp : Bootvormig; gedeeltelijk overgebouwd; scherpe vooruitstekende frontplaat; lang motordek aan achterzijde; achterzijde rechthoekig met twee gaten voor de voortstuwing te water.

Loopwerk : Christie-type
6 loopwielen (geribd)
aandrijfwiel achter.

Naam	: T-54
Type	: Middelbare tank
Taak	: Algemeen
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W. P. Landen
Produktiejaar	: 1949
Bewapening	: 100 mm kanon; 7.62 mm mitr coax 12.7 mm mitr tl (7.62 mitr boeg bij sommige modellen).

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 6.20 m
Lengte met kanon	: 9.00 m
Breedte	: 3.27 m
Hoogte	: 2.40 m
Motortype	: Diesel
Vermogen	: 580 pk
Gewicht	: 36 ton

Overschrijdingsvermogen	: 2.70 m
Waadvermogen	: 1.40 m
Snelheid op de weg	: 50 km/u
Actieradius op de weg zonder hulptanks	: 500 km
Bemanning	: 4

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren	: Helmvormig; midden geplaatst; lange loop met rookafzuiger aan de monding.
Romp	: Tussen het loopwerk ingebouwd; waterkering op de frontplaat; uitlaat op het linker achterspatbord; twee opstapjes aan de achterzijde.
Loopwerk	: Christie-type 5 loopwielen (spaakwielen) aandrijfwiel achter grote ruimte tussen 1e en 2e loopwiel.
Opmerkingen	: Nadat de voorbereidingen daartoe zijn getroffen kan deze tank snorkelen tot een diepte van ca. 5 m.

Naam	: T-55
Type	: Middelbare tank
Taak	: Algemeen
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W.P. Landen
Produktiejaar	: 1960
Bewapening	: 100 mm kanon 7.62 mm mitr.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 6.20 m	Overschrijdingsvermogen	: 2.70 m
Lengte met kanon	: 9.00 m	Waadvermogen	: 1.40 m
Breedte	: 3.27 m	Snelheid op de weg	: 48 km/u
Hoogte	: 2.35 m	Actieradius op de weg zonder hulptanks	: 500 km
Motortype	: Diesel	Bemanning	: 4
Vermogen	: 580 pk		
Gewicht	: 36 ton		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren	: Helmvormig; midden geplaatst; infra-rood schijnwerpers op de toren; geen mitr tl; lange loop met rookafzuiger aan de monding. Bij sommige modellen ligt het ladersluik verzonken in een uitholling van het bovenpantser van de toren.
Romp	: Tussen het loopwerk ingebouwd; uitlaat op linker achterspatbord; kan aan achterzijde voorzien zijn van grote ronde reservetanks.
Loopwerk	: Christie-type 5 loopwielen (spaakwielen) aandrijfwiel achter grote ruimte tussen 1e en 2e loopwiel.
Opmerkingen	: Nadat de voorbereidingen daartoe zijn getroffen kan deze tank snorkelen tot een diepte van ca. 5 m.

27–56

Naam	: T-62
Type	: Middelbare tank
Taak	: Algemeen
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W.P. Landen
Produktiejaar	: 1962
Bewapening	: 115 mm kanon 7.62 mm mitr coax.

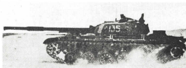
TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 6.95 m
Lengte met kanon	: 9.80 m
Breedte	: 3.40 m
Hoogte	: 2.30 m
Motortype	: Diesel
Vermogen	: 580 pk
Gewicht	: 37 ton

Overschrijdingsvermogen	: 2.80 m ±
Waadvermogen	: 1.40 m
Snelheid op de weg	: 50 km
Actieradius op de weg zonder hulptanks	: 400 km
Bemanning	: 4

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren	: Breder en lager dan de toren van de T-54/55; achterzijde in het midden voorzien van een hulzenluik; rookafzuiger op 1/3 van de monding van de loop; ronde IR-schijnwerpers op de voorzijde van de toren en voor de commandantskoepel.
Romp	: Tussen het loopwerk ingebouwd; uitlaat op het linker achterspatbord.
Loopwerk	: Christie-type 5 loopwielen aandrijfwiel achter; grote ruimte tussen het 3e en 4e en 4e en 5e loopwiel.
Opmerkingen	: Nadat de voorbereidingen daartoe zijn getroffen kan deze tank snorkelen tot een diepte van ca. 5 m.

Naam	: T-72
Type	: Middelbare tank
Taak	: Algemeen
Nationaliteit	: USSR
Productiejaar	: 1971
Bewapening	: 115 mm kanon

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	
(zonder kanon)	: 7,50 m
Breedte	: 3,35 m
Hoogte	: 2,25 m
Motortype	: diesel
Vermogen	: ± 850 PK
Gewicht	: 40 ton

Overschrijdingsvermogen	:
Waadvermogen	:
Snelheid op de weg	: 60 km/u
Actieradius op de weg zonder hulptanks	:
Bemanning	: 4

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren 2	: Lijkt op die van de T-62 en is midden op de romp geplaatst. Het Commandanten luik zit rechts; naast het kanon is een infrarood schijnwerper geplaatst.
Romp	: Tussen het loopwerk ingebouwd; de voorzijde loopt sterk af; motor is achterin geplaatst.
Loopwerk	: Verbeterd Christie-type 6 loopwielen; 3 geleide rollen; aandrijfwiel achter.

T-10M

Naam	: T-10
Type	: Zware tank
Taak	: Tankvernietiger
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W.P. Landen
Produktiejaar	: 1957
Bewapening	: 122 mm kanon; 12.7 mm mitr coax 12.7 mm mitr tl 14.5 mm mitr tl.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 7.40 m	Overschrijdingsvermogen	: 3.00 m
Lengte met kanon	: 10.25 m (±)	Waadvermogen	: 1.20 m
Breedte	: 3.45 m	Snelheid op de weg	: tot 50 km/u
Hoogte	: 2.30 m	Actieradius op de weg	: 250 km
Motortype	: Diesel	Bemanning	: 4
Vermogen	: 690 pk		
Gewicht	: 50 ton		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren	: Voorgeplaatst; helmvormig boven afgevlakt; lang kanon met mondingsrem en rookafzuiger.
Romp	: Overgebouwd; scherpe puntvormige frontplaat met daarboven waterkering. Lang achterdek; achterzijde schuin oplopend.
Loopwerk	: Verbeterd Christie-loopwerk 7 loopwielen 3 geleiderollen aandrijfwiel achter.
Opmerkingen	: T-10M is een verbeterde versie van de T-10.

Naam	: BTR-152K
Type	: Gepantserd wielvoertuig
Taak	: Troepenvervoer
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W.P. Landen
Produktiejaar	: 1946
Bewapening	: 1 × 7.62 mm mitr 1 × 12.7 mm mitr of 14.5 mm mitr.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 6.40 m	Overschrijdingsvermogen	: 0.69 m
Breedte	: 2.20 m	Waadvermogen	: 0.90 m
Hoogte	: 2.11 m	Snelheid op de weg	: 70 km (±)
Motortype	: Benzine	Actieradius op de weg	: 600 km (±)
Vermogen	: 110 pk	Bepantsering	: Licht
Gewicht	: 8.6 ton	Bemanning	: 2 + 17
		Laadvermogen	: 2 ton

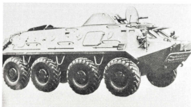
HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp : Voorzijde voorzien van bumper; vlakke en hoekig gepantserde motorkap; lange laadbak, van bovenpantser voorzien waarin grote luiken; laadbak op de hoeken afgeschuind; boven de bestuurderscabine gesloten; links en rechts drie schietgaten die d.m.v. kleine pantserkleppes gesloten kunnen worden.

Loopwerk : Twee wielen voor en vier wielen achter.

Opmerkingen : Ook zijn nog in gebruik de verouderde types BTR-152 met of zonder lierkabelrol voorop en/of uitwendige luchtleidingen naar de wielen. Bovendien zijn de oudere types niet voorzien van een bovenpantsering van de laadbak.
BTR-152U: Een standaard BTR-152, echter met een verhoogde, gesloten opbouw. Dit type voertuig is speciaal ingericht als commandovoertuig.

Naam	: BTR-60PA
Type	: Gepantserd wielvoertuig
Taak	: Troepenvervoer
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W.P. Landen
Produktiejaar	: 1961
Bewapening	: 1 × 7.62 mm mitr of 1 × 12.7 mm mitr danwel 1 × 14.5 mm mitr + 2 × 7.62 mm mitr.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 7.20 m	Overschrijdingsvermogen	: 2.00 m
Breedte	: 2.74 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 2.20 m	Snelheid op de weg	: 80 km/u
Motortype	: Benzine	Snelheid in het water	: 9 km/u
Vermogen	: 2 × 90 pk	Actieradius op de weg zonder hulptanks	: 500 km
Gewicht	: 10 ton	Bemanning	: 2 + 14

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp : Bootvormig; aan de voorzijde schuin vooruitstekende boeggolfplaat; drie kleine ronde luiken voor schietgaten links en rechts; bovenzijde open; achterzijde schuin oplopend met aan de zijkanten twee omhoogwijzende uitlaatpijpen; middenachter één hydrojet-poort voor de voortstuwing te water. Tussen 1e–2e en 3e–wiel een opstapbeugel.

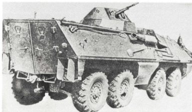
Loopwerk : 8 aangedreven wielen, waarvan de voorste vier bestuurbaar.

Opmerkingen : BTR-60 PK: Voorzien van bovenpantser waarin 2 rechthoekige luiken voor de inzittenden. Tussen alle wielen een opstapbeugeltje (3 stuks).

BTR-60 PB: Een gemodificeerde BTR-60 PK voorzien van een steil torentje met als hoofdbewapening een middengeplaatste 14.5 mm mitr en een 7.62 mm mitr coax. Het voertuig is in het bovenpantser voorzien van luiken t.b.v. de inzittenden.

Alle typen zijn voorzien van IR-apparatuur voor bestuurder en wagencommandant.

OT-64 A

OT-64 B

OT-64 C

Naam	: OT-64 (SKOT)
Type	: Gepantserd wielvoertuig
Taak	: Troepenvervoer
Nationaliteit	: Tsjecho-Slowakije en Polen
In gebruik bij	: idem
Produktiejaar	: ca. 1962
Bewapening	: 12.7 mm mitr en/of 2 × 7.62 mm mitrs.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 7,44 m	Overschrijdingsvermogen	: 2 m
Breedte	: 2.50 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 2.68 m	Snelheid op de weg	: 94 km/u
Motortype	: Diesel	Actieradius op de weg	
Vermogen	: 180 pk	zonder hulptanks	: 710 km
Gewicht	: 14.5 ton	Bemanning	: 3 + 12

HERKENNINGSKENMERKEN:

Opbouw	: Steil oplopend en van boven gesloten d.m.v. luiken.
Romp	: Overgebouwd en aan voorzijde breed; voorpantser bijna stomp toelopend; achterzijde iets overhellend-schuin-aflopend; voorzien van twee achterdeuren; aan achterzijde links en rechts van de deuren twee schroeven voor voortstuwing in het water. Uitlaatpijp op beide zijkanten.
Loopwerk	: 2 × 4 normale wielen. Trapeziumvormige bak tussen het tweede en derde wiel.
Opmerkingen	: Er bestaan diverse uitvoeringen van de OT-64 o.a.:
OT-64A	: zonder bewapening;
OT-64B	: met een midden op de romp geplaatste mitrailleur 12,7 mm; de schutter wordt beschermd door pantserplaten;
OT-64C	: met een middengeplaatste koepel, waarin een 14,5 mm en een 7,62 mm mitrailleur zijn geplaatst. De koepel staat gemonteerd op een acht-kantig plateau.

i Vaší rodině pomáhá
ISTOVNA

1206

Naam	: BTR-50 PK
Type	: Gepantserd rupsvoertuig
Taak	: Troepenvervoer
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W.P. Landen
Produktiejaar	: 1957
Bewapening	: 1 × 7.62 mm mitr 1 × 12.7 mm mitr of 1 × 14.5 mm mitr.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 6.74 m	Overschrijdingsvermogen	: 2.80 m
Breedte	: 3.14 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 1.86 m	Snelheid op de weg	: 50 km
Motortype	: Diesel	Actieradius op de weg	
Vermogen	: 240 pk	zonder hulptanks	: 350 km
Gewicht	: 14.5 ton	Bemanning	: 2 + 16

HERKENNINGSKENMERKEN:

Opbouw : Voorgeplaatst, met een rechte achterwand en vlakke, rechte zijkanten. Aan de voorzijde een sterk schuin aflopende pantserplaat; links voor een enigszins uitspringende, halfronde erker met drie openingen voor de waarnemingsmiddelen.

Romp : Bootvormig; gedeeltelijk overgebouwd; rechthoekige achterzijde met twee gaten voor de voortstuwing te water.

Loopwerk : Christie-type
6 loopwielen (geribd)
aandrijfwiel achter.

Opmerkingen : BTR-50P (oud model):
Bij dit model is de bovenzijde van de opbouw open.
BTR-50 PU (commandovoertuig) heeft in het bovenpantser ovale luiken en is voorzien van twee even grote erkers, links en rechts voor.

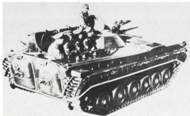

OT-62

OT-62 (TOPAZ): een in Tsjecho-Slowakije vervaardigd rupsvoertuig, dat grote gelijkenis vertoont met de voertuigen van de BTR-50-serie;
links en rechts voor bevinden zich, net als bij de BTR-50 PU, twee erkers, waarvan echter bij de OT-62 de rechter groter is.
Er bestaan van de OT-62 drie uitvoeringen:

OT-62A : zonder bewapening;
OT-62B : op de rechter-erker een 82 mm TLV en een 7,62 mm inschiet-mitr.;
OT-62C : met koepel waarin een 14,5 mm en coaxiaal een 7,62 mm mitr.

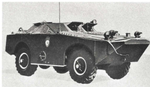

Naam	: BMP
Type	: Gepantserd rups-voertuig
Taak	: Infanterie-gevechtsvtg
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W.P. Landen
Produktiejaar	: 1967
Bewapening	: 73 mm kanon 7.62 mm coax 1 × lanceerinrichting voor een raket type 'Sagger'.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 6.58 m	Overschrijdingsvermogen	: 2.50 m
Breedte	: 3.00 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 1.90 m	Snelheid op de weg	: 70 km/u
Motortype	: Diesel	Actieradius op de weg	
Vermogen	: 300 pk	zonder hulptanks	: 500 km
Gewicht	: 12 ton	Bemanning	: 3 + 8

HERKENNINGSKENMERKEN:

Toren	: Midden geplaatst; laag; steil en afgeschuind; bovenaanzicht is rond; groot rond luik, korte loop waarboven een anti-tank rakettype 'Sagger' is geplaatst.
Romp	: Bootvormig; schuine, scherpe, sterk uitstekende boeg; in de beide zijwanden 4 afsluitbare schietgaten, motor is voorin geplaatst (koelribben zijn zichtbaar op het frontpantser); iets achterover hellende achterwand waarin twee deuren, in iedere deur een afsluitbaar schietgat. In het bovenpantser luiken voor de achterinzittenden.
Loopwerk	: Verbeterd christie-type 6 loopwielen (geribd) 3 geleiderollen aandrijfwiel-voor Boven het loopwerk een afgerond schild over de gehele lengte van het voertuig.
Opmerking	: de twee achterdeuren zijn bolvormig uitgevoerd; hierin bevindt zich hoofdzakelijk reserve-brandstof.

Naam	: BRDM-1/2
Type	: Gepantserd wielvoertuig
Taak	: Verkenning
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W.P. Landen
Produktiejaar	: 1957
Bewapening	: 1 × 7.62 mm mitr 1 × 12.7 mm mitr of 1 × 12.7 mm mitr + 2 × 7.62 mm mitr.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 5.64 m	Overschrijdingsvermogen	: 1.25 m
Breedte	: 2.16 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 1.87 m	Snelheid op de weg	: 80 km/u
Motortype	: Benzine	Snelheid in het water	: 9 km/u
Vermogen	: 90 pk	Actieradius op de weg zonder hulptanks	: 500 km
Gewicht	: 5.6 ton	Bemanning	: 5

HERKENNINGSKENMERKEN:

Opbouw	: Achter geplaatst; steil en hoekig; aan linker- en rechterzijkant twee schietgaten; achterin twee brede, lage deurtjes.
Romp	: Bootvormig; lange motorkap met sterk uitstekende boeg; achterzijde rechthoekig met bovenop twee iets uitstekende beugels; in achterwand een opening van het hydro-jet systeem voor de voortstuwing te water.
Loopwerk	: 4 wielen en 4 intrekbare wielen. Deze laatste hebben een kleinere diameter dan de andere wielen.
Opmerkingen	: Het hierboven omschreven voertuig is het standaardtype.
BRDM-2	: een gemodificeerde BRDM-1, waarvan de opbouw naar voren is geplaatst en de motor achter; in het midden is een kleine, steile koepel geplaatst met een 14,5 en een 7,62 mm mitr.

27–74

Overzicht van de voertuigen behorende tot de BTR-40P-serie.

1 BRDM-1 = Standaardtype (zie omschrijving op de vorige pagina).

2 BRDM-1 = (Gemodificeerd) met 3 types geleide anti-tankraketten op een intrekbare lanceerinrichting.

Snapper : 3 raketten met een spitse kop en voorzien van grote stabilovlakken. De raketten zijn hangend bevestigd. Beweegbare luiken aan de zijkant van het voertuig (in de langsrichting).

Swatter : 4 raketten met een stompe kop op een lanceerinrichting. Naar buiten beweegbare luiken aan de zijkanten en achterzijde van het voertuig.

Sagger : 6 raketten onder een beweegbare dakvormige boven-pantserplaat. Geen luiken meer aan de achterzijde of zijkanten.

SNAPPER

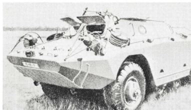

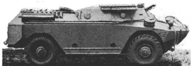
SWATTER

SAGGER

3 BRDM-1RkH = Een gemodificeerde BRDM-1 t.b.v. NBC-eenheden. Aan de achterzijde van het voertuig is een dubbele installatie voor het plaatsen van vlaggen ter markering van een besmet gebied bevestigd. De installatie is van binnen uit te bedienen.

Naam	: OT-65/FUG
Type	: Gepantserd wielvoertuig
Taak	: Verkenning
Nationaliteit	: Hongarije
Ook in gebruik bij	: Polen en Tsjecho-Slowakije
Produktiejaar	: 1963
Bewapening	: 1 × 7.62 mm mitr of 1 × 12.7 mm mitr of 1 × 14.5 mm mitr.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 5.20 m	Overschrijdingsvermogen	: 1.25 m
Breedte	: 2.14 m	Waadvermogen	: amfibisch
Hoogte	: 1.83 m	Snelheid op de weg	: 87 km/u
Motortype	: Diesel	Anelheid in het water	: 9 km/u (±)
VErmogen	: 100 pk	Actieradius op de weg	
Gewicht	: 6 ton	zonder hulptanks	: 550 km
		Bemanning	: 2 + 3

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp	: Bootvormig met lage, meerhoekige opbouw zonder toren. Links- en rechtsvoor op het frontpantser opvallende beugel bij de koplampen.
Loopwerk	: 4 hoofdwielen, 4 intrekbare steunwielen.
Opmerkingen	: In Hongarije wordt het voertuig 'FUG' genoemd, terwijl in Polen en Tsjecho-Slowakije de naam OT-65 gebezigd wordt.

Een FUG-70 met voorgeplaatste, kleine, steile toren.
In de beide zijkanten van de romp een deur.
2 hydrojet poorten in de achterzijde van het voertuig.
Bewapening: 14.5 mm mitr en een 7.62 mm coax.
De steunwielen ontbreken bij dit voertuig.
Dit voertuig wordt ook wel PSZH genoemd.

121

Naam	:	ASU-57
Type	:	Vuurmond op motoraffuit
Taak	:	Ondersteuning luchtlandingstroepen
Nationaliteit	:	U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	:	W.P. Landen
Produktiejaar	:	1957
Bewapening	:	57 mm kanon

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 3.48 m
Lengte met kanon	: 4.99 m
Breedte	: 2.08 m
Hoogte	: 1.46 m
Motortype	: Benzine
Vermogen	: 55 pk
Gewicht	: 3,3 ton

Overschrijdingsvermogen	: 1.40 m
Waadvermogen	: 0.70 m
Snelheid op de weg	: 45 km/u
Actieradius op de weg zonder hulptanks	: 250 km
Bemanning	: 3

HERKENNINGSKENMERKEN:

Opbouw : Open laadbak, achter geplaatst; bovenzijde afgeschuind, grote deur achterin; lang kanon met mondingsrem.

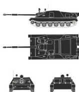
Romp : Motorcompartiment voor geplaatst en tussengebouwd; uitlaat op rechter voorspatbord.

Loopwerk : Verbeterd Christie-systeem
4 loopwielen
2 geleiderollen
aandrijfwiel voor; laatste loopwiel is tevens spanwiel.

Opmerkingen : Kan aan parachutes worden neergelaten.

Naam	: ASU-85
Type	: Vuurmond op motoraffuit
Taak	: Ondersteuning luchtlandingstroepen
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W.P. Landen
Produktiejaar	: 1962
Bewapening	: 85 mm kanon 7.62 mm mitr coax.

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte zonder kanon	: 6.00 m	Overschrijdingsvermogen	: 2.80 m (±)
Breedte	: 2.80 m	Waadvermogen	: 0.90 m
Hoogte	: 2.20 m	Snelheid op de weg	: 50 km/u
Motortype	: Diesel	Actieradius op de weg zonder hulptanks	: 250 km
Vermogen	: 240 pk (±)	Bemanning	: 4
Gewicht	: 14 ton (±)		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp	: Gedeeltelijk overgebouwd; hoeken van de bovenbouw afgeschuind; schuin oplopende frontplaat met waterkering; lang kanon met mondingsrem en rookafzuiger; 2 × IR-schijnwerper (1 × voor commandant, 1 × voor bestuurder); twee rookpotten op het achterdek boven de motor.
Loopwerk	: Christie-type 6 loopwielen (geribd).
Opmerkingen	: Ondanks dat hier gebruik gemaakt is van het onderstel van de amf. PT-76 tank is het voertuig niet amfibisch. Het voertuig kan niet m.b.v. parachutes worden neergelaten.

Naam	: ZSU-23/4
Type	: Vuurmond op motoraffuit
Taak	: Tegen lucht- en gronddoelen
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W.P. Landen
Produktiejaar	: 1965
Bewapening	: 4 × 23 mm, snelvuurkanon

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	: 6.50 m	Overschrijdingsvermogen	: 2.80 m
Breedte	: 2.80 m	Waadvermogen	: niet amfibisch
Hoogte met radar neergeklapt	: 2.30 m	Snelheid op de weg	: 40 km/u
Motortype	: Diesel	Actieradius op de weg zonder hulptanks	: 250 km
Vermogen	: 240 pk	Bemanning	: 4
Gewicht	: 14 ton		

HERKENNINGSKENMERKEN:

Opbouw	: Hoekige vierkante dichte opbouw; diverse kisten tegen de opbouw; voorzijde vierloopssnelvuur kanon; achterop een grote ronde radarantenne (tijdens verplaatsingen kan de antenne naar achter worden neergeklapt).
Romp	: Een gemodificeerde PT-76; overgebouwd; motor achterin; beschermplaat boven bestuurderscompartiment.
Loopwerk	: Christie-type 6 loopwielen aandrijfwiel achter.
Opmerkingen	: Grote vuursnelheid en vuurdichtheid tot plm. 1500 m. De vuurmonden worden gericht m.b.v. een radarsysteem.

2093
2094
2095

Naam	: ZSU-57/2
Type	: Vuurmond op motoraffuit
Taak	: Tegen luchtdoelen en gronddoelen
Nationaliteit	: U.S.S.R.
Ook in gebruik bij	: W.P. Landen
Produktiejaar	: 1957
Bewapening	: 2 × 57 mm kanon

TECHNISCHE GEGEVENS:

Lengte	
m/kanon	: 7.60 m
Lengte vtg	: 6.05 m
Breedte	: 3.25 m
Hoogte	: 2.45 m
Motortype	: Diesel
Vermogen	: 512 pk
Gewicht	: 28 ton

Overschrijdingsvermogen	: 2.00 m
Waadvermogen	: 1.40 m
Snelheid op de weg	: 50 km/u
Actieradius op de weg zonder hulptanks	: 325 km
Bemanning	: 6

HERKENNINGSKENMERKEN:

Opbouw	: Open, vierkant, afgerond gevechtscompartiment; doosvormig; centraal geplaatst; grote korf achterop; twee lopen.
Romp	: Gemodificeerd T-54 onderstel; tussen het loopwerk ingebouwd; waterkering op de frontplaat.
Loopwerk	: Christie-type 4 loopwielen (spaakwielen) aandrijfwiel achter.
Opmerkingen	: Aan de achterzijde van de opbouw een kooi voor het opvangen van lege hulzen. Op en tegen de opbouw grijpbeugels en -stangen.

B. VLIEGTUIGEN

1 Algemeen

Sinds het gebruik van vliegtuigen voor militaire doeleinden is, voor een doelmatige bestrijding van de vijandelijke toestellen, naast de electronische identificatie, de visuele identificatie noodzakelijk gebleven. Deze visuele identificatie is echter alleen mogelijk, als men de vorm van de te verwachten toestellen in het geheugen heeft geprent.

2 Indeling van vliegtuigen

Vliegtuigen worden voor vele functies gebruikt. Ten behoeve van de eenvoud is het aantal soorten tot het minimum beperkt:

a. *Gevechtsvliegtuigen*
b. *Transportvliegtuigen*
c. *Gevechts- en/of transporthelikopters*

ad a. Gevechtsvliegtuigen zijn uitgerust met een uiteenlopende variatie aan bommen, raketten, mitrailleurs en/of kanonnen. Door hun grote snelheid is snelle identificatie moeilijk, zo niet onmogelijk. Om die reden is een overzicht van die vliegtuigen niet in dit hoofdstuk opgenomen.

ad b. Transportvliegtuigen worden op steeds uitgebreidere schaal ingezet om, door aanvoer van personeel en/of materieel, het moderne gevecht te steunen. Door hun geringe snelheid is snelle identificatie mogelijk; enkele van de meest voorkomende types zijn dan ook in dit hoofdstuk opgenomen.

ad c. Gevechtshelikopters zijn uitgerust met aanvalswapens. Transporthelikopters worden gebruikt voor het invliegen van personeel en/of materieel. Enkele types zijn in dit hoofdstuk opgenomen.

3 Beschrijving van vliegtuigen/helikopters

Een vliegtuig is onder te verdelen in de volgende hoofddelen:
a. de vleugel (gewoonlijk niet bij helikopters)
b. de romp
c. de staartvlakken
d. de motor(en)
e. het onderstel
f. de rotor(s) (helikopters)

ad a. bekeken wordt de plaatsing in de romp en de vorm.
ad b. bekeken wordt de vorm, de soort en plaatsing van cockpit.
ad c. de staartvlakken zijn onder te verdelen in:
1. het horizontale en (stabilo)
2. het verticale staartvlak (kielvlak)

in beide gevallen wordt gekeken naar vorm en plaatsing.

ad d. men onderscheidt motoren die propellors (schroeven) aandrijven en schroefloze (of straal-)motoren;
bekeken wordt aantal, plaatsing, en eventueel vorm en plaatsing van inlaten.

ad e. Bekeken wordt, bij helikopters, welk soort onderstel wordt toegepast, ski's, sledes, wielen of drijvers.

ad f. bekeken wordt de plaatsing en aantal rotors. **Niet** gekeken wordt naar het aantal rotorbladen! Bij draaiende rotor is dit toch niet te onderkennen.

4 Codenamensysteem voor WP-vliegtuigen

Vliegtuigen in gebruik van WP-landen hebben van NAVO codenamen gekregen, die gebaseerd zijn op hun functie. De volgende functie-letters zijn verstrekt:

F = Fighter (gevechtsvliegtuig)
B = Bomber (bommenwerper)
C = Cargo (transportvliegtuig)
H = Helikopter
M = Miscellaneous (alle niet onder F, B, C en H genoemde functies, b.v. trainers, foto-verkenners etc).

Bovendien krijgen vliegtuigen, uitgerust met één of meer straalmotoren, een codenaam met twee lettergrepen en alle andere een codenaam met één lettergreep. Een uitzondering op deze regel wordt gemaakt voor helikopters.
Tenslotte wordt aan de codenaam een letter, in volgorde van het alfabet, toegevoegd als een bepaald type verder wordt ontwikkeld (gemodificeerd).

Voorbeeld:

Fishbed	=	een Fighter met straal-aandrijving;
Fishbed-F	=	de zesde versie van het oorspronkelijke ontwerp (de eerste was dus de Fishbed-A)
Brewer-D	=	een bommenwerper met straal-aandrijving en wel de vierde versie
Cub-C	=	een transportvliegtuig met schroef-motoren en wel de derde versie
Hind-A	=	een helikopter, en wel de eerste versie
Moss-A	=	geen gevechtsvliegtuig, bommenwerper, transportvliegtuig of helikopter. De eerste versie. Dit toestel heeft weer schroefmotoren (één lettergreep!).

Naam : C-130 Hercules
Functie : Transportvliegtuig

TECHNISCHE GEGEVENS:

Spanwijdte	: 40,41 m
Lengte	: 29,78 m
Aantal motoren	: 4
Laadvermogen	: – 92 militairen met uitrusting of – 64 parachutisten of – 74 stretchers + 2 verzorgers of – vracht tot een totaal gewicht van 20 ton

PRESTATIES:

Max. snelheid	: 618 km/uur	Plafond	: 7010 m
Kruissnelheid	: 547 km/uur	Vliegbereik	: 4000 km

De C-130 Hercules is het standaard transportvliegtuig voor de middelgrote afstand van meer dan dertig luchtmachten.

HERKENNINGSKENMERKEN:

Vleugel	: Hoog in de romp geplaatst; de voorlijst is nagenoeg recht, de achterlijst loopt iets taps; in bijna alle versies zijn twee reserve-brandstoftanks geplaatst hangend tussen de binnen- en buitenmotoren.
Romp	: Afgerond; half ingebouwde cockpit; radarneusje; oplopende staart (om in- en uitrijden te vergemakkelijken); wielbakken buiten de romp.
Kielvlak	: Hoge driehoek, nagenoeg geen vulling.
Stabilo	: Recht.
Motoren	: Vier schroef-turbinemotoren.
Onderstel	: Intrekbaar.
Opmerking	: Omdat de Russische An-12 Cub eveneens een hoogdekker is met vier schroef-turbinemotoren is het belangrijk de voornaamste verschillen tussen deze twee te benadrukken: – vleugel : bij de Cub is de achterlijst rechtlijnig, terwijl de voorlijst taps loopt; de Cubvleugel lijkt bovendien slanker; de Cub is nog nimmer met hangende reservetanks waargenomen! – romp : de Cub heeft een doorzichtige neus en een kin radar; de romp lijkt slanker en heeft meer raampjes. – kielvlak : de Cub heeft een afgesneden kielvlak en een strakke vulling.

A-208

Naam : Alouette III
Functie : lichte helikopter

TECHNISCHE GEGEVENS:

Rotordiameter	: 11,00 m
Romplengte	: 10,12 m
Laadvermogen	: – 1 à 2 bemanningsleden + 3 à 4 passagiers

PRESTATIES:

Max. snelheid	: 210 km/uur
Kruissnelheid	: 180 km/uur
Plafond	: 6500 m
Vliegbereik	: 500 km

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp	: Grote doorzichtige cabine, staartdrager zonder knik, klein sabilo met afgeronde kielvlakjes aan het eind.
Staartrotor	: Rechts achter met grote beschermbeugel.
Motor	: Open op de romprug geplaatst.
Onderstel	: Driewielig met neuswiel.
Bewapening	: Geen.

XJ D

Naam : Iroquois (bijgenaamd Huey)
Functie : Lichte transporthelikopter

TECHNISCHE GEGEVENS:

Rotordiameter	: 14,63 m
Romplengte	: 12,31 m
Laadvermogen	: – 1 vlieger + 11–14 passagiers; of – 1 vlieger + 6 stretchers en 1 verzorger; of – 1759 kg vracht

PRESTATIES:

Max. snelheid	: 193 km/uur
Kruissnelheid	: 177 km/uur
Plafond	: 3050 m
Vliegbereik	: 630 km

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp	: Grote cockpit met mopneusje; staartdrager met knik; motor ligt in een mantel op de romprug.
Staartrotor	: Links achter.
Stabilo	: Klein en recht.
Motor	: Liggend op romprug, in mantel verpakt.
Onderstel	: Meestal slede.

Naam : Bo-105C
Functie : Lichte helikopter

TECHNISCHE GEGEVENS:

Rotordiameter	: 9,82 m
Romplengte	: 11,84 m
Laadvermogen	: – vlieger + 4 passagiers of – 1 vlieger + 1 arts cq verzorger + 2 stretchers of – 2 vliegers + 3 passagiers

PRESTATIES:

Max.snelheid	: 270 km/uur
Kruissnelheid	: 232 km/uur
Plafond	: 5200 m
Vliegbereik	: 575 km

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp	: Rond met grote, geheel ingebouwde cabine; dunne staartdrager met knik; klein stabilo met rechthoekige kielvlakjes tegen het eind geplaatst.
Staartrotor	: Links achter.
Onderstel	: Slede.

Naam : An-12 Cub
Functie : Transportvliegtuig

TECHNISCHE GEGEVENS:

Spanwijdte : 38,00 m
Lengte : 37,00 m
Laadvermogen :
- 105 militairen met hun uitrusting; of
- 60 parachutisten; of
- 60 stretchers en 16 zittende patiënten + 9 verzorgers; of
- 2 platformen voor 3,5 ton vracht elk; of
- 1 platform met materieel tot 10 ton; of
- 2 platformen met 7 ton vracht + 20 militairen

PRESTATIES:

Max.snelheid	: 715 km/uur	Plafond	: 10200 m
Kruissnelheid	: 550 km/uur	Vliegbereik	: 3400 km

In de staart is in de militaire versie een dubbelopstelling met 23 mm kanonnen geplaatst voor bescherming naar achter. Kenmerkende lading van de An-12 bij luchtlandingen is een tweetal ASU-57 vuurmonden op rups-onderstel, die verpakt in kratten worden gedropt, of één ASU-85 vuurmond op rupsonderstel, die wordt ingevlogen.

HERKENNINGSKENMERKEN:

Vleugel : Hoog in de romp geplaatst; de voorlijst loopt taps, de achterlijst is recht; in het vooraanzicht heeft de vleugel in de buitenstukken een lichte negatieve V-stand.

Romp : Slank, half ingebouwde cockpit, doorzichtige neus, oplopende staart (om in- en uitrijden te vergemakkelijken); wielbakken buiten de romp.

Kielvlak : Rechte lijnen, afgesneden top; grote rechte vulling.

Stabilo : Recht; daarachter staartkoepel met 2 × 23 mm kanonnen.

Motoren : Vier schroef-turbinemotoren.

Onderstel : Intrekbaar.

Opmerking : Voor de uiterlijke vorm-verschillen met de C-130 Hercules: zie aldaar (blz. 27–89)

Naam : Mi-2 Hoplite
Functie : Lichte helikopter

TECHNISCHE GEGEVENS:

Rotordiameter	: 14,50 m
Romplengte	: 11,86 m
Laadvermogen	: – 1 vlieger + 8 passagiers + 700 kg vracht; of – 1 vlieger + 4 stretchers + 1 verzorger; of – 2 man bemanning + 2 pods van elk 19 x 57 mm ongeleide raketten

PRESTATIES:

Max.snelheid	: 210 km/uur
Kruissnelheid	: 200 km/uur
Plafond	: 4200 m
Vliegbereik	: 580 km

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp	: Kort, afgerond met half ingebouwde cockpit; staartdrager met knik; staartrotor rechts.
Stabilo	: Klein en taps toelopend.
Motoren	: Twee motoren naast elkaar op de cockpit gelegen; daarboven verhoging met o.a. koel-installatie voor de motoren.
Onderstel	: Meestal wiel-onderstel met twee neuswielen.
Bewapening	: Kan voorkomen met o.m. geleide anti-tank raketten.

27–100

Naam	: Mi-4 Hound
Functie	: Transporthelikopter

TECHNISCHE GEGEVENS:

Rotordiameter	: 21,00 m
Romplengte	: 16,80 m
Laadvermogen	: – 2 vliegers + 12 militairen met uitrusting; of – Jeep of licht veldgeschut e.d.

PRESTATIES:

Max.snelheid	: 210 km/uur
Kruissnelheid	: 160 km/uur
Plafond	: 5500 m
Vliegbereik	: 595 km

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp	: Transportromp, dik met hooggeplaatst bemanningsscompartiment, bolle neus; aan weerszijden van de romp twee koelopeningen; staartdrager met knik; staartrotor rechts; grote ronde patrijspoorten.
Stabilo	: Zeer klein oppervlak.
Onderstel	: Twee wielen voor en twee wielen achter.

Naam	: Mi-6 Hook
Functie	: Transporthelikopter

TECHNISCHE GEGEVENS:

Rotordiameter	: 35,00 m
Romplengte	: 33,18 m
Laadvermogen	: – max. vracht 12.000 kg (in de romp); of – 9000 kg hangend aan kabel onder de romp – 65 militairen; of – 41 stretchers + 2 verzorgers – uiteenlopende variatie aan lichte en halfzware voertuigen etc.

PRESTATIES:

Max.snelheid	: 300 km/uur
Kruissnelheid	: 250 km/uur
Plafond	: 4500 m
Vliegbereik	: 1050 km

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp	: Lange slanke romp, gelijkend op die van een passagiersvliegtuig, half ingebouwde cockpit, korte staartdrager met knik; staartrotor rechts; doorzichtige rompneus, korte brandstoftanks aan weerszijden van de romp.
Stabilo	: Klein.
Motoren	: Twee turbo-motoren naast elkaar gelegen boven en net achter de cockpit.
Vleugel	: Kleine hulpvleugel ter hoogte van de rotor-opstelling.
Onderstel	: Twee kleine neuswielen en twee hoofdwielen.

Naam : Mi-8 Hip
Functie : Transporthelikopter

TECHNISCHE GEGEVENS:

Rotordiameter	: 21,29 m
Romplengte	: 18,31 m
Laadvermogen	: – 28 militairen met uitrusting; of – 12 stretchers + 1 verzorger – lichte voertuigen en ander materieel

PRESTATIES:

Max.snelheid	: 220 km/uur
Kruissnelheid	: 200 km/uur
Plafond	: 4500 m
Vliegbereik	: 375 km

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp	: Geheel ingebouwde cockpit; staartdrager met knik; staartrotor rechts; aan de linkerzijde van de romp een korte en aan de rechterzijde een lange brandstoftank.
Stabilo	: Klein.
Motoren	: Twee turbo-motoren naast elkaar op de romprug geplaatst.
Onderstel	: Twee kleine wielen voor, twee grote achter.

Naam	: Mi-24 Hind
Functie	: Gevechts- en transporthelikopter

TECHNISCHE GEGEVENS:

Rotordiameter	: 18,30 m
Romplengte	: 16,76 m
Laadvermogen	: – 8 à 10 militairen met uitrusting

PRESTATIES:

Max.snelheid	: 260 km/uur
Kruissnelheid	: 225 km/uur
Plafond	: 5000 m
Vliegbereik	: 480 km

HERKENNINGSKENMERKEN:

Romp	: Lang, slank met flauwe overgang naar staartdrager; knik in staartdrager; staartrotor rechts; lange geheel ingebouwde cockpit[1]).
Stabilo	: Klein.
Motoren	: Twee turbo-motoren op de romprug geplaatst.
Onderstel	: Intrekbaar.
Bewapening	: Rocketpods elk met 32 × 57 mm raketten 2 × 2 AT draadgeleide projectielen.

[1]) Hulpvleugel : – A versie: slanke hulpvleugel met negatieve V-stand;
– B versie: idem echter recht in vooraanzicht

Inrichting Uitgeven Boekwerken
IE - I - 760171 - 604000F